V. İ. LENİN

BÖLÜNME ÜZERİNE

RSDİP'DE BÖLÜNMENİN KISA TARİHÇESİ

yar yayınları

BÖLÜNME ÜZERİNE • LENİN
yar yayınları

Yar Yayınları: 65

Lenin'den Derleme: 4

Türkiye Yayını:
YAR YAYINLARI
Nisan, 1994-İstanbul

Baskı:
Ceylan Matbaacılık Ltd. Şti.

YAR YAYINLARI

Kuruluş: 1972

Yönetim:

Ankara Caddasi 54 Cağaloğlu-İstanbul

94.34.Y.0159.01

ISBN 975-7530-43-3

V. İ. Lenin

BÖLÜNMEŞ ÜZERİNE

(RSDİP'de Bölünmenin Tarihçesi)

Derleyen:
Osman Y. Çobanoğlu

yar yayınları
PK 531 - İstanbul

RUSYA SOSYAL DEMOKRATLARI YURTDIŞI BİRLİĞİNDEKİ BÖLÜNME

Bu yılın baharında, İsviçre'de Rusya Sosyal Demokratları Yurtdışı Birliği üyelerinin, bölünmeyle sonuçlanan bir konferansı yapıldı. Yurtdışı Birliğini kurmuş ve 1898 güzüne dek Birlik yayınlarını kaleme almış olan "Emeğin Kurtuluşu" grubunun yönettiği azınlık, Rus Devrimci Örgütü *Sosyal-Demokrat* adı altında ayrı bir örgüt kurdu. *Raboçeye Dyelo* Yazı Kurulu'nu da kapsayan çoğunluk ise, kendisini Birlik diye adlandırmayı sürdürdü, 1898 baharında, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ni kuran Rusya Sosyal Demokratları Kongresi, Birliği, partimizin yurtdışı temsilcisi olarak kabul etti. Birliğin bölündüğü şu anda, partimizin temsil edilmesi sorununu nasıl ele almalıyız? Bölünmenin nedenleriyle ilgili ayrıntıya

girmeyeceğiz; yalnızca, Plehanov'un Birlik basımevini ele geçirdiğine ilişkin yaygın ve ciddi suçlamanın doğru olmadığını gözlemleyeceğiz. Gerçekte, basımevinin yöneticisi bunu, bölünen Birliğin yalnızca bir fraksiyonuna devretmeyi reddetmişti ve iki taraf da, matbaayı aralarında paylaştılar. Bizim açımızdan en önemli şey, *Roboçeye Dyelo*'nun bu tartışmada yanılmış olduğudur; o, bir "ekonomist" eğilimin varlığını, hatalı olarak inkar etti; bu eğilimin aşırılıklarını gözardı etme ve onunla açıkça kapışmaktan çekinme gibi yanlış taktikleri savundu.

Bu nedenle, *Roboçeye Dyelo*'nun literatür yayınlama ve bunun dağıtımını örgütleme konusunda yaptığı hizmeti inkar etmemekle birlikte, bölünmüş örgütün her iki kesimini de partimizin yurtdışı temsilcisi olarak kabul etmeyi reddediyoruz. Bu sorun, gelecek parti kongremize dek tartışmaya açık kalmalıdır. Rusya sosyal demokrasisinin yurtdışı resmi temsilcileri şu anda, Paris'te, bu yılın güzünde, Uluslararası Sosyalist Kongrenin oluşturduğu kalıcı uluslararası komitenin Rus üyeleridir.(1) Rusya bu komitede iki temsilciye sahiptir: G.V.Plehanov ve B.Kriçevski (*Raboçeye Dyelo* yazarlarından biri). Rusya sosyal demokrasisinin iki grubu uzlaşana yada bir anlaşmaya varana dek, Rusya'nın temsil edilmesiyle ilgili tüm işimizi G. Plehanov'la yürütmek niyetindeyiz. Son olarak, uluslararası daimi komitenin Rus sekreteri olarak kimi görmek istediğimiz sorusu üstüne görüşümüzü dile getirmeliyiz. "Marksizmin eleştirisi" kılıfı altında, sosyal demokrasiyi burjuva ideolojisiyle ve tepeden tırnağa silahlı bir düşmana (burjuva hükümetlere) karşı alçaltıcı ve

ılımlı bir politikayla yozlaştırma çabalarının yapıldığı şu sırada, bu önemli görevde, gelgite karşı durabilecek ve ideolojik yalpalamaya karşı etkili konuşabilecek bir adamın bulunması özellikle zorunludur. Bu ve yukarda açıklanan başka nedenlerle, biz, G.V. Plehanov lehine oyumuzu kullanıyoruz.

En geç 8 Aralık 1900'de yazıldı. Aralık 1900'de, *İskra* No.1'de yayınlandı.

İskra'daki metne göre yayınlanmıştır.

PARTİ KONSEYİNDEN VE MERKEZ ORGAN YAZI KURULUNDAN ÇEKİLMENİN AÇIKLANMASI[2]

Parti Konseyi ve Merkez Organ yazı kurulu üyesi G.V. Plehanov'un, Martovculara ödün vermenin ve altı kişilik yazı kurulunu atama çalışmalarına girişmenin şu anda, Partinin birliğine uygun olacağı konusundaki görüşünü paylaşmadığımdan dolayı, Parti Konseyinden ve Merkez Organ yazı kurulundan çekiliyorum.

Cenevre *N. Lenin*
1 Kasım 1903

NOT: Her durumda, yeni merkezi Parti kurumlarını olanaklarımı en iyi biçimde kullanarak çalışmalarımla desteklemeyi asla reddetmiyorum.

---

1 Kasım 1903'de Plehanov'a teslim edildi.

1904'de yayınlandı. *Elyazmasına uygundur*

RSDİP MERKEZ ORGAN YAZI KURULUNA

Değerli Yoldaş,

Lütfen, *İskra*'ya aşağıdaki duyuruyu ekleyin:

"1 Kasım (yeni takvimle) 1903'den itibaren, N.Lenin artık **İskra** yazı kurulu üyesi değildir."

Sosyal demokrat selamlarla

N. Lenin

5 (18) Kasım 1903'de yazıldı.
1904'de yayınlandı.

Elyazmasına uygundur

YAYINLANMAMIŞ BİR AÇIKLAMA[3]

27 Kasım 1903'de Cenevre'de toplanan RSDİP Merkez Komitesi, aşağıdaki kararı oybirliğiyle kabul etmiştir:

Yoldaş Plehanov'un, Martovcuları yazı kuruluna ataması, onun birçok kez açık olarak oportünizme ve anarşizme dönük bir eğilim olarak nitelediği azınlık safına, apaçık bir biçimde geçmesi anlamına geliyor. Parti Kongresi ile Birlik Kongresi tutanaklarından, bu kesin ve net olarak görülecektir. Bu geçiş, Yurtdışı Birliğinin etkisi altında ve Rusya'daki Parti komiteleri çoğunluğunun kesin biçimde dile getirilen kararına meydan okuyarak, Parti Kongresi iradesinin doğrudan doğruya çiğnenmesidir. Özellikle, bunu yapmak için Yoldaş Lenin'in çekilmesinden yararlanan Yoldaş Plehanov, doğrudan doğruya güveni kötüye kullan-

maktan suçlu olduğundan, Merkez Komitesi, Kongre iradesinin böylesine çiğnenmesine izin veremez; çünkü Yoldaş Lenin, Parti'de barışın ve iyi niyetin yararına olarak, belli koşullarda çekilmiş, oysa Martovcular, Merkez Komitesi'nin 25 Kasım tarihli ultimatomunu[4] geri çevirerek, barışı reddetmiş ve dolayısıyla savaş ilan etmişlerdir.

Bu yüzden Merkez Komitesi, devrimci eylem yoluyla, Parti Merkez Organı'nı kendi eline almakta ve Yurtdışı Birliğinin iradesini yada belli bir bireyin dönekliğini değil, bir bütün olarak Parti'nin iradesini güvence altına almak için mümkün olan herşeyi yapacağını, Parti'nin geleceğini belirleyeceğini ilan etmektedir.

Merkez Komitesi

14 (27) Kasım 1903'de yazıldı.
İlk kez 1928'de
Lenin'den Seçmeler VII'de
yayınlandı.

Elyazmasına uygundur

İSKRA'YA MEKTUP [5]

"Ne Yapılmamalı" başlıklı makale, Partimiz yaşamında öylesine önemli ve bu özel dönemeçte öylesine canalıcı olan sorunları ortaya çıkarmaktadır ki, yazı kurulunun, kendi gazetesinin sütunlarını ardına dek açmaya ilişkin nazik ve konuksever önerisine hemen cevap vermek isteğini bastırmak zordur; özellikle *İskra*'ya sürekli katkı yapmış olan birisi için ve özellikle kendi görüşünü dile getirmekte bir hafta gecikmenin fırsatı bütünüyle kaçırma anlamına gelebileceği bir zamanda çok daha zordur.

Ve ben, kaçınılmaz olmasa bile olası yanlış anlamaları önlemek amacıyla, kendi görüşümü yazmak istiyorum.

Herşeyden önce, bu makalenin yazarının, Parti birliğini korumanın ve yeni -özellikle, önemli görüle-

meyecek farklılıklar üzerinde- bölünmelerden kaçınmanın zorunlu olduğunda ısrar ederken, bin kez haklı olduğunu düşündüğümü söylemeliyim. Barışçılığa, sükunete ve ödünler vermeye hazır olmaya seslenmek her zaman ve özellikle şu anda, bir önder için oldukça övgüye değer. Yalnızca eski ekonomistleri[6] değil, "belli bir tutarsızlık" sancısı çeken küçük sosyal demokrat gruplarını bile Parti'den uzaklaştırmak yada atmak kesinlikle mantıksızca olacaktır; öylesine mantıksızca ki, makalenin yazarının, partiden atmayı savunabilecek keyfi, kaba ve ahmak Sobakeviçler[7] olarak gördüğü kişilere karşı sinirli tonunu tümüyle anlıyoruz. Biz daha ileri gidiyor ve şöyle düşünüyoruz: Bir Parti programına ve bir Parti örgütüne sahip olduğumuz zaman, Parti organının sütunlarını görüş alışverişi için yalnızca konuksever biçimde açmakla yetinmemeli, aynı zamanda, gelişmeleri izleyemeyip kimi revizyonizm dogmalarını tutarsızca destekleyen yada şu yahut bu nedenle, grup olarak kendi ayrı ve bireysel varlıklarını savunmakta ısrar eden gruplara -yahut, yazarın dediği gibi, grupçuklara- önemsiz olsa bile kendi uyuşmazlık noktalarını sistemli biçimde ortaya koyma fırsatı da vermeliyiz, "anarşist bireyselciliğe" karşı Sobakeviç tarzında, fazla sert ve kaba olmaktan kesinlikle kaçınmak için, bizce, bu grupçukların yüksek sesle konuşmalarını sağlamak ve bütün Parti'ye, bu uyuşmazlıkların önemini yada önemsizliğini tartma ve *tutarsızlığın* nerede, nasıl ve *hangi kısımda* görüldüğünü tam olarak belirleme fırsatı vermek için -hatta, derli toplu merkeziyetçilik modellerinden ve disipline mutlak biçimde uymaktan belli ölçüde ayrılmayı getirse bile- elden gelen herşeyi yapmak gerekir.

Gerçekten de, çevre sektarizmi geleneklerini temizlemek ve -*kitlelere* dayanan bir partide- kararlı olarak şu sloganı ortaya atmak zamanı gelmiştir: *Daha fazla aydınlık!* Varsın, Parti *herşeyi* bilsin; varsın, her türden anlaşmazlıkları, revizyonizme kaymaları, disiplinden ayrılmaları, vb. yargılamak için gereken *tüm, kesinlikle tüm belgelere* sahip olsun. Tüm Parti militanlarının oluşturduğu bütünün bağımsız yargısına daha çok güven; onlar ve yalnızca onlar, bölünmelere eğilimli grupçukların aşırı heyecanını dizginleyebilecek, kendi yavaş, algılanamayan, ama ısrarlı etkileriyle, bunlara, Parti disiplinine uyma konusunda "iyi niyet" aşılayabilecek, anarşist bireyciliğin ateşini söndürebilecek ve bizzat bölünmezlikleriyle, bölünmeye yönelik öğelerce abartılan anlaşmazlıkların önemsizliğini belgeleyebilecek, kanıtlayabilecek ve gösterebileceklerdir.

"Ne yapılmamalı?" (genelde, ne yapılmamalı ve özel olarak da, bir bölünmeden kaçınmak için ne yapılmamalı) sorusuna cevabım, herşeyden önce şudur: Bir bölünmenin potansiyel nedenlerinin ortaya çıkması ve büyümesini Parti'den gizlememek; böylesi nedenleri oluşturan koşulların ve olayların hiç birisini gizlememek; ve dahası, bunları yalnızca Parti'den değil, olabildiğince, dış kamuoyundan da gizlememek. Gizli bir örgütte, zorunlu olarak gizlenmesi gereken şeyleri akılda tutarak, "olabildiğince" diyorum; ama bizlerin bölünmelerinde bu tür şeyler pek rol oynamaz. Geniş açıklık -kaçınılması mümkün olan bölünmelerden kaçınmanın ve artık kaçınılamayan bölünmelerin zararını da asgariye indirmenin en emin, tek güvenilir aracı budur.

Gerçekten de, artık çevrelerle değil de *kitlelerle* ilgilenmesi olgusunun Parti'ye yüklediği görevleri bir düşünün. Yalnızca isimde kalmayan bir kitle partisi olmak için, daha geniş kitlelerin tüm Parti çalışmalarına katılmasını sağlamalı, onları sürekli olarak, politik ilgisizlikten, protesto ve mücadeleye, genel protesto ruhundan sosyal demokrat görüşlerin bilinçli olarak benimsenmesine, bu görüşlerin benimsenmesinden hareketin desteklenmesine, hareketin desteklenmesinden Parti'ye örgütlü katılmaya yükseltmeliyiz. Çözümü, kitleler üzerindeki etkimizi belirleyecek olan sorunlara en geniş açıklığı getirmeden, bu sonuca ulaşabilir miyiz? Eğer saflarımızda, önemsiz uyuşmazlıklar yüzünden bölünmeler olursa, işçiler bizi anlamaktan vazgeçecek ve bizleri ordusuz bir kurmay olarak bırakacaklardır, diyor yazar, haklı olarak. Bu çok doğru. İşçilerin bizleri anlamaktan *vazgeçmemeleri* için, onların savaş deneyimleri ve proleter güdülerinin *biz "yöneticilere" de birşeyler öğretebilmesi* için, örgütlü işçiler, bölünmelerin potansiyel nedenleri (her kitle partisinde böylesi nedenler her zaman doğmuştur ve her zaman da doğacaktır) üzerinden gözlerini ayırmamayı, bu nedenleri uygun biçimde değerlendirmeyi ve "kıyıda köşede", Rusya'da yada yurtdışında olup biten şeyleri bütün Parti'nin, bütün hareketin çıkarları açısından değerlendirmeyi öğrenmelidirler.

Yazar, merkezi organlarımıza çok şey verileceğini ve onlardan çok şey isteneceğini vurgularken, bin kez haklıdır. Tamamen öyle. Ve yine bu nedenle, *bütün Parti*, merkezi organlar için sürekli, düzenli ve sistemli olarak elverişli kişiler *yetiştirmeli*, bu üst görevler için

her adayın *tüm etkinliklerini*, avucunun içi gibi açıkça görmeli, onların kişisel özelliklerini, güçlü ve zayıf noktalarını, zafer ve "yenilgileri"ni bile bilmelidir. Yazar anlaşıldığı kadarıyla geniş bir deneyime dayanarak böylesi yenilgilerin kimi nedenleri üstüne, dikkate değer ölçüde keskin kimi gözlemler yapıyor. Ve bu gözlemlerin böylesine keskin olması nedeniyledir ki, bütün Parti'nin bunlardan yararlanması, kendi "yöneticileri"nin birisinin yada bir başkasının, kısmi bile olsa, her "yenilgisi"ni *her zaman görmesi* gerekir. Hiçbir politik önder, yenilgisiz bir kariyere sahip değildir ve kitleleri etkilemek, onların "iyi niyeti"ni kazanmak konusunda konuşurken ciddiysek, bu yenilgileri çevre ve grupçukların boğucu atmosferi içinde örtbas etmek bir yana, bunların herkesin değerlendirmesine sunulması için tüm gücümüzle çalışmamız gerekir. Bu, ilk bakışta cansıkıcı gözükebilir, bazı yöneticilere "yaralayıcı" gelebilir, ama bu yüzeysel sıkıntı duygusunun üstesinden gelmeliyiz, Parti'ye ve işçi sınıfına karşı görevimiz budur. Böylelikle ve yalnızca böylelikle, bütün etkili Parti militanlarının (bir çevre yada grupçuktaki kişilerin rastgele seçilmiş bir kesiminin değil) kendi önderlerini tanımasını ve *onların her birini uygun kategoriye sokmasını* mümkün kılabiliriz. Yalnızca geniş açıklık tüm bağnaz, tek yanlı, kaprisli sapmaları düzeltecek; yalnızca açıklık, "grupçuklar" arasındaki bazen saçma ve gülünç olan "muhalefeti", Parti ruhu içinde kendini eğitmek için yararlı ve gerekli malzemeye dönüştürecektir.

Aydınlık, daha fazla aydınlık! Büyük bir orkestraya gereksinimiz var ve kimlerin duygulu kemana, kimle-

rin boğuk sesli kontrbasa, kimlerin şefin değneğine ayrılacağını bilmek için, rolleri uygun biçimde dağıtmak için deneyim kazanmalıyız. Parti organının ve tüm Parti yayınlarının sütunları, varsın, gerçekten, yazarın hayranlık verici çağrısına uygun olarak, tüm görüşlere konukseverce açık olsun; kimilerinin görüşüne göre fazlaca sert, kimilerinin görüşüne göre yanlış icra edilen, kimilerinin görüşüne göre fazlaca hafif geçiştirilen her "nota" konusundaki "gürültü patırtılarımızı" varsın herkes değerlendirsin. Ancak böylesine açık bir dizi tartışmayla, gerçekten uyumlu bir yönetici ler topluluğu elde edebiliriz; ancak bu koşulla, işçilerin bizleri anlamaktan vazgeçmesi *olanaksız* kılınacak ve ancak o zaman bizim "kurmayımız", onu izleyen ve aynı zamanda da onu yöneten bir ordunun *sağlam ve bilinçli* iradesiyle gerçekten desteklenmiş olacaktır!

Lenin

İskra, No. 53
25 Kasım 1903

İskra'daki metne uygundur

İSKRA YAZI KURULUNDAN NEDEN ÇEKİLDİM(*)

İSKRA EDİTÖRLERİNE MEKTUP[8]

Bu asla kişisel bir sorun değildir. Parti Kongremizin çoğunluğu ile azınlığı arasındaki ilişkileri ilgilendirmektedir ve ben buna, yalnızca çoğunluk delegeleri beni soru bombardımanına tuttukları için değil, aynı zamanda, *İskra*'nın 53. sayısındaki "Kongremiz" başlıklı makale *İskra* üyeleri arasında Kongre'nin yol açtığı, çok derin olmayan, ama çok yıkıcı bölünmenin *bütünüyle yanlış* bir görünümünü verdiği için de, hemen ve açıkça cevap vermek zorundayım.

Makale, konuya ilişkin öylesine bir bilanço veriyor ki, büyüteçle bile olsa hiç kimse, burada, bölünmenin gerçekten ciddi *tek bir* nedenini bulamaz, Merkez Or-

---

(*) 53. sayı çıktıktan hemen sonra bu mektubu İskra'ya gönderdim. Editörler bunu 54. sayıda basmayı reddettiler, bu yüzden bir broşür olarak yayınlamak zorunda kaldım.

gan yazı kurulunun bileşiminin değişmesi gibi bir olayın açıklanmasının gölgesine, yada, benim yazı kurulundan çekilmemin geçerli nedenlerinin izine bile rastlayamaz. Makalenin yazarı, Parti'nin merkezi organlarının örgütlenmesi, Merkez Organ ile Merkez Komitesi arasındaki ilişkiler, merkeziyetçiliği uygulama tarzı, olası ve yararlı merkezileştirmenin sınırları ve niteliği, bürokratik şekilciliğin zararları konusunda ortaklığı ayırdık diyor.

Öyle mi oldu? Biz daha çok, merkezi organlarının kişisel bileşimi ve Kongrece bunlara seçilen üyeler beğenilmediği için bu merkezi organları boykot etmeye, pratik çalışmaları bozmaya, Birlik çoğunluğu gibi, yurtdışındaki bir sosyal demokrat *çevrenin* emriyle Parti Kongresi kararlarını gözden geçirmeye izin verilip verilemeyeceği konusunda *ortaklığı bitirmedik* mi?

Durum gerçekte böyleydi, bunu siz de çok iyi biliyorsunuz yoldaşlar. Ama en etkili, en etkin Parti militanlarının büyük çoğunluğu bunu henüz bilmiyor ve ben de, bu yüzden, ana olguları kısaca özetleyeceğim -kısaca, çünkü, *İskra*'nın 53. sayısındaki bir duyuruyla bildirildiği gibi, ayrılışımızın tarihiyle ilgili tüm belgeler az zaman sonra yayınlanacaktır.

Kongremizde -hem tartıştığımız makalenin yazarının belirttiği hem de Bund delegasyonunun yeni yayınladığı raporunda haklı olarak işaret ettiği gibi- "*İskra*'cılar" önemli bir çoğunluktu; benim hesaplarıma göre, daha Bund ve *Raboçeye Dyelo* delegeleri çekilmezden önce bile, beşte üçü buluyordu. Kongrenin ilk yarısında bu *İskra*'cılar, tüm anti-*İskra*'cılara ve tutarsız *İskra*'cılara karşı birlikte davrandılar. Ayrılışımızın

anlaşılması açısından önemli olan, Kongrenin ilk yarısındaki iki olayla bağlantılı olarak bu çok açık biçimde ortaya çıktı: Örgütlenme Komitesi olayı ve dillerin eşitliği olayı (*İskra*'cı sıkı çoğunluğun beşte üçten yarıya düşmesine yalnızca bu sonuncusu vesile oldu). Kongrenin ikinci yarısında *İskra*'cılar ayrılmaya *başladılar* ve Kongrenin sonuna doğru ayrılış *tamamlandı*. Parti Tüzüğünün 1. Paragrafı ve merkez organlara seçimler üzerine tartışmalar bu ayrılışın niteliğini açıkça ortaya koydu: *İskra*'cı bir azınlık (başını Martov çekiyordu), *İskra*'cı çoğunluğa (ki Plehanov ile ben de dahildik) karşıt olarak, devamlı artan sayıda, *İskra*'cı olmayan ve kararsız öğelerin toplanma noktası durumuna geldi. Tüzüğün 1. Paragrafı konusunda bu gruplaşma henüz son biçimini almamıştı, ama öyleyken bile, Bundcu oylar ile *Raboçeye Dyelo*'cu oyların üçte ikisi *İskra*'cı azınlığı üstün çıkardı. Merkez organlara seçimlerde *İskra*'cı çoğunluk (beş Bundcu ile iki *Raboçeye Dyelo*'cu oyun çekilmesi nedeniyle) Parti Kongresi çoğunluğu durumuna geldi. Ve *ancak bu noktada* biz terimin gerçek anlamıyla *ortaklığı ayırdık*.

Herşeyden önce Merkez Komitesinin bileşimi konusunda derin anlaşmazlık içindeydik. Örgütlenme Komitesi olayından sonra, Kongrenin ta başlangıcında, *İskra*'cılar, Merkez Komitesine seçilecek adaylar için, Örgütlenme Komitesinin çeşitli üyelerinin (*ve üye olmayanların*) adaylığı konusunda sert tartışmalar yaptılar ve İskra örgütünün resmi olmayan toplantılarında, uzun ve sert tartışmalardan sonra üç çekimser, dört aleyhte, dokuz lehte oyla, Martov'un desteklediği adaylardan birini reddettiler. İkiye karşı on kabul oyu ve

dört çekimser oyla, *benim önerimle*, *İskra*'cı olmayan öğelerden bir önderi ve *İskra*'cı azınlığın bir önderini de içeren, beş kişilik bir liste kabul edildi. Ama azınlık, beşte üçe sahip olmakta direndi ve sonuçta, Parti Kongresinde tam bir yenilgiyle karşılaştı. Kongrede, Merkez Organ için altı kişilik eski yazı kurulunu onaylamak, yada, yeni bir üçlü grup(*) seçmek konusundaki büyük muharebe de aynı şekilde sona erdi.

Ancak bu andan sonradır ki, ayrılış, bir bölünme anlamına gelecek biçimde tamamlandı, ancak bu andan sonradır ki, azınlık (şimdi artık, gerçek bir "sıkı" azınlık durumu almıştı) oylamadan kaçınma yoluna saptı -bu, o zamana dek Kongre'de görülmemiş birşeydi. Ve Kongre'den sonra, bu ayrılma daha da keskinleşti. Hoşnutsuz azınlık aylarca süren bir boykota başvurdu. Bu topraktan yeşeren bürokratik şekilcilik, sorgulamanın istenmesi, otomatik itaat ve benzeri anlamsızlıkların, suçu başkasının üzerine yıkma çabasından başka birşey olmadığı çok açıktır ve bu, aşağıdaki tipik örnekle yeterince doğrulanmıştır. Yeni yazı kurulu (yani Plehanov ve ben) tüm eski editörleri katkı yapmaya davet etmiştik ve bu davet, önce kuşku-

---

(*) Bu ünlü "üçlü"yle ilgili olarak yapılan sonu gelmez konuşmalar ve yanlış sunumlar karşısında, benimle biraz yakınlığı olan tüm yoldaşların Kongreden çok önce, Kongre *Tagesordnung* (Gündem) taslağına ilişkin yorumumu bildiğine bir kez daha işaret edeyim. Kongrede elden ele dolaştırılan bu yorumum şu noktayı da içeriyordu: "Kongre Merkez Organ yazı kuruluna üç ve Merkez Komitesine de üç kişi seçecektir. Bu altı kişi, *birlikte*, gerektiğinde, Merkez Organ yazı kuruluna ve Merkez Komitesine, üçte iki oy çokluğuyla ek üye atayacaklar ve bu konuda Kongreye rapor vereceklerdir. Bu raporun Kongre tarafından onaylanmasından sonra, atamalar Merkez Organ yazı kurulu ve Merkez Komitesi tarafından ayrı ayrı gerçekleştirilecektir."

suz, herhangi bir "şekilciliğe" başvurmadan, ağızdan yapılmıştı. Reddedildi. Daha sonra, "sevgili yoldaşlar"a hitaben, onları genelde katkı yapmaya ve *özel* olarak da, düşünce ayrılıklarını *editörü olduğumuz yayınların sütunlarında ortaya koymaya* çağıran bir "resmi belge" (ne bürokratlar!) yazdık. Cevap, onların *"İskra"yla birlikte hiçbir şey yapmak* istemediklerine ilişkin "resmi" bir açıklama oldu. Ve gerçekte, editör olmayanlardan hiçbiri aylarca *İskra* için bir çalışma yapmadı. İlişkiler, tam anlamıyla resmi ve bürokratik bir duruma geldi -ama, kimin "inisiyatifiyle"?

Yeraltı yayınları üretilmeye başlandı; bunlar yurtdışındaki insanlara yağdırıldı, komiteler arasında dolaştırıldı ve şimdi de, kısmen Rusya'dan geri dönmeye başlıyor. Sibirya delegesinin raporu, "muhalefet"in sloganları üstüne N.'nin raporu ve Martov'un *Bir Kez Daha Azınlıkta* başlıklı kitapçığı Lenin'e karşı bir "otokrat" olmak, Robespierre'in giyotin rejimini *(aynen böyle!)* kurmak, eski yoldaşların politik bakımdan mezarını kazmak (merkezi organlara seçilmeme, demek ki mezara konma anlamına geliyor!), vb. gibi en eğlendirici suçlamalarla dolu. Olayların mantığı gereği, muhalefet, örgütlenme konularında, işbirliğine tümüyle engel olacak "ilke" farkları arama eğilimi gösteriyor. Parti Konseyinin ünlü "beşinci üyesi" konusunda özellikle gürültülü çığlıklar yükseliyor. Bütün bu yazılarda Konsey, bir diplomasi oyunu, yada Lenin'in bir hilesi olarak tanıtılıyor, yurtdışındaki Merkez Organın, Rusya'daki Merkez Komitesi üzerinde egemenlik kurmasının bir aracı -Bund temsilcileri, Kongreye raporlarında durumu tam da böyle anlatıyordu- olarak görülü-

yor. Bu ilke farklılığının, ünlü bürokratik şekilcilik kadar anlamsız olduğunu söylemek pek gerekmiyor. Kongre, beşinci üyeyi seçti; sonuçta, bütün iş, bu *kişinin* çoğunluğun en fazla güvenini kazanan kişi olmasıdır; ve bir Parti Kongresinin çoğunluğunun iradesi, merkezi Parti örgütlenişi ne olursa olsun, her zaman belli kişilerin seçilmesinde dile getirilecektir.

Bu tür yayınların yurtdışında ne denli geniş ölçüde dağıtıldığı, iyi yürekli Parvus'un bile, Cenevre gibi bir yerden, birisinin tüm ipleri tek elde toplamak ve işçilere uzaktan "kumanda etmek" *(aynen böyle!)* çabasına karşı savaşa girişmiş olmasından anlaşılabilir (*Aus der Welt Politik*[9], V. Jahrgang, No. 48, 30 Kasım 1903). Bir iki aya kalmaz, Parti Kongresi ile Birlik Kongresinin tutanaklarını okuyan yeni otokrasi düşmanımız, her tür Parteiklatsch'a[*] değer vererek, kendisini ne denli kolayca aptal yerine koyduğunu görecektir.

Muhalefetin merkez organlara karşı kampanyasının doruğu, Birlik Kongresi oldu. Bunun tutanaklarından, burayı, Parti Kongresi hesaplarını çözme arenası diye niteleyenlerin haklı olup olmadığını, muhalefetin saldırısında, Merkez Komitesi'ni bütünüyle olağanüstü önlemler almaya kışkırtacak (Merkez Komitesinin kendi deyimiyle, yazı kurulu bileşiminin değiştirilmesi Partide barış umudu uyandırdığı halde) birşey olup olmadığını okuyucu görebilecektir. Bu Kongrenin kararları, otokratik bürokrasi sorunu hakkındaki "ilke" farklılıklarının gerçek niteliğini ortaya koyuyor.

(*) Parti dedikoduları -Ed.

Birlik Kongresinden sonra, öylesine tehdit edici biçimde bir bölünme belirdi ki, Plehanov eski yazı kurulunu yeniden atamaya karar verdi. Ben ise, muhalefetin bununla yetinmeyeceğini öngörüyor ve belirli bir *çevreyi* hoşnut etmek için, Parti Kongresinin bir kararının gözden geçirilmesine izin verilmesini olanaksız sayıyordum. Ama, Partide olası barış yoluna engel konulmasını daha da olanaksız görüyordum, ve bu yüzden, *İskra*'nın 51. sayısının çıkışından sonra, Parti'de aynı zamanda, katkıda bulunmak üzere çalışmaya devam etmeyi reddetmediğimi ve *Parti*'de barış ve iyi niyet kurulursa, çekildiğimin kamuoyuna açıklamasında bile ısrar etmediğimi de açıklayarak yazı kurulundan çekildim. Muhalefet, (var olmayan bürokrasi, şekilcilik, otokrasi, mekanikçilik vb. sisteminin değiştirilmesini değil de) eski yazı kurulunun yeniden oluşturulmasını, Merkez Komitesi'ne muhalefet temsilcilerinin atanmasını, Konseyde iki sandalye ve Birlik Kongresinin meşru olarak tanınmasını istedi. Merkez Komitesi, anlaşma sağlamak için, muhalefet temsilcilerinden ikisini MK'ne atamayı, Konseyde bir sandalye vermeyi, Birliğin giderek yeniden örgütlenmesini gerçekleştirmeyi kabul ederek, bir barış önerisi yaptı. Muhalefet bu koşulları da reddetti. Yazı kurulu atandı, ama barış, çözümlenmemiş bir sorun olarak kaldı. *İskra*'nın 53. sayısı çıktığında durum buydu.

Parti'nin barış ve olumlu çalışmalar istediğini sorgulamaya bile gerek yoktur. Ama, "Kongremiz" gibi makaleler barış için bir engeldir. Barışa engeldir, çünkü bunlar, ayrılma öyküsü tam olarak anlatılmadıkça, kavranması söz konusu ve mümkün olmayan

imalar ve tutarsız soru işaretleri doğurmaktadır; barışa engeldir, çünkü bunlar, kabahati dış bir çevreden, pratik çalışmalarımızı götürmekle görevli, Parti'yi gerçekten birleştirmek gibi güç ve çetin bir görevle uğraşan ve merkeziyetçiliğin uygulanmasına ilişkin pek çok engelle uğraşmak durumunda kalan merkeze aktarmaktadır.

Rusya'daki komiteler, azınlığın, her bakımdan çalışmayı engelleyen yıkıcı etkinliklerine ve boykot taktiğine karşı savaşıyor. St. Petersburg, Moskova, Nijni-Novgorod, Tver, Odesa ve Tula komiteleri ile Kuzey Birliğinden buna ilişkin kararlar gelmektedir.

Bu mülteci *Literatengezänk*'ına(*) artık yeter! Bunlar "*ne yapılmamalı*" konusunda, Rusya'daki pratik çalışmalarda örnek olsun! Parti Merkez Organ yazı kurulu, kimin hesabına yapılırsa yapılsın tüm boykotları durdurmak ve Parti Merkez Komitesinin önderliği altında uyumlu çabalar yönünde çağrı yapsın!

* * *

Ya *İskra*'cılar arasındaki görüş farklılıkları ne olacak? diye soruyor okuyucu. Cevabımız şudur: İlk planda, bu farklılık, çoğunluğun görüşüne göre, merkez organların kişisel bileşiminde değişiklik olsun olmasın, Parti içinde birinin kendi görüşlerini savunabileceği ve savunması gerektiğine ilişkindir. Her çevre, *Raboçeye*

(*) Yazar dalaşmaları -Ed.

Dyelo'cularınki bile, Parti'ye katıldığında, kendi görüşlerini dile getirme ve savunma olanağı istemeye hak sahibidir; ama hiçbir çevre, generallerinki bile, Parti merkezi organlarında temsil talebinde bulunma hakkına sahip değildir. İkincisi, farklılık, çoğunluğun görüşüne göre, her türlü biçimsellik ve bürokrasiden, merkezi organların önderliği altında çalışmayı reddederek, işleri şekilci olmayan bir tarzda yürütmeyi zorlaştıranların sorumlu olduğuna ilişkindir. Üçüncüsü, örgütlenme konusunda *bir ve yalnızca bir tek* ilke farklılığı, yani, Parti Tüzüğü'nün 1. Paragrafı üstüne tartışmada anlatımını bulan farklılığı biliyorum. Kongre tutanakları yayınlandığında, bu soruna yeniden dönmeye çalışacağız. O zaman Martov'un formülasyonunun *İskra*'cı olmayan ve yarı *İskra*'cı öğelerin yardımıyla gerçekleşmesinin bir rastlantı olmadığını, bunun oportünizme doğru bir adım olmasından ileri geldiğini ve bu adımın N.'nin mektubu ile *Bir Kez Daha Azınlıkta*'da çok daha açık olduğunu göstereceğiz.(*) Tutanaklar, "Kongremiz" yazarının, "Parti Tüzüğü'nün görüşülmesi sırasındaki tartışma, hemen hemen özellikle, Parti'nin merkezi organlarının örgütlenmesi çevresinde toplanıyordu" yollu iddiasının gerçeklere ters düştüğünü gösterecektir. Tam tersi. Gerçekten ilkeleri ilgilendiren ve iki "tarafı" (yani, *İskra*'cı çoğunluk ile azınlığı) ayıran biricik tartışma kesinlikle, Parti Tüzüğü'nün 1. Paragrafı üzerindeydi. Konseyin bileşimi,

(*) Daha sonra, "Kongremiz"in yazarının, *İskra*'cı olmayanlar için yersiz bir küçümseme ve Partideki gerçek güçler oranına denk düşmeyen katı Tüzük maddeleri üstüne söz ederken neyi kastettiğini açıklamasını da isteyeceğiz. Bu iddialar neye yöneliktir?

merkezi organlara atamalar, vb. konusundaki tartışmalara gelince, bunlar, tek tek delegeler arasındaki, Martov'la benim aramdaki, vb. tartışmalardı yalnızca; bunlar nisbeten çok önemsiz olan ayrıntıları ilgilendiriyordu ve çok ileri gittiğinde, bazen bizden birini, bazen de başkasını oylarıyla hizaya getiren *İskra*'cıların belli bir gruplaşmasına yol açmadılar. Bu tartışmaları merkeziyetçiliğin nasıl uygulanması, sınırlarının ve niteliğinin ne olması gerektiği, vb. konusundaki anlaşmazlığımızın kaynağı gibi göstermek, açıkçası, azınlığın tutumunu haklı göstermeye çalışmak ve onların, merkez organların kişisel bileşimini değiştirmek için yürüttükleri ve bizim kelimenin tam anlamıyla ayrılmamızın tek nedeni olan mücadeleyi kızıştırmak anlamına gelir.

1903 Aralık başlarında yazıldı.
1903 Aralığında, broşür olarak yayınlandı.
İmza: N. Lenin.

Broşür metnine uygundur

İSKRA YAZI KURULUNDAN ÇEKİLME KOŞULLARI

Cenevre, 20 Şubat 1904

Değerli Yoldaşlar,

Broşürünüz benim *İskra* yazı kurulundan çekilmemi gerektiren koşullara değindiğinden, "kuşatma durumu"na karşı savaş üstüne broşüründe yayınlanan, Yoldaş Plehanov'un, Yoldaş Martov'a gönderdiği 29 Ocak 1904 tarihli mektubuna benim bu cevabım için, ekte bir yer ayırmanızı rica edeceğim.

Yoldaş Plehanov, benim yazı kuruluna mektubumdaki durum açıklamasını *sağlıksız* buluyor. Ne var ki, *tek bir olguyu bile düzeltmiyor*, düzeltemezdi de zaten. Yalnızca, benim özetimi, onunla yaptığım özel görüşmeleri *sağlıksız* bir biçimde aktarmayla tamamlıyor.

Genel olarak konuşulursa, özel görüşmeleri aktarmak, bence, ciddi savlardan yoksunluğun kesin bir belirtisidir. Yoldaş Plehanov'un, Yoldaş Martov'un

özel görüşmelere ilişkin özetlemesine atıfta bulunarak yakınlarda ileri sürdüğü görüşü (Birlik tutanakları, s.134), yani böylesi görüşmelerin "sağlıklı biçimde yeniden üretilme" olanağının çok zayıf olduğunu ve bunlarla ilgili "polemikler"in *"hiçbir yere götürmediği"*ni hâlâ savunuyorum.

Ama, yoldaş Plehanov özel görüşmemizi aktardığı için ve özellikle de bu görüşmeler üçüncü kişiler yanında yer aldığından, bunları açıklamaya ve genişletmeye kendimi yetkili görüyorum.

Yoldaş Plehanov'un, atamayı kabul etmeyi kesinlikle reddedersem çekilmeye karar vermiş(*) olduğunu söylediği ilk görüşme, Birlik Kongresi'nin sona erdiği günün akşamında ve ertesi sabah, Parti Konseyi'nin iki üyesinin yanında yapıldı. Görüşme, muhalefete verilecek ödünler etrafında dönüp dolaştı. Plehanov, ödünlerin esas olduğunda, çünkü, muhalefetin hiçbir Parti Konseyi kararını tanımayacağını ve her an Parti'nin büsbütün bölünebileceğini kesin gördüğünde ısrarlıydı. Ben, Birlik'te olup biten şeylerden, Merkez Komitesi temsilcisinin Birlik Kongresinde aldığı önlemlerden (Yoldaş Plehanov, bunların her birinin tartışılmasına katıldı ve tam olarak onayladı) sonra, anarşist bireyselciliğe teslim olmanın olanaksızlaştığı ve ayrı bir yazarlar grubu oluşturulmasının (Plehanov'la görü-

---

(*) Titizlenme çabasıyla, Yoldaş Plehanov, şöyle derken bunu biraz abartıyor: Plehanov'un atamaya *karar vermeye* hakkı yoktu, çünkü Tüzüğe göre, atama oybirliğiyle olmak zorundaydı. Bu bir düzeltme değil, bir kaçamaktır, çünkü oybirliği olmayışı durumunda Tüzüğün yasakladığı şey belirli örgütsel eylemlerdir, *kararlar* değil; kimi insanlar, görünüş uğruna, bu kararları eyleme bağlamaksızın, benimsemeye eğilimlidirler.

şürken ve onun düşüncesine aykırı olarak, buna tümüyle izin verilebileceğini birçok kez açıklamıştım) zorunlu olarak bir bölünme anlamına gelmediği görüşünü savunuyordum. Görüşmenin sonunda, ikimizden birinin çekilmesi gerekecekse, Plehanov'un çatışmayı önleme çabalarına zarar vermek istemeyerek ve onun bölünme olarak gördüğü şeyden sakınarak, benim çekileceğimi söyledim.

Yoldaş Plehanov bana karşı öylesine kibardı ki, benim eylemim için en korkakça sıvışmaktan başka bir açıklama bulamıyordu. Bende bulduğu bu özelliği en canlı renklere boyamak için, Yoldaş Plehanov, bana şöyle diyerek cevap verdi: "Herkes, Plehanov bile onunla aynı düşüncede olmadığına göre, Lenin'in hatalı olması gerektiğini söyleyecektir."

Bu, renkleri kopkoyu yapıyor, bundan kuşku yok! Öylesine kopkoyu ki, Yoldaş Plehanov hiç farketmeden, sonuç tam bir saçmalık oluyor. Eğer ben, "herkes"in Plehanov'u (onun, kendisiyle ilgili olarak, alçakgönüllü bir tarzda düşündüğü gibi) haklı göreceğine inanmış ve herkesin bu görüşünü hesaba katmayı gerekli görmüş olsaydım, o zaman açıktır ki, Plehanov'la farklı düşüncede olmaya asla cesaret edemezdim, bu örnekte de onu izlerdim. Benim davranışımı, en nefret verici bir ışık altında sunmak ve bunu en alçakça nedenlere yormak çabasıyla bana, *her türlü anlamdan yoksun* bir itki yüklüyor. Benim, herhangi birşeyde Plehanov'la aynı düşüncede olmamaktan öylesine korktuğum varsayılıyor ki, bu konuda hiç de onunla aynı fikirde değilim. Yoldaş Plehanov'un bu savı pek çürüktür.

Gerçekte, bence, benim çekilmem daha iyi olacaktı, çünkü aksi halde, benim ayrı görüşüm Plehanov'un barış sağlama çabalarına zarar verecekti. Bu *çabalara* zarar vermek istemiyordum -barış koşulları üzerinde aynı fikirde olmayabilirdim- fakat, bir mülteci çevresinin *bu yoldan* adaylar dayattığı bir yazı kurulunun sorumluluğunu almayı olanaksız görüyordum.

Birkaç gün sonra, belirli bir Konsey üyesiyle Plehanov'u görmeye gittim ve konuşmamız şöyle bir seyir izledi:

"Biliyorsunuz," dedi Plehanov, "öylesine dırdırcı kimi kadınlar vardır ki, sinir bozukluğundan ve herkesin önünde tatsız bir kavgadan kaçınmak için en iyisi onlardan ayrılmaktır."

"Belki," diye cevap verdim, "ama ayrılırken, daha da büyük bir 'kavgayı' önlemeye yetecek ölçüde, kendinize dikkat etmeniz gerekir."

"Pekâlâ, ama siz çekilerek herşeyi teslim ediyorsunuz", dedi Plehanov.

"Her zaman öyle değil," dedim ve Chamberlain örneğini verdim. Düşüncem, basılı olarak da dile getirdiğim bir düşünceydi: Plehanov, saflarında böylesine uzun bir zaman ve böylesine gayretle savaşmış olduğu çoğunluk tarafından kabul edilebilir bir barış sağlamayı başarırsa, o zaman, ben de savaş açmayacaktım; başaramazsa, Plehanov *bile* kavgayı yatıştıramazsa, "dırdırcı kadını" terkedecek biçimde eylem özgürlüğümü saklı tutuyordum.

Bu görüşme sırasında, Merkez Komitesi'ne girmek "kararı"mı (böyle davranmaya "karar" verebilirdim, ama kuşkusuz, tüm Merkez Komitesi üyelerinin kendi

onaylarını vermeleri gerekecekti) Plehanov'a (muhalefetin koşullarını henüz bilmiyordu) söyledim. Plehanov, "dırdırcı kadın"la bir tür birlikte yaşama tarzı bulmak yolunda son bir çaba olarak, bu plana bütünüyle sempati besliyordu. Plehanov'a 6 Kasım 1903 tarihli bir mektupta, yazı kurulunu belki de Martovculara devretmeye giriştiğine ilişkin görüşümü dile getirdiğimde, (8 Kasımda) şu cevabı verdi: "... Benim niyetlerim konusunda yanlış bir düşünce taşıyor gibisiniz. Bunları dün bir kez daha Yoldaş Vasilyev'e açıkladım" (Birlik Kongresi'ne katılan, Merkez Komitesi üyesi). Bu aynı Yoldaş Vasilyev'e 10 Kasımda, Kongre'nin bir açıklamasını da içeren *İskra*'nın 52. sayısını yollayıp yollamayacağı, geciktirip geciktirmeyeceği konusunda yazan Plehanov şöyle diyordu: "... Kongre konusunda birşey yayınlamamak, ya 1) Martov ve ötekilerin *İskra*'da yer almadığının ilan edilmesi, yahut da, 2) Martov'un bu isteğinin reddedilmesi anlamına gelir ki bu durumda, bunu özel bir broşürde duyuracaktır. Her iki durumda da bu, bölünmeyi kamuoyu bilgisine sunmayı getirecektir *ve şimdi bizlerin kaçınması gereken şey tam da budur*" (italikler benim - *N. L.*). 17 Kasımda, Plehanov aynı yoldaşa şöyle yazıyordu: "... Martov ve ötekilerin hemen atanması konusunda ne diyorsunuz? Bunun, sorunu, asgari güçlükle çözme yolu olacağını düşünmeye başlıyorum. *Siz olmadan iş yapmak istemiyorum...*" (italikler Plehanov'un).

Bu alıntılar açıkça gösteriyor ki, Plehanov çoğunlukla uyum içinde davranmaya çalışıyor ve yazı kurulunu, çoğunluğa karşı savaş amacıyla değil, salt barış uğruna ve barış koşuluyla atamak istiyordu. Başka

yoldan ortaya konulmuşsa, bu yalnızca, anarşist bireyselcilik arabasının boykotlar ve bölme taktikleriyle, pek uluorta sürülmüş olduğunu göstermeye yarıyor; en güçlü frenler bile onu tutamıyordu. Kuşkusuz çok yazık. İçtenlikle barış isteyen Plehanov, can sıkıcı bir duruma düşmüştür; ama bu, bütün suçu benim üstüme yıkmak için bir neden değildir.

Plehanov'un, benim elverişli bir "eşdeğer" karşılığında sesimi kesmeye hazır olduğum konusundaki açıklamasına ve "onun sessizliğini satınalmayı uygun bulmuyordum" yollu, kibirli tavrına gelince, bu polemik oyunu, onun 10 Kasım tarihli mektubundan aktardığım sözlerle karşılaştırıldığında, ancak komik bir izlenim uyandırıyor. Sessizliğe, bölünmeyi kamuoyundan gizli tutmaya en fazla önem veren kişi Plehanov'du.(*) Barışın sağlanması kaydıyla, burada da aynı düşüncede olduğumu ona söylememden daha doğal ne olabilir? "Eşdeğerler" ve "satınalmalar" üstüne bu konuşmalar insanı bir dahaki sefere Plehanov'un kamuoyuna, bu tür işlemler için Lenin'in para bastığını bildirmesi dışında, bir yere götürmez. Bu tür şeyler, bizim mülteci dalaşmalarında görülmüştür ve şimdiki ortam da buna götürüyor.

(*) **A propos,** (orijinal metinde fransızca, yeri gelmişken anlamında) Birlik tutanaklarının ve Parti Kongresi tutanaklarının *sonuç kısmının* yayınlanmasını engelleme konusunda öylesine ısrar eden yine Plehanov'du. Bu sonuç kısmında, kendisinin, eski sözümona yazı kuruluna karşı doğrudan oy kullanmanın tam ahlaksal sorumluluğunu kendi üzerine aldığını söylüyor ve Partinin kalemşörler bakımından kötü yetişmemiş olduğu umudunu dile getiriyordu. Azınlığın bir temsilcisi, bu açıklamayı sahteklasik bir üslup içinde, tantanalı bir laf diye nitelemişti.

Yoldaş Plehanov'un mektubu, ister istemez, onun azınlıkta olmak hakkını şimdi *satınalmak* durumunda olup olmadığı konusunda, insanı şaşkınlığa düşürüyor. Bizim sözümona Parti organımızda azınlığın taktikleri zaten açıkça ortaya çıktı. Onların yapmaya çalıştığı şey, tartışmalı konuları ve bizlerin ayrılmasına yol açan olguları gizlemektir. Onlar, Martinov'un *İskra*'ya Lenin'den daha yakın olduğunu göstermeye çalışıyorlar -yeni *İskra*'nın kafası karışık yazı kurulunun bunun nasil, ne bakımdan ve ne ölçüde olduğunu açıklaması uzun bir zaman alacaktır. Onlar, ikiyüzlü bir biçimde, tartışmaya katılan kişileri suçluyorlar, ama öte yandan, onların bütün mücadelesi gerçekte, bir bireye karşı büyük bir kampanyadır; burada onlar, bu "düşman"a en uygunsuz türden zararlı nitelikler -en cahilce dikkafalılıktan en korkakça kaçamakçılığa dek- yormakta bile duraksamıyorlar. Yeter ki darbe iyi indirilsin. Ve bu yeni müttefikler, Plehanov ile Martov yoldaşlar, darbeyi öylesine iyi ve güçlü indiriyorlar ki, yakında "çirkeflik"leriyle nam salmış ünlü Bundculardan hiç bir farkları kalmayacaktır. Beni kendi bataryalarından öylesine şiddetle bombardıman ediyorlar ki, ben de bunun, müthiş üçlünün üçte ikisinin bir komplosu olup olmadığını düşünmeye başlıyorum. Fazlaca yaralanmış gibi yapsam mı acaba? "Kuşatma var" diye bağırıp çağırsam mı? Bu, bazen çok rahat ve çok yararlı oluyor, bilirsiniz...

Gerçek bir azınlık adamı olmak için Yoldaş Plehanov'un kuşkusuz iki ufak adım daha atması gerektiğini söyleyeceğim: Birincisi, Yoldaş Martov ile Akselrod'un Kongre'de savunduğu (ve şimdi onların böylesine

örtbas etmeye uğraştığı) tüzüğün 1. paragrafının formülasyonunun oportünizme doğru bir adım değil, burjuva bireyselciliğine teslim olmak da değil, yeni, gerçekten sosyal demokrat, Akimov-Martov ve Martinov-Akselrod tarzı örgütsel görüşler olduğunu kabul etmek; ikincisi de, Kongreden buyana azınlıkla mücadelenin Parti disiplininin kabaca çiğnenmesine karşı, yalnızca tiksinti uyandıran ajitasyon yöntemlerine karşı, anarşizme ve anarşist lafazanlığa karşı bir mücadele olmayıp (bkz. Birlik Tutanakları, s. 17, 96, 97, 98, 101, 102, 104, vb., vb.). "kuşatma durumu"na karşı, bürokrasiye, formalizme vb. karşı bir mücadele olduğunu kabul etmek.

Bu tür tartışmalı konuları, şimdilerde basıma hazırladığım bir broşürde enine boyuna ele alacağım. Bu arada... bu arada, okurlarına bilmeceler sunma uygulamaları yapan bizim merkez organımızın sütunlarında açılan Gogol tipleri galerisine bir göz atalım. Herkesin onuruyla oynayan, nasırlarına basan katı yürekli Sobakeviç'e benzeyen kim? Ölü canların yanısıra sessizliği de satın alan becerikli Çiçikov'u kim andırıyor? Nozdrev ve Hlestakov, Manilov ve Skvoznik-Dmuhanovski'ye kimler benziyor?[10] İlginç ve öğretici bilmeceler... "İlkeler üzerine polemik"...

N.Lenin

Broşür metnine uygundur

Rusya Sosyal Demokrasi Yurtdışı Birliği İkinci Kongresi Tutanakları Üstüne Yorumlar başlıklı broşürde yayınlandı. (Cenevre, 1904)

PARTİ'YE

I. Bonapartizmle ilgili dedikoduyu cevaplandır. Saçma. Cevaplandırmak onur kırıcı. Kongre için ajitasyon özgürlüğü. Merkez Organ'dan farklı olarak, Merkez Komitesi *qua talis*(*) tavır almıyor.

Karar vermesi gereken komitelerdir ve Merkez Komitesi onları, sakin ve dikkatli biçimde lehte yada aleyhte tutum almaya, her iki tarafı da dinlemeye, yersiz acelecilik etmeden, Parti görevi bilinciyle, belgeleri incelemeye çağırıyor.

II. Yapıcı çalışmaya çağrı. Şimdiki durumun önemi: Savaş. Konsey'deki Merkez Komitesi delegelerine çağrı. *Yineleme*. İdeolojik mücadele, yapıcı çalışmayı önlememeli. İzin verilemeyecek mücadele biçimleri. Uyumsuzluklar ve farklılıklar abartılmamalı.

(*) Bizzat -*Ed.*

III. Yavaş yavaş iyi ilişkiler kurma çabası (Karl Kautsky'nin çağrısı[11]).

Merkez Komitesi bir *modus vivendi*[*] için koşullar öneriyor:

1) *Altı* kişinin hepsine, Parti hesabına, herşeyi yayınlama hakkı.

2) Kongre'de temsil hakkıyla birlikte yazarlar grubu için de *idem.*[**]

3) Uzun bir dönem için, üye atama yada çıkartmanın askıya alınması.

4) Uzun bir dönem için, azınlığın bazı haklarının güvenceye alınması.

5) Her komiteye, istek üzerine, *tüm* Parti yayınlarının dağıtım ve teslim güvencesi verilmesi.

6) En az ndan altı aylık bir ateşkes süresi ve en sonunda, yarı yarıya paylaşılan 16 sayfalık bir broşür. Son söz azınlığın.

15 (28) Mayıs 1904'ten sonra yazıldı. İlk kez 1930'da, Lenin'den Derleme XV'de yayınlandı.

El yazmasına uygundur

(*) Yaşam Tarzı: Burada, "geçici uzlaşma" anlamında kullanılıyor -*çn.*

(**) Aynısı. -*çn.*

R.S.D.İ.P KONSEY TOPLANTISI
(31 MAYIS-5 HAZİRAN 1904)[12]

2

KOMİTELERE ATAMA VE MERKEZ KOMİTESİNİN BUNLARA YENİ ÜYELER ATAMA HAKKI ÜSTÜNE KONUŞMALAR

5 (18) HAZİRAN 1904

I

Alınan kararda, pratik sonucu ne olursa olsun, başlangıcın değiştirilmesini önereceğim. Yeterli bilgiye sahip olmadığımızdan, Moskova'daki anlaşmazlığın doğru ve yanlış yanları üstüne bir karar alamayacağımızdan dolayı, karar yapılan tartışmalarla bağlanmamalıydı. Genelde, bir örgütün bir kısmının öbürüne karşı yakındığı bir yerde, öbürüne de, kendi davasını ortaya koyma şansı tanınması gerektiğini öneriyorum. Örneğin, Moskova'daki tartışmalar açısından, durum Yoldaş Martov'un söylediği gibi değildir. Benim bildiğim kadarıyla, beş üyeden üçü komiteye iki yeni üye atamak istiyor; geri kalanlar ise, ancak kendi yandaşlarından bir başka üyenin de atanması koşuluyla buna razı oluyor ki, bu hakim eğilimi koruyacak, hatta güçlendirecektir. Moskovalı yoldaşları Tüzüğe başvurmaya iten, yalnızca, çoğunluğun bu düzenbazlığı kesinlikle kabul etmemesidir. Ve Merkez Komitesinin bir üyesi Tüzüğün komite çoğunluğunca yorumlanışının lehinde olurken, öteki Merkez Komitesi temsilcisi buna karşı çıkıyor.

Bunu, yalnızca bir açıklama olarak ve tutanaklara geçirilmesi için söylüyorum. Böylelikle, Yoldaş Martov'un kararının başlangıcının değiştirilmesini öneriyorum, zira bu, bundan böyle de, gelecekte de işleyecek belli bir kural getirecektir. Sorunun kendisine gelince, her fraksiyonun birer bütün olarak hesaba katılmasından yanayım.

II

Bu olay, bir tarafın yakındığı durumlarda, öbür tarafın da dinlenilmesi, böylece kendi açıklamasını yapabilmesi gerektiğini bir daha gösteriyor. Ancak o durumda, tartışmalar üstüne uygun kararlar alma konumunda oluruz. Bildiğim kadarıyla olan buydu. Nikolayev Komitesi, çoğunluğa ait kişilerden oluşuyordu. Sonra, hepsi tutuklandı. Bunun üzerine, Merkez Komitesi yada muhtemelen, onun bir temsilcisi Nikolayev Komitesi'ne üç üye atadı. Bunlardan ikisi, önceden Nikolayev'de bulunmamıştı, biri ise daha önce orada çalışmıştı ve çeşitli bağlantılara sahipti. Tutuklamalar anında, bu üçüncüsünün de Nikolayev'de olmaması mümkündür. Merkez Komite adayları Nikolayev'e vardıklarında, çalışmak isteyen iki azınlık üyesini buluyorlar ve onları almayı kabul ediyorlar. Böylece, bu üç kişi iki kişiyi görevlendiriyor. Böyle oluyor. Bunu irdelemek için, henüz tutuklanmamışlarsa (Martov: "Çoktan tutuklandılar..."), komite üyelerinden soruşturma yapılabilir...

Bilgimize göre, gerçekler, sunuluşlardan çok farklıdır ve benim düşünceme göre, iki çoğunluk üyesi böyle davranmakta haklıydılar. Merkez Komitesince belirlenen adayların bulundukları yerler, onları kabul etmemenin nedeni olamaz. Yakınma durumlarında her iki

tarafın da dinlenilmesine ilişkin bir karar alınmasını öneriyorum. Gerçek duruma gelince, Yoldaş Martov-'un kararını ilke olarak benimsemiyorum. Merkez Komitesi, komitelere kendi adaylarını atama hakkından yoksun edilemez. Elbette, her türlü otorite kötüye kullanıma açıktır, ama bu olumsuzlukla savaşmak için denetleme vardır -örneğin, basın biçiminde, yada, Konseyin çalışmalarıyla, vb. Yeni üyeler atanırken, grup ayrımları sorununun kafaları karıştırmasına izin vermemek gerektiği görüşüne katılıyorum. Merkez Komitesinin bazı kişileri komitelere dayatmasının tek bir örneğini bile bilmiyorum. Zorla atamaya ilişkin tüm bu konuşmalar Merkez Komitesini çok dikkatli olmaya zorluyor ve yalnızca ince düşünüş, onun kendi hakkını kullanmasını kısıtlıyor.

III

Yapmak istediğim birkaç yorum var. Herşeyden önce, adaylardan ikisinin Odessa'dan, yada Odessa Komitesi tarafından Nikolayev Komitesine gönderildiği iddiasının bir tür yanlış anlamaya dayandığına işaret etmek isterim. Büyük olasılıkla, Odessa'da, görevi tutuklamalardan sonra Nikolayev Komitesini yeniden kurmak için adımlar atmak olan bir Merkez Komitesi temsilcisi vardı. Hal ne olursa olsun, şunu kesinlikle biliyoruz ki, bu üç kişiyi oraya Merkez Komitesi atamıştı, başka bir yer değil. Bu konudaki olası yanlış anlamaları gidermek için, söz arasında bunu söylemiş oluyorum. İkincisi, Yoldaş Martov'un, Merkez Komitesinin kendi adaylarını yerel komitelere dayatmasının tek bir örneğini kendisinin de bilmediğine ilişkin açıklaması çok önemlidir; çünkü yazı kurulu, temsilcileri aracılığıyla, Partide olup bitenler konusunda tam bilgi

sahibidir. Yoldaş Martov'un oylama yapılmadan Moskova Komitesine atanmasının istendiğini söylediği genç kadına gelince, bu örnek pek bir ağırlık taşıyamaz; çünkü ne olayın koşullarını, ne de onun otoritesinin çapını bilmiyoruz ve ne olursa olsun, gerçekte komiteye ancak oylamadan sonra alınmıştır. Üçüncüsü, Yoldaş Martov'un, Merkez Komitesinin, yerel komitelerin bileşimini etkileme yetkisinin normal koşullarda kısıtlanamayacağına ilişkin değerlendirmesini belirtmenin de çok önemli olduğu düşüncesindeyim. Burada, bazı kişilerin Merkez Komitesini yapay biçimde komiteler "imal etmekle" suçladığından söz edilmiştir; benzeri nitelikte suçlamalar, Merkez Organa karşı da sık sık işitiliyor. Ve Yoldaş Martov'un kendisinin de bildiği gibi, gerçekte böylesi durumlar olmadığından ve bütün iş, bunların olması *olasılığı* ötesine geçmediğinden, Merkez Komitesi'nin yetkilerinin kısıtlanması için bunun yeterli bir neden olduğunu sanmıyorum; zira böylesi bir yaklaşım bile pratikte, belli bir küskünlük doğuracaktır. Yoldaş Martov'un, sözünü ettiği Nikolayev Komitesi'nin iki üyesinin çok değerli devrimci işçiler olduğuna ilişkin görüşünü kabul etmeye tümüyle hazırım -ama komiteye kabul edilmiş olan kişiler de zaten onlardır.

Genel olarak, kesinlikle son zamanlarda ortalarda dolaşan çeşitli suçlamalar nedeniyle, Merkez Komitesinin büyük bir özenle davranmış ve yerel komitelere yeni üyeler atama hakkını kullanmakta acele etmemiş olduğu söylenebilir. Ben de, Merkez Komitesine ilişkin yalan yanlış söylentileri engellemek ve bunlara son vermek için, bu ölçülü taktiklerin bir zaman için resmen sürdürülmesine karşı değilim.

Bir suçlamanın yapıldığı durumlarda öbür tarafı da dinlemeye ilişkin maddemize gelince, şu önergeyi sunuyorum: "Bir örgütün bir bölümü tarafından bir

yakınma yada soruşturma yöneltildiği durumlarda, anlaşmazlığı gidermek için Parti Konseyinin, tarafların açıklamalarını öğrenmesi gerektiğinden, Parti Konseyi, Parti örgütlerinden bu yakınma yada soruşturmanın içeriği konusunda, örgütün öbür kısmına, derhal ve tam olarak bilgi vermelerini rica eder. Aynı şey, bir örgütün başka bir örgüte karşı yakınmaları için de geçerlidir."[13]

İlk kez 1930'da Lenin'den Derlemeler XV'de yayınlanmıştır.

Konsey Tutanaklarının metnine uygundur

NE İÇİN ÇALIŞIYORUZ

(PARTİ'YE)[14]

Yakın bir zamanda, RSDİP'nin 19 üyesi özel bir toplantı yaptı (İkinci Kongre delegeleri, komitelerin ve öteki Parti örgütlerinin üyeleri ve herhangi bir Parti örgütüne dahil olmayan devrimciler de bunlar arasındaydı). İkinci Parti Kongresi çoğunluğunun görüşlerini paylaşmak bakımından birleşen bu kişilerin konferansı, Partimizin bunalımını, bundan çıkış yol ve araçlarını tartıştı ve aşağıdaki çağrıyı tüm Rusya sosyal demokratlarına göndermeye karar verdi:

Yoldaşlar, Partimizdeki ciddi bunalım aralıksız sürüyor. Çekişmeler büyüyor, tartışmalar tartışmaları besliyor, tüm doğrultulardaki yapıcı çalışmalar feci biçimde zarar görüyor ve kesinlikle bir çevrenin, esas olarak da bir mülteci çevresinin organı durumuna gelmiş olan Merkez Organ ile Parti arasındaki bağlantı giderek daha fazla kopuyor. Bu organ, görüş farklı-

lıkları üretiyor, çoktan çözümlenmiş ve geçmişte kalmış eski sorunları bulup çıkarıyor; tutarlı oportünistlerle düşüp kalkıyor ve düşüncelerinde inanılmaz bir kargaşa gösteriyor; Parti Kongresini, onun tartışma ve kararlarını utanmazcasına gözardı ediyor; Parti örgütü ve disipliniyle, Partiyi yaratan ve yerel çalışmaları yürüten devrimcilerin çoğunluğuyla alay ediyor; kanıtlanamayacak iddialara ve aslı olmayan, yazanı belirsiz raporlara dayanarak, Partinin devrimci kanadına ait komitelerin çalışmalarındaki hataları, kusur bularak ve artniyetli biçimde abartıyor. İşte, dalaşmanın kaynağı durumuna gelen yeni *İskra*'nın bize getirdikleri; işte, Kongre tarafından reddedildikten sonra, atama konusunda yeni kavgalara başlamak ve partiyi bölmek için kişisel ödünlerden yararlanan bu yazı kurulunun bize getirdikleri!

Ancak, Rusya'nın içinde bulunduğu bu tarihsel dönem, partimizin tüm gücünü seferber etmesini gerektiriyor. İşçi sınıfı saflarındaki devrimci kaynaşmalar ve nüfusun öbür kesimleri arasındaki mayalanma hızla artıyor; savaş ve bunalım, kıtlık ve işsizlik otokrasinin temellerini daha derinden sarsıp çökertiyor; utanç verici savaşa utanç verici bir son verilmesi uzak değildir ve bu, devrimci karışıklığı kesinlikle daha da arttıracak, işçi sınıfını düşmanlarıyla karşı karşıya getirecek, sosyal demokratların daha canlı saldırı eylemlerini gerektirecektir. Birleşik bir parti örgütü, tutarlı bir devrimci marksist çizgi, partinin dağılmasını ve yapıcı çalışmalara zarar verilmesini önleyecek biçimde, parti içi mücadeleyi yoluna yöntemine uygun ve onurlu biçimde sürdürme -işte bunlar Rusya işçi sınıfı hare-

ketinin tümünün acil talepleridir ve derhal, ne pahasına olursa olsun karşılanmalıdırlar; yoksa, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi kendi namını ve kazandığı tüm etkiyi bütünüyle yitirme tehlikesiyle karşı karşıya kalacaktır.

Bizce, bu yönde atılacak ilk adım, partimizdeki çeşitli gruplar, eğilimler ve nüanslar arasındaki ilişkilerde tam bir açıklık, dürüstlük ve netlik oluşturmaktır. Davanın çıkarı uğruna, ufak farklılıkların sessizce geçiştirilmesi gereken zamanlar elbette vardır; ama şimdi, parti yaşamımızda böyle bir anın sözkonusu olduğunu düşünmek, en acınacak ve en affedilmez bir hata olacaktır. Azınlığa verilecek kişisel ödünler bu dalaşmayı engelleyemedi; tartışmalı konular şimdi açık duruma gelmiş, bütün partiye doğrudan meydan okumaya başlanmıştır ve ancak ciddiyetsiz ve bilgisiz kişiler, asla geri getirilemeyecek olan geçmişi geri döndürme, olayları gizleme, dışarıya sızdırmama, küllendirme yada herşeye göz yumma hülyaları içinde olabilirler. Hayır, elini eteğini çekme politikasının, pasif çekimserlik politikasının, *laisser faire, laisser passer*(*) politikasının partimizdeki mücadelede tümüyle boşuna olduğu artık kanıtlanmıştır. Artık sıvışmak, hile yapmak yada gizlemek yalnızca yararsız ve tiksindirici olmakla kalmayacak, büsbütün canice de olacaktır. Parti içindeki mücadeleye ilişkin açık ve tam bir program açıklaması yapma girişiminde bulunuyoruz ve ister halihazırda partiye dahil olsun, isterse

(*) Orijinal metinde fransızca. Bırakınız yapsınlar, bırakınız geçsinler anlamına gelen bu söz liberal düşünenlerin sloganıdır. (Ed. notu)

belli koşullarda ona katılmayı amaçlasın, Rusya sosyal demokrat hareketindeki tüm nüansların temsilcilerini de benzer biçimde açıklamada bulunmaya çağırıyoruz. Ancak tam bir açıklık, dürüstlük ve içtenlik, tüm sınıf bilinçli işçilere ve partinin tüm üyelerine, tartışmalı parti sorunlarına ilişkin akılcı ve sağlam bir karar almak için malzeme sağlayabilir.

Biz II. Parti Kongresi çoğunluğunun görüşünü savunuyoruz. Kongre azınlığının yanlış tutumunun ve onların, partinin iradesine aldırmadan, bu konumda ısrarda kararlı olmasının tüm daha sonraki hataların ve tüm çekişmenin başlıca nedeni olduğunu düşünüyoruz. Bu yanlış tutum iki yanlıydı: Birincisi, eski *İskra* yazı kurulu çevresi Kongremizin ve partimizin oportünist kanadı dışında kimseden destek arayamazdı; ikincisi, bilinen (Yoldaş Akimov'ca yönetilmiş ve yönetilmekte olan) oportünistlerle bu ittifak, ancak merkezi kurumlara seçimler gibi bir konuda son biçimini aldı ve bir parti bölünmesi durumuna geldi. Yeni *İskra*'nın düşüncelerinde -bu düşüncelerin, ilkeye dayandırıldığı kabul edilebileceği ölçüde- gördüğümüz, ilkeye ilişkin bütün bu kargaşa ve bütün bu oportünist yalpalama, mantıksal ve kaçınılmaz biçimde, bu ilk hatadan doğdu. Partinin iradesine karşı eski yazı kurulu çevresindeki ısrarları, parti ruhuna karşı çevre ruhunu savunma ve haklı göstermeleri, tartışmalarımızda, kendi partilerine ve kendi kendilerine saygı duyan parti üyeleri arasındaki bir mücadeleye değil, darkafalı dalaşma ve çevre çekişmelerine bağlı yöntemleri kullanmaları da bu ikinci hatadan doğdu. Azınlık çevresinde toplananların oportünizme eğilimli herkesi,

partiyi geriye çekmek ve devrimci sosyal demokratların karşıtlarında yarattıkları küskünlüklerin intikamını almak isteyen herkesi, hareketimiz içinde entelektüelist eğilimi dile getiren herkesi, örgütü ve disiplini entelektüel anarşistliğiyle reddetmeye eğilimli herkesi kapsaması, bu ilk hatanın mantıksal ve kaçınılmaz bir sonucu olarak ortaya çıktı. Bir mülteci çevresinin Rusya'daki parti militanları çoğunluğu üzerinde üstünlük kurması ve azınlık arasında ikna yöntemlerinin yerini alan kendine özgü mülteci çekişmesi cümbüşü de bu ikinci hatadan doğdu.

Artık, kuşkuya yer yoktur. Sözde değil, gerçekten parti üyesi olanlar, işçi sınıfımızın hareketinin hayati çıkarlarını gerçekten korumak isteyenler, artık duraksayamaz. Azınlık savaş ilan etmiştir ve her doğrultuda savaşıyor; biz bu meydan okumayı kabul ediyor ve savaşın amansız, sonuna dek sürdürülecek bir savaş olacağını duyuruyoruz. Genelde çevre ruhuna, özel olarak da eski yazı kurulu çevresine karşı, parti ruhu adına savaşıyoruz. Mülteci dalaşmacılığına karşı, Rusya'daki işçi sınıfı hareketi çıkarları uğruna savaşıyoruz. Oportünist entelektüelist eğilime karşı, hareketimizdeki devrimci proleter eğilim adına savaşıyoruz. Yalpalamaya, zikzaklara ve eski çürümüş geçmişe geri dönmeye karşı, tutarlı devrimci sosyal demokrat çizgi uğruna savaşıyoruz. Entelektüelist hafiflik, dağınıklık ve anarşiye karşı, işçi sınıfımızın öncüsünün, sımsıkı örgütlü partisine kavuşması için savaşıyoruz. Parti kongrelerine saygı duyulması için omurgasızlıkla, tutarsızlıkla, sözlerle yapılan işlerin birbirinden ayrı oluşuyla ve ortaklaşa alınan kararların çekiştirilip

yerilmesiyle savaşıyoruz. Yeni *İskra*'nın ve yeni Parti Konseyi'nin kendi tutanaklarını gizli tutma ve çoğunluğun ağzını tıkama taktiklerine karşı, parti içinde söz söyleme özgürlüğü uğruna savaşıyoruz.

Bizim mücadele programımızdan, bu mücadelenin yöntemleri ve dolaysız amaçları kendiliğinden doğmaktadır. İlk yöntem, olabildiğince geniş ölçekte, yazılı ve sözlü, herkesi kapsayan ajitasyondur. Azınlığın dalaşmacılığı, partimizde, kafasını kanadı altına gizleyen ve çoğunluğun azınlığa karşı mücadelesini durdurmasını öğütleyen, ünlü "uzlaşmacı eğilim"e (Ekaterinoslav Komitesi ile başka birçok örgüt bununla, haklı olarak alay etmişlerdir) yol açmış olmasaydı, bu noktanın üzerinde durmaya değmezdi. Yetişkin bir parti üyesine yakışmayan, böylesine çocukça görüşlerin varlığı ancak bezginliğe, bıkkınlığa yada düşüncesizce aceleciliğe yorulabilir. Parti mücadelesinin parti sınırları içinde kalması talebinde bulunulabilir ve bulunulmalıdır; bunu sağlamak için, uyarının yanısıra, başka araçlar da kullanılabilir ve kullanılmalıdır; ama Kongrede, bütün parti önünde savunulan şeyi ve partinin hayati çıkarları bakımından esas olması gereken şeyi savunmaktan vazgeçme önerisi, böyle bir öneri, eğer bunu herhangi bir kimse açıkça yapmaya cüret etmişse, yalnızca genel bir tiksinti uyandıracaktır.

İkinci ve belirleyici mücadele aracı, bizce, bir Parti kongresidir. Üçüncü Parti Kongresi'nin derhal toplanmasını isteyen komiteleri koşulsuz destekliyoruz. Yeni *İskra* editörleri ile, onların açık ve gizli yardakçılarının, (Parti göreviyle pek bağdaşmayan) bu savları dünyanın gözünden dikkatlice gizleyerek (ajitasyonu,

ancak kısmen açığa çıkarılmış ve komitelerce ortaya konulmuş olan Yurtdışı Birliğinin ve *İskra* editörlerinin yaptığı gibi), kongreye karşı ileri sürdükleri ikiyüzlü savları ele almayı, özellikle görevimiz kabul ediyoruz. Birinci sav: kongre bölünmeye yol açar. Azınlığın böyle bir savı kullanması bile, onların konumunun bütün sakatlığını ortaya koyuyor. Çünkü bunu söyleyerek, azınlık, Partinin kendilerine karşı olduğunu, kendi mülteci çevrelerinin kendilerini Partiye dayattığını ve yalnızca, Rusya'nın uzaklığı ile, gerçek devrimcilerin karşılaştıkları dış güçlükler nedeniyle, kendisini korumayı becerdiğini kabul etmektedir. Partiye karşı dürüst olup, birlikte çalışmaya içtenlikle gönüllü olanlar, bu çekişmeye son vermek, Partiyi ve onun resmi kurullarını Partinin gerçek ve sorumlu temsilcileri haline getirmek ve yakışıksız kuşkuculuğu gidermek amacıyla yapılacak bir kongreden korkmak şöyle dursun, tersine onu isteyeceklerdir. Bölünme umacısını ortaya atanlar yalnızca, kendi vicdanlarının temiz olmadığını açığa vurmaktadırlar. Azınlığın çoğunluğa uyması söz konusu olmadan, adına layık bir işçi sınıfı partisi de söz konusu olamaz ve eğer, karşılıklı (tek yanlı değil) ödünler gerekiyorsa, Parti'nin fraksiyonları arasında bazen ödün vermek ve anlaşmalar yapmak gerekiyorsa, bunlar ancak bir kongrede mümkün olabilir ve kabul görebilirler. Kendisine saygısı olan hiçbir devrimci, bir parti kongresi yapay olarak ertelendiği için, bir arada tutulmayı beceren bir partide kalmak istemeyecektir.

İkinci sav: kongre olmadan da, uzlaşma hâlâ mümkündür. Bu görüşün neye dayandığı bilinmiyor. Bunun

taraftarları, ancak sahnenin gerisinde konuşuyor ve iş yapıyorlar. Karşılıklı güvensizliği yalnızca artıran, düşmanlığı yoğunlaştıran ve durumu bulanıklaştıran bu sahne gerisi entrikalarını bir yana atmanın zamanı gelmedi mi? Neden hiç kimse bir uzlaşma planıyla açıkça ortaya çıkmıyor? Durum bu oldukça, insanı olsa olsa güldürebilecek böyle bir planın düşünülemeyeceği nedeniyle, değil mi? Barışı, azınlık taraftarlarını Merkez Komitesine atamak olarak anlayanlar barışı değil, çoğunluğun mücadelesinin yoğunlaştırılmasını istiyorlar; Partideki mücadelenin artık atama konusundaki bir dalaşmanın sınırları dışına çıkmış olduğunu anlayamıyorlar. Barışı, tartışma ve mücadelenin bitmesi olarak anlayanlar eski çevre zihniyetine geri dönüyorlar: Bir partide her zaman tartışma ve mücadele olacaktır; gerekli olan bütün şey, bunları Parti sınırları içinde tutmaktır -ve bunu da ancak bir kongre yapabilir. Kısacası, kongresiz barış sloganını hangi yöne çevirirseniz çevirin; çatışan tarafları, onlardan hiçbirini hoşnut etmeden uzlaştırma düşüncesini nasıl döndürürseniz döndürün, bu parlak düşüncenin yalnızca kafa karışıklığını ve düşüncesizliği yansıttığını, istedikleri ve uğrunda çaba harcamaları gereken şeyi bilmeyen insanların düşüncesi olduğunu göreceksiniz. Plehanov gibi öylesine etkili (eskiden etkiliydi) bir insanın planı bile -azami kişisel ödünler vererek, yangını daha başladığı anda söndürmek- tam bir fiyaskoyla sonuçlandıysa, artık böyle planlardan ciddi ciddi söz edilebilir mi?

Üçüncü sav: kongre amacından saptırılabilir. St. Petersburg Komitesi, bunu bir suçlama diye niteleye-

rek, bu sava çoktan cevap vermiştir.[15] Ve yerel bir komitenin bu açıklaması, kendilerini destekleyen bir gerçek izi bile taşımayan sinsi suçlamalarda bulunanların suratına oldukça layık bir şamardı; oysa azınlık hem yüksek Konseyi, hem de Partinin basın organını denetliyordu ve yalnızca, kuşkulu her kötüye kullanımı açıkça sergileme araçlarına sahip olmakla kalmıyor, yönetim yoluyla düzeltme ve baskı araçlarına da sahip bulunuyordu. Herkes biliyor ki, böylesi olgular var olsaydı, azınlık çoktan bunların üstüne atlayacaktı ve geçmişte böylesi olgular bulunmadığını gösteren son Konsey kararı, gelecekte de bu olasılığı ortadan kaldırmaktadır.[16] *İskra*, bu sava başvurarak, tartışma yerine, şimdi yalnızca balıkçı kadınların dedikodularıyla uğraştığını bir kez daha gösteriyor ve bizleri de, tüm Parti üyelerine dönüp, şunu sormak zorunda bırakıyor: Biz gerçekten bir parti miyiz? Sosyalist-Devrimcilerin örneğini izlemek ve bir görüntü ve tabelayla yetinmek mi istiyoruz, yoksa tüm yalanları ortaya çıkarmak bizim görevimiz değil mi?

Dördüncü sav: anlaşmazlıklar henüz açıklığa kavuşmamıştır. Bu sava en iyi cevabı yeni *İskra*'nın kendisi vermektedir; onun incelenmesi, Partiye, anlaşmazlıkların üretildiğini, ama bunların netleştirilmediğini ve kargaşanın sınırsız ölçüde büyüdüğünü gösterecektir. Ancak, tüm yoldaşların kendi görüşlerini açıkça ve tam olarak dile getirebilecekleri bir kongre, inanılmaz ölçüde karışan bu konulara ve bu karmaşık duruma açıklık getirebilir.

Beşinci sav: kongre, güçleri ve fonları yapıcı çalışmalardan uzaklaştıracaktır. Bu sav da soğuk bir şakayı

andırıyor; çünkü, bu çekişmenin doğurduğundan daha büyük bir güç ve fon kaybı düşünülemez.

Hayır, kongre aleyhindeki savların hepsi de ya ikiyüzlülüğün, yahut da Partinin gücüne ilişkin korkakça kuşkuların ve durumdan habersiz oluşun belirtisidir. Partimiz bir kez daha çok rahatsızlanmıştır, ama iyileşebilecek ve Rusya proletaryasına layık olabilecek ölçüde gücü vardır. Tedavi yöntemlerine gelince, elimizdeki tüm meşru araçlarla kabul ettirmeye çalışacağımız şu üç reformu öneriyoruz:

Birincisi, Merkez Organ yazı kurulu İkinci Parti Kongresi çoğunluğu taraftarlarına devredilmelidir.

İkincisi, yurtdışındaki yerel örgüt (Birlik) gerçekten tüm Rusya merkez örgütüne (Merkez Komitesine) bağlı kılınmalıdır.

Üçüncüsü, Tüzük, Parti mücadelelerinin Parti yöntemleriyle yürütülmesinin güvencelerini sağlamalıdır.

Programımızın bu üç temel noktasıyla ilgili olarak, yukarıda söylediklerimizden sonra eklenecek pek az şey kalıyor. *İskra*'nın eski yazı kurulunun yetersizliğinin şimdi somut olarak ortaya çıkmış olduğunu tartışmaya değer görmüyoruz. Yoldaş Martov'un seçimlerdeki yenilgisinden sonra keşfetmeye kalkıştığı gibi, miyadını dolduran, *İskra*'cılık değil, eski *İskra* yazı kuruludur. Bu çevrenin bütün Parti'ye karşı yönelttiği meydan okumalardan sonra, şimdi dobra dobra böyle söylememek salt ikiyüzlülük olacaktır. Kendisini (üçüncü değilse bile) ikinci bir önderliğe dönüştürmüş olan ve Parti Merkez Komitesi'ni bütünüyle gözardı eden yurtdışı örgütünün bu anormal konumu üzerinde pek fazla durmanın gereği yoktur. Son olarak Kongre

sonrası mücadelenin tüm deneyimi bizleri, Partimizdeki azınlığın (herhangi bir azınlığın) hakem konumu üzerinde düşünmeye zorluyor. İnanıyoruz ki, bu deneyim, Parti Tüzüğü'nde azınlık haklarının güvencelerinin yer almasının gerekli olduğunu; böylece, sürekli ve kaçınılmaz olarak doğacak hoşnutsuzlukların, öfkelenmelerin ve çatışmaların, alışılagelmiş darkafalı kavga ve dalaşma kanallarından, henüz alışılmamış olan, inançlar uğruna kurallara uygun ve onurlu mücadele kanallarına yöneltilebileceğini gösteriyor. Bu temel güvencelerden birisi olarak, azınlığa, kongrelerde temsil edilme hakkına ve tam "konuşma özgürlüğü"ne sahip bir yada birçok yazarlar grubu oluşturma izni verilmesini öneriyoruz. Genelde, merkezi Parti kurumlarının etkinliklerini eleştiren Parti yayınlarıyla ilgili olarak, en geniş güvenceler verilmelidir. Komitelere, istedikleri özel Parti yayınını (genel Parti ulaştırma sistemi yoluyla) almak hakkı tanınmalıdır. Merkez Komitesinin, komitelerin kişisel bileşimini, öneri dışında bir yolla etkileme hakkı, Dördüncü Kongre'ye dek askıya alınmalıdır. Burada, önerilerimizi ayrıntılı biçimde işlemiyoruz; çünkü Tüzük Taslağı değil, yalnızca genel bir mücadele programı derliyoruz. Merkez Komitesinin, İkinci Kongre azınlığına önerdiği azınlık yayınları için düzenlemelerin, hoşnutsuzluğun uygun anlatım biçimleri bulabilmesi, aptalca kuşatma fantezisinin (atanma kahramanlarınca uydurulmuştur) nihai ve tam olarak ortadan kalkabilmesi ve Partideki kaçınılmaz iç mücadelelerin yapıcı çalışmalara müdahale etmemesi için Tüzükte somutlaştırılmasını oldukça önemli görüyoruz.

Merkezi kurulların kişisel bileşimi konusunda yalnızca kongrelerde mücadele etmeyi ve kongrelerden sonra, çalışmalarımıza zarar vermemeyi azınlığa öğretmeliyiz; Partimiz ayakta kalacaksa, bunu başarmak zorundayız. Son olarak, bu genel programda, Tüzük'te yapılmasını görmek istediğimiz belirli kısmi değişiklikleri, ancak kısaca hatırlatacağız. Yani: Konsey'in üçlü hakem kurulundan, Kongrece seçilmiş bir kurula çevrilmesi; Tüzüğün 1. paragrafının ikinci Kongre çoğunluğunca savunulan doğrultuda düzeltilmesi; çevre döneminde bağımsız bir varlığa sahip olup, Parti'ye katılmak isteyen tüm işçi örgütlerinin ve tüm Rusya sosyal demokrat gruplarının Parti örgütleri arasına katılması, vb., vb.

Parti içinde yürütülecek bu mücadelenin programını ortaya koyarken, tüm Parti örgütlerini ve Partideki tüm nüansların temsilcilerini, kongreye doğru yavaş yavaş, ciddi, özenli ve anlamlı bir hazırlığa izin verecek şekilde, kendi programlarına ilişkin bir açıklama yapmaya çağırıyoruz.

Partimiz yok! -yazı kurulundaki saray darbesinin darbecileri, Rusya'nın uzaklığına, buradaki militanların sık sık değişmesine ve onların yerine başkalarının getirilmesinin olanaksızlığına dayanarak, kendi kendilerine böyle diyorlar. Partimiz asıl şimdi doğuyor! diyoruz biz; ileri işçilerin artan politik bilincine baka-

rak. Partimiz asıl şimdi doğuyor! -eski yazı kurullarını hem takviye edebilecek, hem de yerini alacak daha fazla sayıda genç güce sahibiz; devrimcilere sahibiz ve onları yetiştiren eski *İskra* eğilimine, herhangi bir yazı kurulu çevresinden daha fazla saygı duyan bu devrimcilerin sayısı sürekli artıyor. Partimiz asıl şimdi doğuyor ve hiçbir kaçamak ve geciktirme, yeni *İskra*'nın hiçbir artniyetli zayıf homurtusu, bu Parti'nin kesin ve geri dönülmez kararını yerine getirmesini önleyemez.

Partimizdeki bu yeni güçler, zaferimize olan inancımızı pekiştiriyor.

1904 Temmuzunda yazıldı.
İlk kez 1923'de, N. Lenin'in (V. Ulyanov) «Bütün Eserleri», 5.Cildinde yayınlandı.

Elyazmasına uygundur

PARTİYE

Yakın zamanlarda, İkinci Parti Kongresi çoğunluğunun görüşlerini paylaşan 22 RSDİP üyesinin özel bir toplantısı yapıldı.[17] Bu konferans, Partimizdeki bunalımı ve bunu gidermenin yol ve araçlarını tartıştı, tüm Rusya sosyal demokratlarına şu çağrıyı yapmaya karar verdi:

Yoldaşlar, Partimizin yaşamındaki ciddi bunalım sürüp gidiyor ve bitecek gibi gözükmüyor. Çekişme büyüyor, tartışma tartışmayı üretiyor ve Parti'nin yapıcı çalışmaları, her bakımdan son derece zarar görüyor. Henüz genç olup, daha oturmamış olan Parti güçleri üzücü biçimde boşa harcanmaktadır.

Oysa, şimdiki tarihsel durum Partiden, öncekinden çok daha büyük şeyler bekliyor. İşçi sınıfı içindeki devrimci karışıklık artıyor, toplumun öteki kesimleri arasındaki mayalanma da öyle; savaş ve bunalım, açlık ve işsizlik, kaçınılmaz biçimde otokrasiyi temellerin-

den sarsıyor. Utanç verici savaşın utanç verici sonu uzak değildir; bu, devrimci kaynaşmayı kesinlikle daha da arttıracak, işçi sınıfını kesinlikle düşmanlarıyla karşı karşıya getirecek ve sosyal demokrasiden, otokrasiye karşı son belirleyici savaşı örgütlemek için muazzam bir çaba, büyük bir enerji sarfı isteyecektir.

Partimiz, şimdiki durumunda bu taleplere uygun mudur? Her dürüst insan, hiç duraksamadan şu cevabı verecektir: Hayır!

Partinin birliği derinden yara almıştır, içteki mücadele tüm parti sınırlarının ötesine geçmiştir. Örgütlü disiplin ta temellerine dek sarsılmış ve Partinin uyumlu, birleşik eylem kapasitesi yalnızca bir düş olup çıkmıştır.

Yine de, Partinin hastalığını bir büyüme rahatsızlığı olarak görüyoruz. Bunalımın altında yatan nedenin, sosyal demokrasinin çevre yaşamı biçiminden parti yaşamı biçimine geçişi olduğu görüşündeyiz; iç mücadelenin özü, çevre ruhu ile parti ruhu arasındaki çatışmadır. Ve sonuç olarak, Partimiz, ancak bu hastalığı atlatarak, *gerçek* bir parti olabilir.

Çevre ilişkilerini ve parti öncesi örgütlenme biçimlerini korumak için bilinçli yada bilinçsiz bir isteğin birbirine bağladığı çeşitli öğeler, Parti "azınlığı" adı altında birleşmiştir.

Parti disiplininin gerektirdiği örgütsel özsınırlamalara alışkın olmayan, eski çevrelerdeki bazı etkili, seçkin kişiler, alışkanlığın verdiği güçle, kendi çevre çıkarlarını genel Parti çıkarlarıyla (çevreler döneminde bu çıkarlar, birçok durumda gerçekten uyuşuyor olabilirdi) karıştırma eğilimindedirler. Bu insanlardan

bir kısmı (eski *İskra* yazı kurulunun bir kısmı, eski Örgütlenme Komitesinin bir kısmı, eski Yujni Raboçi grubu üyeleri ve başkaları), parti ruhuna karşı, çevre ruhu adına verilen mücadelede önder olmuşlardır.

Bunların ittifakı, bu öğelerin hepsinin teori ve pratikte sağlam sosyal demokrasi ilkelerinden sapmış olduklarını (Ekonomistler, Raboçeye Dyelo'cular, vb.) kanıtlıyordu; çünkü ancak çevre atmosferi bu öğelerin ideolojik bireyselliğini ve etkisini koruyabilirdi, oysa Parti atmosferi, bunları özümsemek yada tüm etkilerinden yoksun bırakmakla tehdit ediyordu. Son olarak, muhalefet, genellikle, Partimizdeki entelektüel öğeler tarafından oluşturuldu. Aydınlar, büyük ölçekli çaba harcamayı doğrudan gerektirmeyen, onları örgütlü ortaklaşa çalışma yoluyla doğrudan eğitmiş olmayan kendi yaşam ve çalışma koşulları gereği, her zaman proletaryadan daha bireyseldir. Bu yüzden, entelektüel öğeler, kendilerini Parti yaşamı disiplinine uydurmayı zor görmekte ve içlerinden buna yatkın olmayanlar da, doğal olarak, gerekli örgütsel sınırlamalara karşı isyan bayrağı açmakta, kendi içgüdüsel anarşizmlerini, yanlış biçimde, "özerklik" isteği, "hoşgörü" talebi, vb. diye niteleyerek, bir mücadele ilkesi düzeyine yükseltmektedirler.

Çevrelerin göreli olarak uzun ömürlü olduğu, çeşitli nüanslardan teorisyenlerin toplandığı ve aydınların belirgin ölçüde ağırlıkta olduğu Partinin yurtdışı kesimi, elbette ki "azınlık"ın görüşlerine en fazla eğilimli olacaktır, zaten sonuçta, bu "azınlık"ın gerçekte çoğunluk olduğu hemen kanıtlanmış oldu. Öte yandan, örgütlü proleterlerin sesinin daha gür çıktığı, bunlarla

daha sıkı ve daha doğrudan bağlantı içinde olan Partili aydınların da daha proleter bir ruhla yetiştirildiği, dolaysız mücadelenin zorlamasının örgütlü birlik gereğini daha güçlü biçimde duyumsattığı Rusya, çevre anlayışına ve yıkıcı anarşist eğilimlere şiddetle karşı çıktı. Bu tutumun oldukça açık anlatımını, komitelerin ve öteki Parti örgütlerinin çeşitli açıklamaları vermektedir.

Bu mücadele gelişti ve giderek keskinleşti. Ve bu, nerelere dek uzanıp gitti!

Kongre iradesine karşı ve Kongrede seçilen editörlerin kişisel ödünleri sayesinde, "azınlık"ın denetimini ele geçirmeyi başardığı Parti organı, Partiye karşı bir mücadele organı durumuna geldi!

Şimdi bu Parti organı, Partinin otokrasi ve burjuvaziye karşı mücadelesinin ideolojik kılavuzu olmaktan çıkmıştır; bu artık herşeyden önce, parti ruhuna karşı çevre muhalefetinin yol göstericisidir. Bir yandan, kendi temel konumunun Parti çıkarları açısından savunulamayacağının bilincinde olarak, bu konum için ideolojik bir paravana sağlamak için gerçek ve hayal ürünü anlaşmazlıklar aramaya girişiyor ve bu arayış içinde, bir gün bir slogana, ertesi gün bir başkasına sarılarak, giderek daha çok malzemeyi Parti'nin sağ kanadından -*İskra*'nın eski karşıtlarından- elde ediyor ve onların, Partice reddedilmiş teorilerini canlandırmaya, Partinin ideolojik yaşamını görünüşte geçmiş doktrinsel bulanıklık, sallantı ve yalpalama dönemine geri çevirmeye çalışarak, ideolojik açıdan onlara daha fazla yakınlaşıyor. Öte yandan, Parti çoğunluğunun manevi etkisini yıkma çabasıyla yeni *İskra*, kendi taraf-

tarları hesabına hatalar aramaya ve bulmaya, her hatayı muazzam oranlara vardırmaya, bunun suçunu bir bütün olarak Parti çoğunluğuna yıkmaya ve karşıtlarına zarar verebilecek her imaya ve çevre dedikodusuna, bunların doğruluğunu irdelemek bir yana, benzerlikleri konusunda bile düşünüp taşınmadan sarılmaya pek heveslidir. Bu yolda, yeni *İskra*'nın adamları, çoğunluk üyelerine kesinlikle var olmayan ve gerçekte olanaksız suçlar, hatta yalnızca (Merkez Komitesi'ne zorla bireyler sokmak ve örgütleri dağıtmakla suçladıkları zaman olduğu gibi) politik nitelikli de değil, ortak ahlaka da aykırı suçlar yıkmaya (Parti'deki seçkin kişiler sahtekârlıkla yada sahtekârlığa ortak olmakla suçlandıkları zaman olduğu gibi) kalkışacak kadar ileri gitmişlerdir. Parti, yurtdışındaki mülteci azınlığın şimdiki polemik sırasında kışkırttığına benzer bir çamur denizine daha önce asla böylesine sokulmamıştı.

Bütün bunlar nasıl oldu?

Taraflardan her birinin eylem tarzı kendi temel eğilimine uygundu. Parti birliği ve örgütsel kaynaşmışlığını, ne pahasına olursa olsun koruyup gözeten Parti çoğunluğu, yalnızca meşru araçlarla savaştı ve uzlaşmaya varma uğruna, pek çok ödün verdi. Anarşist bir eğilim izleyen azınlık, Partide barış ve birlik için hiç kaygı göstermedi. Tüm ödünleri, mücadeleyi sürdürmek için birer silaha dönüştürdüler. Azınlık taleplerinin tümünden yalnızca birisi -MK'ne zorla sokulmuş azınlık taraftarlarının atanmasıyla, anlaşmazlığın Parti Merkez Komitesine bulaştırılması- karşılanmamıştır; ancak azınlığın saldırıları her zamankinden daha şid-

detlidir. Azınlık, Merkez Komitesi ile Parti Konseyinin denetimini ele geçirerek, gerçekte yıkmak için mücadele ettikleri disiplini, kendi dar çevre çıkarları uğruna sömürmekte duraksamıyor.

Bu duruma izin verilemezdi, bu olanaksızdı; artık bunun sürmesine izin vermek kesinlikle suç olacaktı.

Bize göre, bunu sona erdirmenin birinci çaresi Parti ilişkilerinde tam açıklık ve içtenliktir. Bütün bu çamur deryası ortasında, doğru yolu bulmak söz konusu değildir. Her Parti eğilimi, her grup, Partideki bu durum konusunda ne düşündüğünü ve istediği çözümün ne olduğunu açıkça ve kesin biçimde dile getirmelidir. Ve bizim tüm yoldaşlara, Partideki tüm nüansların temsilcilerine önerdiğimiz şey de budur. Bunalımdan pratik çıkış yolu, öyle sanıyoruz ki, Üçüncü Parti Kongresinin derhal toplanmasıdır. Yalnızca kongre, durumu netleştirebilir, tartışmaları giderebilir ve mücadeleyi uygun sınırlar içine sokabilir. Kongre olmaksızın, bekleyebileceğimiz tek şey, Partinin giderek dağılmasıdır.

Kongreye karşı öne sürülen tüm savların bütünüyle geçersiz olduğunu savunuyoruz.

Bize, kongrenin bölünmeye yol açacağı söyleniyor. Ama neden? Azınlık, kendi anarşist eğilimleri içinde uzlaşma kabul etmiyorsa, Partiye boyun eğmekten çok bir bölünmeye hazırlanıyorsa, o halde, onlar aslında zaten Partiden ayrılmışlardır ve kaçınılmaz biçimsel bölünmeyi ertelemek akıldışılığın ötesinde olacaktır. Birlikte zincirlenmiş olan iki taraf da, kendi güçlerini, çok anlamsız bir biçimde çekişme ve dalaşmalarla harcayacak, kendilerini manevi bakımdan tüketecek,

daha ufak ve daha sığ duruma geleceklerdir. Ama biz, bir bölünme olanağı tanımıyoruz. Örgütlü Partinin gerçek gücü karşısında, anarşist zihniyetli öğeler muhakkak itaat etmek durumundadırlar ve itaat edeceklerini sanıyoruz; çünkü onlar, doğaları gereği, bağımsız bir güç oluşturamazlar. Kongre olmadan da bir uzlaşmanın mümkün olduğu ileri sürülüyor. Ama ne tür bir uzlaşma? Çevre ruhuna toptan teslim olmak; merkezi kurumların dağılmasını sağlayacak olan, azınlığın Merkez Komitesine atanması. Bu, Partiyi bir isim dışında hiç durumuna getirecek ve Parti çoğunluğu, mücadeleyi yeniden başlatmak zorunda kalacaktır. Peki ya azınlık? Onlar, şimdiye dek elde ettikleri her ödünü yıkıcı etkinlikleri için bir payanda olarak kullandılar; onların görüş açısından bile bu mücadele, atama konusundaki bir dalaşmanın sınırları ötesine geçmiştir; öyleyse onlar bunu nasıl bitirebilirler? Ve tüm taleplerini elde etmemişlerse, mantıkları gereği, mücadeleyi bitirmek için hiç de acele etmeyeceklerdir. Anlaşmazlık henüz gün ışığına çıkmamış olduğu için, bir kongrenin amacına ulaşmayacağı söyleniyor. Ama bunlar artık anlaşmazlıkları aydınlığa kavuşturmayı dert edinmiyor, anlaşmazlıkları bilerek arıyor ve üretiyor; ancak bir kongre buna son verebilir. Yalnızca kongre, çatışan tarafları karşı karşıya getirerek ve onların kendi amaçlarını açıkça ve kesin biçimde dile getirmesini sağlayarak, Partideki farklı eğilimler ve güçler arasındaki karşılıklı ilişkileri adamakıllı açığa çıkarabilir. Fakat azınlık, kongrenin, örgütler dağıtılarak amacından saptırılabileceğini ilan ediyor. Bu asılsız bir suçlamadır, tek bir olguyla bile desteklenmeyen bir suçlama, diyoruz. Eğer böyle olgular olsaydı, eminiz

ki, Parti organını elinde tutan azınlık, bunları ortaya koyacak ve Parti Konseyini de, bildiği gibi denetlediğinden, bunları düzeltmek için bol bol fırsata sahip olacaktı. Son olarak, geçmişte böylesi olgular olmadığına işaret eden son Konsey kararı, bunların gelecekte de olanaklı olmasını dışlıyor. Şimdi, bu sinsi telkine kim inanır? Kongrenin, güç ve fonlarımızın çoğunu yapıcı çalışmalardan uzaklaştıracağına ilişkin endişeler dile getiriliyor. Ne acı bir alay! Güç ve fonların, bu çekişmenin yarattığından daha fazla israfı düşünülebilir mi? Bir kongre zorunludur. Bu olağanüstü tarihsel durumda ve dünyadaki olayların Partiyi karşı karşıya getirebileceği yeni görevler açısından Parti yaşamı normal olarak sürecekse, bu zorunludur! Şimdiki Parti bunalımından dürüst ve mantıklı bir çıkış yolu bulmak, Partinin güçlerini korumak, onurunu ayakta tutmak için, bu iki kat zorunludur.

Bu çekişmeye son vermek ve Parti yaşamını normale getirmek için Üçüncü Kongre ne yapmalıdır? Bizce, bunun için tüm önlemler arasından en temel olanı, savunacağımız ve elimizdeki tüm yasal araçlarla uğrunda çalışacağımız şu reformlardır:

I. Merkez Organ editörlüğü Parti çoğunluğu taraftarlarına teslim edilmelidir. Şimdiki yazı kurulunun, Merkez Organı, genel Parti çıkarlarının gerektirdiği gibi yönetme konusundaki açık yeteneksizliği karşısında, bunun gereği yeterince ortaya çıkmıştır. Bir çevrenin organı, Parti organı olamaz ve olmamalıdır.

II. Yurtdışı yerel örgütünün (Birlik) Rusya'daki tek merkezle, yani Merkez Komitesiyle ilişkisi açık biçimde belirlenmelidir. Kendisini ikinci bir parti önderliği

durumuna getiren ve Merkez Komitesini tümüyle bir yana atarak, kendine bağlı grupları hiç denetimsiz yöneten Birliğin bu konumu açıkça anormaldir ve sona erdirilmelidir.

III. Tüzük, Parti mücadelelerinin Parti yöntemleriyle yapılmasının güvencelerini sağlamalıdır. Kongre sonrası mücadelenin bütün deneyimi, bu reformun zorunluluğunu göstermiş bulunuyor. Parti tüzüğünün tüm azınlık haklarını da güvence altına alması gerekir; böylece sürekli ve kaçınılmaz olarak doğabilecek anlaşmazlıklar, hoşnutsuzluklar ve öfkeler eski, darkafalı, çevrelere özgü kavga ve dalaşma kanallarından henüz alışılamamış olan, kurallara uygun ve onurlu, inanç mücadelesi kanallarına aktarılabilecektir. Ve böyle bir değişim için gereken koşulları şöyle sınıflandırıyoruz: Azınlığa, kongrelerde temsil edilme hakkına sahip bir yada daha çok yazar grubu oluşturma izni verilmelidir; merkezi Parti kurumlarının etkinliklerini eleştiren Parti yayınlarıyla ilgili en geniş resmi güvenceler tanınmalıdır. Komitelerin, istedikleri özel Parti yayınlarını (genel Parti ulaştırma sistemi yoluyla) elde etme hakkı resmen tanınmalıdır. Merkez Komitesinin, komitelerin kişisel bileşimini etkileme hakkının sınırları kesin biçimde belirlenmelidir. Merkez Komitesinin İkinci Kongre azınlığına önerdiği, hoşnutsuzların yazılarının yayınlanması önlemlerinin Tüzükte yer almasını oldukça önemli görüyoruz; çünkü böylelikle, azınlığın uydurduğu "kuşatma durumu" fantezisi sona erdirilecek ve Partideki kaçınılmaz iç mücadelelerin, olumlu çalışmaları engellemesine izin verilmeyecek,

bunlar bir siyasi partiye yakışır yöntemlerle yürütülebilecektir.

Burada, önerilerimizi ayrıntılı biçimde ele almıyoruz; çünkü biz Tüzük taslağı değil, yalnızca Parti birliği için genel bir mücadele programı ileri sürmekteyiz. Bu yüzden, yeni deneyimin ışığında Tüzüğün daha sonraki işlenmesi açısından kendimizi hiç bağlamaksızın, yalnızca bizce istenen, belirli kısmi Tüzük değişikliklerine kısaca işaret edeceğiz. Örneğin, merkezi kurumların çalışmalarını koordine etmek ve en üst düzeyde denetim uygulamak işlevi bakımından, şimdiki biçimiyle elverişsizliği kanıtlanmış bir kurum olan Parti Konseyinde reform yapmak gereklidir. Parti Konseyi, Kongrece seçilen beşinci üyenin, delegeleri yoluyla kendilerini savunan merkezi kurumlar karşısında hakem olarak yer aldığı bir heyet olmak yerine, bütünüyle Kongre tarafından seçilen bir kurul olmalıdır. Üstelik, Tüzüğün 1. paragrafı da, Partinin sınırlarını daha kesin olarak tanımlamak için, Parti içinde dile getirilen eleştirilere uygun biçimde gözden geçirilmelidir.

Parti birliği için bu mücadele programını ileri sürerken, tüm öteki nüansların ve tüm Parti örgütlerinin temsilcilerini, kendi programlarına ilişkin kesin bir açıklama yapmaya, böylece, bir kongre için ciddi ve sistemli, bilinçli ve yöntemsel hazırlık yapmaya çağırıyoruz. Bu parti için bir ölüm kalım sorunu, onur ve erdem sorunudur: Parti, ülkemizin devrimci işçi sınıfı hareketinin gerçek önderi olarak davranmak için yeterince akılcı biçimde kendini örgütleyebilecek ideolojik ve maddi bir güç müdür? Yurtdışındaki mülteci azınlık, tüm eylemleriyle, şu cevabı veriyor: Hayır! Ve

onlar, Rusya'nın uzaklığına, buradaki militanların sık sık değişmesine ve kendi önder ve yazı kadrolarının yerlerine başkalarının konulamaması nedeniyle vazgeçilmezliğine dayanarak, güvence içinde böyle davranmayı sürdürüyorlar. Partimiz asıl şimdi doğuyor! diye cevap veriyoruz biz; ileri işçilerin artan politik bilincine, genel Parti yaşamında komitelerin canlı etkinliğine bakarak. Partimiz asıl şimdi doğuyor! Parti'nin güvenini yitiren eski yazı kurullarını takviye edebilecek, yada yerini alabilecek, daha fazla sayıda genç güçlere sahibiz; tutarlı Parti eğilimine, herhangi bir eski önderler çevresinden çok daha fazla değer veren ve sayıları giderek artan devrimcilere sahibiz. Partimiz asıl şimdi doğuyor! -ve hiçbir kaçamak yada geciktirme, onun kesin ve geri dönülmez kararını yerine getirmesini engelleyemez.

Partimizdeki bu yeni güçlerden, zaferimize olan inancımızı pekiştiriyor.

Yoldaşlar, bu çağrıyı çoğaltın ve dağıtın!

1904 Ağustos başlarında yazıldı.
İlk kez 1904 Ağustosunda,
bir broşür biçiminde yayınlandı.

Parti'ye başlıklı broşürün
metnine uygundur.
Cenevre 1904

MERKEZ KOMİTESİNİN BEŞ ÜYESİNE

(RUSYA'DA)

18 Ağustos 1904

RSDİP MK üyeleri Glebov, Konyagin[18], Travinski, Loşad ve Osipov'a:

Bugün, Merkez Komitesi'nin Berlin temsilcisi aracılığıyla, Merkez Komitesi'nin dört (?) üyesinin, Rusya'daki toplantılarında aldıkları kararları öğrendim.[19] Aşağıdaki nedenlerle, bu kararların meşruluğunu kabul etmiyorum:

1) Merkez Komitesi'nin, bir kişi (yani ben) dışında tüm üyelerinin bu toplantıya katıldığına ilişkin, kararın başlangıcındaki açıklama *doğru değildir.* Vasilyev ile Zverev'in tutuklanmaları ve Mitrofanov'un[20] çekilmesinden sonra, Merkez Komitesi'nin bir başka üyesi daha vardır -Yoldaş Osipov. Onun çekildiğine ilişkin söylentilerin yanlış olduğu ortaya çıkmıştır: Yoldaş Osipov, kendisinin bir Merkez Komitesi üyesi olduğu

düşüncesindedir. Vasilyev (bu konuda bana mektup yazmıştı), Zverev ve benim görüşümüz de buydu. Her durumda, dört Merkez Komitesi üyesinin, Yoldaş Osipov'a, onun sözümona çekilmesi konusunu öncelikle açığa kavuşturmadan, artık bir üye olmadığını duyurma hakkı yoktur. Buna şu da eklenmelidir ki, ne ben, ne Merkez Organ, ne de Merkez Komitesi'nin herhangi bir yurtdışı temsilcisi, Osipov'un çekilmesinden resmen haberdar edilmiştir. Oysaki, Osipov toplantıya çağrılmamıştı.

2) Ben de, toplantıya çağrılmak bir yana, bu konuda bilgilendirilmedim bile ve tartışılacak konuların neler olduğundan haberdar edilmedim. Kuşkusuz, Merkez Komitesi oy çoğunluğuyla konuları karara bağlama hakkına sahiptir; ama tüm üyelere görüşmelere katılma ve gerekiyorsa, ayrı bir görüş bildirme fırsatı verilmemişse, onun kararları geçerli olamaz. Bu fırsat, *bütünüyle kurallara aykırı olarak* bana tanınmadı.

3) Dört Merkez Komitesi üyesi, Glebov'la benim aramdaki, 26 Mayıs 1904 tarihli anlaşmaya ilişkin tutumlarını açıklamamışlardır; oysa bu anlaşma ve buna eşlik eden mektubum, Glebov ve Zverev'in onayıyla, bana doğrudan bir cevap verilmesi isteğiyle tüm Merkez Komitesi üyelerine gönderilmiştir. Merkez Komitesi çoğunluğu, azınlığın kararını hükümsüz bırakmaya tam olarak yetkilidir, ama azınlığın resmi sorgulamalarından ve azınlığın, tartışmak üzere açık biçimde ortaya attığı konulardan yan çizmeye hakkı yoktur.

4) Bunu gözönüne alarak, dört Merkez Komitesi üyesinden şu sorulara derhal cevap istiyorum: a) Merkez Komitesi üyesi olan Yoldaş Osipov, hangi gerekçelerle bu toplantıya çağrılmadı? b) benimle ilgili olarak da aynı soru geçerli; c) onlar, bir kurulun çoğunluğunun, ancak azınlık görüşmelere çağrılır ve ona kendi görüşlerini açıklama, ayrı bir görüş bildirme fırsatı verilirse, bir bütün olarak kurul adına kararlar alma hakkına sahip olabileceğini kabul ediyorlar mı? d) onlar, 26 Mayıs 1904 tarihli anlaşmada ortaya atılan tüm konuların özüne ilişkin bir cevap verme yükümlülüklerini kabul ediyorlar mı?

5) Dört Merkez Komitesi üyesi meşru olmayan yollarla alınmış kendi kararlarını (sözümona bütün Merkez Komitesinin kararları gibi) Merkez Organ'a iletmiş olduklarından, bu konuyla oldukça yakından ilgili olan Parti sorumlularına, bu dört kişinin çalışma tarzları konusunda bir mektup göndermek zorundayım.

N. Lenin

Merkez Komitesi üyesi

İlk kez 1930'da Lenin'den Derlemeler XV'de yayınlandı.

Elyazmasına uygundur

İKİNCİ PARTİ-KONGRESİNDEKİ ÇOĞUNLUKTAN YANA OLAN RSDİP MERKEZ KOMİTESİ TEMSİLCİLERİNE VE KOMİTE ÜYELERİNE MEKTUP

Yoldaşlar,

Merkez Komitesi içindeki çatışma öyle bir dereceye varmıştır ki, bunu, İkinci Parti Kongresi çoğunluğunu destekleyen herkesin bilgisine sunmaya kendimi ahlaken zorunlu görüyorum. Hem Merkez Komitesi'nin dört üyesinin kural tanımaz davranışları, hem de, bu konuda çalışan, Partideki gerçek duygusal durumu daha iyi bilen ve genç parti ruhu adına, eski mülteci çevresi ruhuyla yalnızca lafta değil, eylemde de savaş ilan eden, benzer düşüncedeki yoldaşlara danışmadıkça, Parti için (yazı kurulundan çekilmem gibi) zararlı olan, iyi düşünülmemiş bir adımı yeniden atma korkusu nedeniyle, böyle yapmak zorundayım.

Merkez Komitesi içindeki çatışmanın neden ibaret olduğu, ekteki dört belgeden görülecektir: 1) Üç Merkez Komitesi üyesi -Glebov, Zverev ve Lenin arasın-

daki, 26 Mayıs 1904 tarihli anlaşma; 2) Merkez Komitesi üyelerine, aynı tarihli mektubum; 3) güya, birisi dışında tüm Merkez Komitesi üyelerince alınmış bir karar; 4) bu sözümona kararın geçersizliğini kınayan protestom.(21)

Partideki bu mücadelede, tüm benzer düşünceli yoldaşların, bu öğretici belgeleri dikkatle okumalarını ve bununla ilgili görüşlerini açıkça ve net biçimde dile getirmelerini önemle rica edeceğim. Ben, kendi hesabıma, en azından bir süre, Rusya'da çalışanlardan kimilerinin görüşlerini öğrenene dek, yada olaylar böylesi bir açıklamaya zorlayana dek, bu konularda basında herhangi bir açıklama yapmaktan kaçınacağım.

Burada, eğer örgütlerimizin üyeleri bizim gerçekten bir partiye sahip olduğumuzu düşünüyorlarsa, Partiye birkaç soru sormakla yetineceğim: 1) Adına layık bir işçi sınıfı partisi, çoğunluk tarafından seçilmiş bir Merkez Komitesinin, çoğunluk politikasının bir "grup" politikası olduğunu ilan etmesini hoşgörebilir mi? 2) Martta yazılı bir açıklamada birşeyi, Temmuzda ise başka birşeyi söyleyen kişiler, ahlak açısından güvenimize layık mıdır? 3) Merkez Komitesindeki iki çoğunluk üyesinin tutuklanmasından, çoğunluk çıkarlarını çiğnemek için yararlanan insanlar ahlak açısından güvenimize layık mıdır? 4) Grup politikalarıyla savaşmak adına, çoğunluğu gözardı ederek, azınlık grubuyla bir konferanstan söz eden insanlar, ahlak açısından güvenimize layık mıdır? 5) Kendi eylemlerinin bir kongre tarafından yargılanmasından korkan ve bu nedenle, Partinin "bölünmesi" tehdidini savurmaya

cüret eden ve Parti üyelerine, bir kongre lehine ajitasyon yapmak gibi temel bir hakkı "yasaklamaya" kalkışan insanlar, ahlak açısından güvenimize layık mıdır? 6) Merkez Organın "meşruluğu" konusunda ciddi ciddi iddialar ortaya atacak ve bu Merkez Organın "yüksek standartlarından" dem vuracak kadar çocukça davranışlarla, Partimizdeki bunalımı anlayamayan insanlar, ahlak açısından güvenimize layık mıdır? 7) Parti iradesine karşı bile bile direnerek, Parti çoğunluğu taraftarlarını Merkez Komitesinden atmaya çalışan insanlar, ahlak açısından güvenimize layık mıdır?

Bu sorulara cevap verilmesi ve tüm etkin Parti üyelerini bu durum ve bu mektup konusunda bilgilendirmek üzere adımlar atılması ricasıyla, mektubumu bitiriyorum. Şimdilik, bu mektubu yayınlamanın zorunlu olduğunu sanmıyorum.

Lenin
Merkez Komitesi üyesi

5 (18) Ağustos 1904'de yazıldı.
İlk kez 1930'da,
Lenin'den Derlemeler XV'de
yayınlandı.

Elyazmasına
uygundur

GLEBOV'A (V.A.NOSKOV) MEKTUP

11 Eylül 1904

Değerli yoldaş,

Benim Merkez Organ yazı kuruluna girmeme ilişkin isteğin, "Merkez Komite tarafından" dile getirildiğini bir kez daha yineliyorsunuz. Ve benim de bunun, en hafif deyimiyle, sağlıklı olmadığını yinelemem gerekiyor. Merkez Komitesi açıklamasının, birisi dışında tüm üyelerinin katıldığı bir toplantıda oybirliğiyle kabul edildiğini resmen belirttiğiniz halde, derhal (18 Ağustos 1904) bunun doğru olmadığı cevabını vermiştim. Bu açıklama, toplam dokuz kişilik Merkez Komitesinden üç kişi[22] tarafından imzalanmıştır ve bu üç kişi, Yoldaş Osipov'un artık bir Merkez Komitesi üyesi olmadığını, tümüyle meşru olmayan yollardan duyurmuşlardır, oysa o bana, kendisini hâlâ bir üye olarak gördüğünü, yazılı biçimde bildirmişti. Bir yoldaşın çekilmiş olduğunu, konuyu onunla görüşmeden ilan etmek meşru değildir. Sizin ve iki arkadaşınızın, bu kuraldışı eylemi haklı çıkarmak için kullandığınız savlar, açıkça temelsizdir. Yoldaş Osipov'un istifasını Merkez Komitesinin önceki olağan toplantısında res-

men ilan ettiğini söylüyorsunuz. Bu doğru değil, çünkü Mayıs sonunda (yani, Şubat yada Martta yapılan bu toplantıdan aylar sonra) Merkez Komitesinin üç üyesince imzalanan 26 Mayıs 1904 tarihli anlaşma ve bu anlaşmaya ek mektup tarafından doğrulandığı gibi, Merkez Komitesi hâlâ dokuz üyeli sayılıyordu. Merkez Komitesinin toplantısından sonra, Yoldaş Osipov'un yerel komitelerden birisine girdiğini, oysa bir Merkez Komitesi üyesinin bunu yapmaya hakkı olmadığını söylüyorsunuz. Yoldaş Osipov, söz konusu bölgeye, şimdi kendisinin çekildiğini ilan eden Merkez Komitesi üyelerinin talimatı üzerine, yerel çalışmaya katılmak için gittiğini ve komitenin resmi bir üyesi olarak çalışmadığını dile getirerek, bu konuda bana yazılı bir cevap vermiş bulunuyor. Ayrıca, Merkez Komitesinin bir üyesi, olağandışı biçimde ve Tüzüğe aykırı olarak, yerel bir komiteye girmiş olsa bile, bundan, bu olağandışılığı düzeltmek için onun yerel komiteden değil de, Merkez Komitesinden zorunlu olarak çekilmesi gerektiği sonucu hiç de çıkmaz. Son olarak, bunu yazdığınız mektupta kendiniz de teslim ediyorsunuz ki, üç Merkez Komitesi üyesinin toplantısında, Yoldaş Osipov'un çekilmesi gibi tartışmalı bir konunun, Osipov yokken ve onun görüşü bile alınmadan, üç Merkez Komitesi üyesince karara bağlanması, apaçık ve insanı isyan ettiren bir keyfi davranıştır. Kuşkusuz, üç Merkez Komitesi üyesi, yazı kurulunca denetlenen Parti Konseyinin desteğine güvenebilirdi; kuşkusuz, üç Merkez Komitesi üyesi, Konseydeki azınlık taraftarlarıyla resmen kabul edilen yada yalnızca kendilerince bilinen bir uzlaşmaya güvenebilirdi. Ama bu, onların eylemini geçerli kılmaz; tam tersine, politik artniyet öğeleriyle,

bunun geçersizliğini daha da belirginleştirir. Benzeri olarak, üç Merkez Komitesi üyesinin, Merkez Komitesinin tüm üyelerini toplantı öncesi bu konuda bilgilendirilmeyerek, Yoldaş Travinski'nin çekilmesini kabul etmesi de meşru olamaz. Bugüne dek siz, bu çekilmenin tam ne zaman ve kime sunulduğunu bana söyleyemediniz. Konuyu, bir alayı andıran şu cevapla geçiştirdiniz: "Rusya'daki meslektaşlardan bilgi alın," yani, sizin terketmiş olduğunuz ve benim de, ancak sizin aracılığınızla haberleşebildiğim "meslektaş topluluğu"ndan (hep aynı üç kişilik meslektaş topluluğu)!!

Dolayısıyla, Merkez Komitesinin bileşimini ve onun ("deklarasyon"un kabul edildiği) son toplantısının meşruluğunu tanımıyorum. Bu yüzden, benim Merkez Organ yazı kuruluna girmeme ilişkin önerinizi cevapsız bırakmaya bütünüyle hakkım var. Ama, bu öneriyi Merkez Komitesinden değil, Partinin üç üyesinden gelmiş olarak görüyorum ve mantıklı bir cevap vermeyi görevim sayıyorum; yazı kurulunda yer alınamı istediklerini yazılı olarak size açıklayan Merkez Organ editörlerinin isteğinin böyle olduğunu söylediğinizden, bunu daha da fazla görevim sayıyorum.

Benim Merkez Organ yazı kuruluna girmemin, Parti içinde "öylesine istekli olduğum barışı, hemen hemen tümüyle sağlayacağı"nı ima ediyorsunuz. Bu sizin "hemen hemen"iniz oldukça önemli. Evet, ben, Partide barış olmasına istekliyim. 1903 Aralığında, "İskra Editörlerine Mektup (Yazı Kurulu'ndan Neden Çekildim)" da basın yoluyla barış önerisinde bulunmuştum. Ocak 1904'de Parti Konseyinde resmen bir başka barış önerisi yaptım. O zaman çoğunluk adına sunduğum koşullarla barış kabul edilmedi. Barış sö-

züyle azınlığa tam olarak teslim olmanın, çoğunluğun tam olarak gözardı edilmesinin ve Kongrenin tam olarak unutulmasının kastedildiği bir sırada, "barış" konusunda ikiyüzlü laflar etme modasının tersine, Konseyde, barıştan ne anladığımı açıkça söyledim. Merkez Komitesinin Konseyde temsil edilmesi konusunda o zamanki delege dostlarımla fikir birliği içinde, barıştan, ideolojik mücadelenin öncelik hakkı, mevki ve üyelik konusundaki tüm çekişmelerden, tüm dalaşmalardan ve dürüst olmayan mücadele yöntemlerinden arındırılmasını anladığımı açıkça dile getirdim. O zaman şunu önerdim: Azınlık Merkez Organa, çoğunluk Merkez Komitesine sahip olsun; mevkiler ve atamalar konusundaki tüm boykot ve dalaşmaları durdurmak, düşünce farklılıklarımızı, anlaşmazlıklarımızı ve ayrılık nedenlerini kongrede, yoldaşça bir tarzda ortaya koymak için herkese çağrı yapalım; Partiyi, kendi iç anlaşmazlıklarını dürüst ve onurlu bir biçimde tartışmaya alıştıralım. Çağrımla, Plehanov ve Martov alay ettiler. Onların, Konsey tutanaklarının (Konsey azınlığının, yani, Merkez Komitesinin iki temsilcisinin ısrarına karşın) yayınlanmaması yolunda utanç verici bir karar almalarına, yada üç Merkez Komitesi üyesinin şimdi (gizlice) bu kararı onayladığına şaşmıyorum. Rusya devrimcilerinin yaşamlarında kaçınılmaz olan rastlantılardan yararlanarak ve kendilerinden farklı biçimde düşünenleri Merkez Komitesinden atarak(*), ikiyüzlü bir barış düzenleyecek olan kişilerin,

(*) Bu, öncelikle Yoldaş Osipov ve ikinci olarak da benim için geçerlidir; çünkü, benim Merkez Organ yazı kuruluna girmemi önermek, Merkez Komitesinden çekilmemi önermek demektir.

tam zamanında dürüst bir barışa ulaşmak için harcanacak çabaları Parti üyelerinden gizlemek isteyeceği kesindir. Şükür ki, Partiyi aldatmaya yönelik acınacak hilelerinin başarı kazanamayacağına ve Konsey tutanaklarının, sonunda gün ışığına çıkacağına inanmak için sağlam nedenlerim var.

Konseyin denetimini gaspeden editörler, benim barış önerimi küçümseyerek reddettiklerinde, hemen, bir kongreyi tek dürüst çıkış yolu gördüğümü açıkladım. Azınlığın (Plehanov dahil) taktikleri -Merkez Organ yazı kurulu ve Konseyin denetimini ele geçirmek ve bir bütün olarak Partinin çıkarlarını, bu merkezi kurullarda temsil etmeyi iddia etmek, öte yandan da, bir kongre yapmadan, Merkez Komitesini azınlığın çıkarlarına göre yeniden yapılandırmayı sağlamaya çalışmak -böylesi taktikleri, ben dürüst mücadele yöntemleri olarak göremem. Böylesi taktikler izleyen insanlarla herhangi bir pazarlığa asla girmedim ve girmeyi de mümkün görmüyorum. Ayrıca, Ocaktan bu yana, yeni *İskra*'nın durumu da çok açık hale gelmiştir. Partinin merkez organı olmaktan çıkıp dedikodu ve kavgacılığın, kişisel hesaplaşmaların ve bulanık düşüncelerin merkez organına dönüşen yeni *İskra*, anlaşmazlık noktaları bulup çıkarmak için fırsat kollamaktadır. Yeni *İskra*'nın, bir çevrenin organı, yeni bir "eğilim"in organı olduğu şimdi herkes için, hatta, başlangıçta kendilerini "süreklilik" taraftarları gibi öne süren ve şimdi de eski *İskra*'yı çamura batıran editörlerin kendileri için bile apaçıktır. Öyleyse, bir soruyla karşı karşıyayız: Şimdi, ne anlamda barıştan söz edilebilir? Barıştan, ideolojik mücadeleyi atamalarla ilgili dalaşmalardan arındırma kastediliyorsa, ben barışı kabul

etmeye ve Konsey'de yaptığım öneriyi yenilemeye çoktan hazırım. Ama barıştan, ideolojik mücadelenin durdurulması, bu çizgiyle yada daha çok, ortada yeni bir çizgi gibi birşey olmadığından, yeni *İskra*'nın durumuyla uzlaşma kastediliyorsa, o zaman, böyle bir "barış" ancak ilkesiz yada iki yüzlü insanlarca, yahut da, Parti organları kendilerine kağıt parçası gibi (yada *Druckerschwärze*, matbaa mürekkebi; "uzlaşmacılar"-dan birinin yeni *İskra*'nın yazılarını nitelediği gibi) gelen insanlarca önerilebilir. "İlke" konumları hemen hemen tümüyle bana kişisel saldırılara, "leninizm" diye yaftaladıkları şeye karşı bağırıp çağırmaya ve benimle anlaşmazlıklar bulup çıkarmaya dayanan yeni *İskra* editörleri, şimdi benim yazı kurulunda olmama ilişkin isteklerini dile getiriyorlarsa, onlar yalnızca, kendi yazılarını ciddiye almadıklarını, bütün çekişmeyi yalnız "atama uğruna" uydurduklarını ve atama sağlandıktan sonra tüm yeni "ilkeleri"ni denize atmaya hazır olduklarını itiraf etmiş oluyorlar. Bana gelince, çoğunluğun kendi görüş noktalarını zafere ulaştırmak için, tutarlı bir çizgi için, çevre ruhuna karşı Parti mücadelesinden vazgeçebileceği, imasını bile yakışıksız bularak reddediyorum. Sayıları Rusya'da artan tüm ilkeli çoğunluk taraftarlarıyla ortak olarak, bu mücadeleyi sürdürmeyi dokunulmaz hakkım ve görevim olarak görüyorum. Ve bence, bu açık bir biçimde yürütülmelidir; çünkü, parti içi mücadele tarihinin onda dokuzunu kamuoyu zaten bilmektedir ve bunu dünyanın gözünden gizlemeye ilişkin yeni çabalar ancak bunalımın gereksiz ve anlamsız biçimde uzatılması demek olacaktır.

Siz, benim şimdiki *İskra* yazı kuruluna girmemi görmek için "sayısız komitenin de kuşkusuz istek duy-

duğu"nu yazıyorsunuz. Sizin, burada da bile bile yalan söylediğinizi, üzülerek bildiriyorum. Şimdiki mücadele koşullarında, şimdiye dek hiçbir komite böyle bir istek dile getirmemiştir. Bu, çoğunluğa sövüp sayarken azınlığa, azınlığa sövüp sayarken de çoğunluğa katılmayı politik bilgeliğin doruğu olarak gören Merkez Organ yazı kurulu ile Merkez Komitesinin üç üyesi tarafından dile getirilmiştir yalnızca. Bir grup politikacının iradesine değil, bu iradeye resmi anlatımı verme yöntemini de, yani kongreyi de belirlemiş olan tüm Partinin iradesine kulak vermenin görevim olduğuna inanıyorum. Kongrede belli bir çizgiyi benimseyen ve Partinin bir kesimini bu çizgi doğrultusunda yöneten bir yöneticinin, eğer karşıtlarının tarafına geçerse, her türlü saygıyı yitireceğine, hatta söylediği sözlerin bile ciddiye alınmayacağına inanıyorum.

Sizin "sayısız komiteler"e ilişkin değinmeniz, gerçekten ayrılmış olmasına karşın... çok öğretici ve önemlidir. Bu değinme, bir nebze Parti bilinci kalıntısına, Parti'nin atadığı sorumlu örgütlerin, merkez örgütlerin bileşimini ve çizgisini değiştirmeye giriştiklerinde, Partinin iradesini göz önüne almaları gerektiğinin azıcık kabul edilmesine işaret ediyor. Bu kabul, benimsediğiniz tutarsız konum yüzünden sizde bulanıklaştırılmadıysa, gerçekten sayısız komitelerin gerçek isteklerini değerlendirmenin, bir kongre toplamak dışında başka bir yolu olmadığını görmekte hiç zorluk çekmezsiniz. Oysa, sizin "sayısız komiteler"e ilişkin değinmeniz, bir nebze Parti bilinci kalıntısının belirtisi olmakla birlikte, rahatsız bir bilince de açıkça işaret etmektedir. Kendi maceracı politikanızın, Parti irade-

siyle apaçık biçimde çeliştiğini anladığınız için, kongreden adeta umacı gibi korkuyorsunuz.

Sizin barış yapma girişiminizin ikiyüzlülüğüne ilişkin genel görüşlerim, bir dizi ek olgu tarafından tam olarak doğrulanıyor. Üç Merkez Komitesi üyesi, şimdi Merkez Organın "yüksek standardı"na hayrandır, oysa Martta *bu aynı* üç Merkez Komitesi üyesi, belli Parti yazarlarının (şimdiki Merkez Organ yazı kurulu çoğunluğunun) oportünizme kaymış olmasından duydukları üzüntüyü dile getiren bir açıklama yapmışlardı. "Barış" üstüne laf ederken, bu üç Merkez Komitesi üyesi, çoğunluk taraftarları burada çalıştığı ve burası, bir kongre lehinde ajitasyon yapmak cesareti gösterdiği için, Güney Bürosu'nu (Merkez Komitesi temsilcilerinin bir kurulunu) dağıtıyor. Karşıt iki tarafı uzlaştırmaktan söz ederlerken, bu üç Merkez Komitesi üyesi, bir tarafı gözardı ederek, öbür tarafın temsilcileriyle bir konferans düzenliyor. Bütün Partinin hayati çıkarlarını etkileyen ve gizli önlemler için kesinlikle bir zorunluluk olmadığı halde, Partinin bilgisinden dikkatle saklı tutulan bu özel, gizli kapaklı anlaşmaların Partide, ne ölçüde moral çöküntüsü yaratacağını bir düşünün! Partide bu perde arkası hilelerle, Partinin tüm yaşamına ne ölçüde bir karşılıklı güvensizlik ve kuşku sokulacaktır! Daha bugün, Rusya'daki bir yoldaştan, bu gizli anlaşmalarla ilgili olarak yayılan söylentileri anlatan bir mektup aldım: Parti çevrelerinde, azınlık arasında üç kesimin oluştuğu söyleniyor; birincisi Dan ile Trotski'nin Merkez Komitesine atanmasında ısrar ediyor ve başka birşey dinlemeyecektir; ikincisi, bir konferansı kabul ediyor; üçüncüsü ise, Merkez Komitesinin açıklamasıyla yetiniyor ve bu

kesim, (bir popüler organın yayınlanmaya başlamasını, haklı olarak, Kongrece kapatılan *"Yujni Raboçi"*nin örtülü biçimde yeniden kurulması dışında, başka türlü yorumlamayan) *"Yujni Raboçi"* taraftarlarını içeriyor. Bu Parti dedikodusunda ne ölçüde gerçek payı var, bilmiyorum. Ama azınlığın heterojen gruplardan oluştuğu, örneğin Yoldaş Brucker'in azınlığın "ültimatom"larında yada genellikle atama dalaşmasında büyük bir olasılıkla yer almadığı ve *Yujni Raboçi* grubunun tümüyle ayrı bir eğilimi temsil ettiği -bütün bunlar, Partimizin Kongresini incelemiş olan herkesin bildiği, genelde bilinen olgulardır. Çeşitli grupların bütün bu çığırtkanlığının nasıl Partinin gerisine düştüğünü gerçekten göremiyor musunuz? Üç Merkez Komitesi üyesinin ikiyüzlülüğünün, bütün bu ayak oyunlarından uzak duran çoğunluğun onlara karşı tam bir güvensizliğine yolaçmasında şaşılacak ne var? Bir kongre toplanmasından yana ajitasyon yapan insanları atarak başlatılan "barış"ın, Parti görüşünün sistemli biçimde çarpıtılmasına bir başlangıç olarak kabul edilmesinde şaşılacak ne var? Merkez Komitesi ile Merkez Organ (ve sonuç olarak, Konsey) arasında, azınlık taraftarlarını komitelere sokmak, çoğunluk kararlarının yayınlanmasını engellemek (St. Petersburg ve Ekaterinoslav kararları *daha şimdiden aylardır* engellenmektedir) için, vb., vb. pazarlıklar yapıldığından çoğunluğun kuşku duymasında şaşılacak ne var?

Şimdi, Partideki bu durumda, benim Merkez Organ yazı kuruluna girmemin neden düşünülemeyeceğini artık anladığınızı umuyorum.

***

Benim, üç yeni üyenin Merkez Komitesi'ne atanması konusunda yapılacak oylamadan "kaçındığım" yolundaki açıklamanız *doğru değildir*. Seçimlerin "geçerli" kabul edilmesini şiddetle protesto ediyorum. Bu, bir başka keyfi davranış örneğidir. Protestomu gözönüne almak, üç Merkez Komitesi üyesinin *hepsinin görevidir* ve ancak *bundan sonra*, onlar atama sorununu ileri sürebilirler. Tüzüğe göre, atama oybirliğiyle olmalıdır; benim onayım ise alınmamıştır. Sonuç olarak, sorun Konseyde ele alınmaksızın, atamaların geçerli olduğundan söz edilemez. Konseyin kararı (Merkez Komitesinin bileşimi, tüm üyelerince incelenmeden önce, atama konusunu, keyfi biçimde ele alırsanız), Konsey tutanaklarıyla birlikte bana gönderilmelidir.

* * *

Yüzyüze gelemeyişimizden dolayı duyduğunuz üzüntüyü paylaşamıyorum. Sizin Yoldaş Osipov'la ilgili oyunlarınızdan ve verdiğiniz söze (26 Mayıs 1904 tarihli anlaşma) karşı tutumunuzdan sonra, sizinle, salt resmi yolla, yalnızca yazışmayla ilişki kurmak dışında görüşmek istemiyorum.

N. Lenin
Merkez Komitesi üyesi

Biraz kısaltılmış biçimde,
N. Şakov'un "Kongre İçin Mücadele"
başlıklı broşüründe yayınlandı.
Cenevre, 1904

Elyazmasına
uygundur

BİR ADIM İLERİ, İKİ ADIM GERİ

N. LENİN'İN ROSA LUXEMBOURG'A CEVABI[23]

Yoldaş Rosa Luxembourg'un *Neue Zeit*'ın 42. ve 43. sayılarındaki makalesi, benim Partimizdeki bunalımla ilgili Rusça kitabımın eleştirisidir. Alman yoldaşlarımıza, Partimiz yarınına gösterdikleri dikkat ve Alman sosyal demokratlarına, buna ilişkin bilgi verme çabalarından ötürü teşekkür etmeden geçemem; ancak şuna da işaret etmeliyim ki, Rosa Luxembourg'un *Neue Zeit*'daki makalesi okuru kitabımla ilgili değil de, başka şeylerle ilgili olarak bilgilendirmektedir. Bu, aşağıdaki örneklerden görülebilir. Örneğin, Yoldaş Luxembourg, benim kitabımın "katı merkeziyetçilik"in açık ve ayrıntılı bir anlatımı olduğunu söylüyor. Bu yüzden, Yoldaş Luxembourg benim bir örgütlenme sistemini, bir başkasına karşı savunduğumu varsayıyor. Oysa gerçekte öyle değil. Ben, kitabımın ilk sayfasından sonuna dek, düşünülebilecek herhangi bir parti örgütlenme sisteminin temel ilkelerini savundum.

Benim kitabım, bir örgütlenme sistemi ile bir başkası arasındaki farklılıkla değil, herhangi bir sistemin parti düşüncesiyle tutarlı bir tarzda nasıl savunulacağı, eleştirileceği ve düzeltileceği konusuyla ilgilidir. Rosa Luxembourg, daha sonra şöyle diyor: "Onun (Lenin'in) anlayışına göre, Merkez Komitesinin, tüm yerel Parti komitelerini örgütleme hakkı vardır." Gerçekteyse, durum öyle değil. Benim bu konudaki görüşlerimin ne olduğu, önerdiğim Parti Örgütlenme Tüzüğü taslağıyla, belgesel biçimde kanıtlanabilir. Bu taslakta, yerel komiteleri örgütleme hakkına ilişkin hiçbir şey yoktur. Bu hak, Parti Tüzüğüne, Tüzüğü oluşturmak için Parti Kongresince seçilen komisyon tarafından konulmuştur ve Kongre de, komisyonun metnini onaylamıştır. Ama bu komisyon, benim ve bir başka çoğunluk taraftarının yanısıra, Kongre azınlığından üç üyeyi de kapsıyordu ve bu yüzden, Merkez Komitesine yerel komiteleri örgütleme hakkı veren bu komisyonda benim karşıtlarım ağır basıyordu. Yoldaş Luxembourg iki farklı şeyi karıştırmıştır. Önce, benim örgütsel taslağımı komisyonun düzeltilmiş taslağıyla ve Kongrece onaylanan gerçek Örgütlenme Tüzüğü ile karıştırmış; ikinci olarak da, Tüzüğün belirli bir maddesiyle ilgili belirli bir noktanın savunulmasını (bu savunmada ben asla katı değildim, çünkü komisyonun yaptığı değişikliğe genel toplantıda itiraz etmedim), bir Parti kongresince benimsenen Tüzüğün, bir sonraki kongrece değiştirilene dek bağlayıcı olması gerektiğine ilişkin tezin (gerçekten "aşırı-merkeziyetçi", değil mi?) savunulmasıyla karıştırmıştır. Bu tezi (okuyucunun kolayca gözleyebileceği gibi, "saf Blankist" bir tez), kitabımda gerçekten çok "katı biçimde" savundum. Yoldaş Lux-

embourg, benim görüşüme göre, "Merkez Komitesinin Partinin biricik etkin çekirdeği olduğunu" söylüyor. Gerçekte öyle değil. Böyle bir görüşü asla savunmadım. Tersine, karşıtlarım (İkinci Parti Kongresi azınlığı) yazılarında, benim Merkez Komitesinin bağımsızlığını ve inisiyatifini yeterince savunmadığımı ve onu Parti Konseyi ile yurt dışında bulunan Merkez Organ yazı kuruluna bağımlı kıldığımı vurguladılar. Bu suçlamalara ben kitabımda şu cevabı verdim: Parti çoğunluğu, Parti Konseyinde ağırlıkta olduğu zaman, bu sonuncusu Merkez Komitesinin bağımsızlığına müdahale etmeye asla kalkışmaz, ama Parti Konseyi azınlığın bir silahı durumuna geldiği zaman, bu iş derhal olur. Yoldaş Luxembourg, Rusya Sosyal demokratları arasında, birleşik bir parti gereksinimine ilişkin iki farklı görüş olmadığını ve bütün tartışmanın, merkeziyetçiliğin derecesi üzerinde sürüp gittiğini söylüyor. Gerçekte öyle değil. Eğer Yoldaş Luxembourg, çoğunluğu oluşturan birçok yerel Parti komitesinin kararlarını öğrenmek zahmetine girmiş olsaydı, bizim tartışmamızın ilke olarak, Parti Kongresi çoğunluğunun eğilimini Merkez Komitesinin ve Merkez Organın temsil edip etmediği konusunda olduğunu kolayca görecekti (ve yeri gelmişken, bu benim kitabımda da açıktır). Saygıdeğer yoldaş, bu "aşırı merkeziyetçi" ve "saf Blankist" talep konusunda tek söz söylemeyip, parçanın bütüne mekanik biçimde bağımlı olmasına karşı, kölece itaate, körükörüne boyun eğmeye ve başka böylesi dehşet verici yanlışlara karşı bağırıp çağırmayı yeğ tutuyor. Kölece itaatin Partiye çok zararlı olduğuna ilişkin derin düşünceyi açıkladığı için Yoldaş Luxembourg'a çok minnettarım, ama şunu bilmek istiyorum: Yoldaş,

sözü geçen merkezi parti kurumlarına Parti Kongresi azınlığının egemen olmasını normal buluyor mu? Böyle birşeyi düşünebilir mi? Herhangi bir partide bu hiç görülmüş müdür? Yoldaş Luxembourg, Rusya'da geniş ve biçimsel bakımdan aşırı ölçüde merkezi bir işçi partisi oluşturmak için tüm koşulların zaten var olduğu düşüncesini benim üzerime yıkıyor. Yine bir hata daha. Kitabımın hiç bir yerinde, bunu savunmak bir yana, böyle bir görüşle ilgili tek bir kelime bile yazmadım. İleri sürdüğüm tez başka birşeyi dile getiriyordu ve dile getiriyor: Parti Kongresi kararlarına saygı duyulması ve bunların yerine getirilmesi için umulan tüm koşulların zaten var olduğu ve Parti kurullarından birinin yerini, özel bir çevrenin aldığı zamanların tarihe karıştığı görüşünde ısrar ettim. Partimizdeki belli akademisyenlerin, bazı fırtınalı dönemlerde, kendi tutarsızlık ve istikrarsızlıklarını ortaya vurduklarını ve kendi disiplinsizliklerinin suçunu Rusya proletaryasına yıkmaya hakları olmadığını kanıtladım. Rusyalı işçiler, defalarca, çeşitli vesilelerle, Parti Kongresi kararlarından yana olduklarını, bu kararlara saygı duyduklarını belirtmişlerdir. Yoldaş Luxembourg, benim tezimin olgusal temeli üstüne tek laf etmeden, böyle bir görüşü "iyimser" (daha çok, "kötümser" kabul etmek gerekmez mi?) ilan ettiği zaman, gülmemek elde değil. Yoldaş Luxembourg, fabrikanın eğitsel etkisini benim abarttığımı ileri sürüyor. Bu doğru değil. Benim Partiyi bir fabrika gibi gösterdiğimi söyleyen, ben değil, karşıtımdı. Onunla uygun biçimde alay etmiş ve onun, fabrika disiplininin iki farklı görünümünü karıştırdığını, kendi sözleriyle kanıtlamıştım

ve ne yazık ki Yoldaş Luxembourg'un durumu da böyledir(*).

Yoldaş Luxembourg, bir devrimci sosyal demokratı, sınıf bilinçli işçilerin örgütüne bağlı bir jakoben olarak tanımladığımda, benim kendi görüşümü belki karşıtlarımın yapabileceğinden daha keskin biçimde karakterize ettiğimi söylüyor. İşte, bir başka hata daha. Jakobenizm konusunda konuşmaya ilk başlayan ben değildim, P. Akselrod'du. Partimizdeki gruplaşmaları, büyük Fransız Devrimi günlerindekilerle ilk karşılaştıran oydu. Ben yalnızca, günümüz sosyal demokrasisinin devrimci ve oportünist kanatlara ayrılmasının montanyarlar ve jirondenler ayrımına bir ölçüde denk düşmesi anlamında, bu benzetmeye yer verilebileceğini gözlemledim. Parti Kongresince onaylanan eski *İskra*, sık sık böyle bir benzetme yapardı. Ancak bu ayrımı kabul ettiği içindir ki, eski *İskra*, Partimizdeki oportünist kanata karşı, yani Raboçeye Dyelo eğilimine karşı savaş verdi. Burada, Rosa Luxembourg 18. ve 20. yüzyılın iki devrimci akımının karşılaştırılmasını bu akımların özdeşleştirilmesiyle karıştırıyor. Örneğin ben, Jungfrau'nun Küçük Scheideg'le ilişkisinin dört katlı bir binanın iki katlı bir binayla ilişkisiyle aynı olduğunu söylersem, bu benim dört katlı bir binayı Jungfrau'yla özdeşleştirdiğim anlamına gelmez. Yoldaş Luxembourg, Partimizdeki farklı eğilimlerin olgusal çözümlenmesini bütünüyle bir yana bırakıyor. Oysa, benim kitabımın büyük bir kısmı, kesin olarak, Parti-

(*) Bkz: Rusça *Yanlış Anlamalarımız* broşürü, "Karl Marx'a Karşı Rosa Luxembourg" makalesi.

miz Kongresinin tutanaklarına dayanan bu çözümlemeye ayrılmıştır ve önsözde, bu olguya özellikle dikkat çekmiştim. Rosa Luxembourg, Partimizin temelini gerçekten atmış olan Kongremizi bütünüyle gözardı ederken, Partimizdeki şimdiki durum üzerinde konuşmaya kalkıyor. Riskli bir girişim, diyeceğiz! Özellikle de karşıtlarımın Partimiz Kongresini gözardı ettiklerine ve böylelikle de, tüm iddialarını olgu temelinden yoksun bıraktıklarına kitabımda yüz kez işaret etmiş olduğum için riskli.

Yoldaş Luxembourg da tam olarak aynı temel hatayı işliyor. Somut anlamlarını kavramaya hiç zahmet etmeden, boş sözleri olduğu gibi yineliyor. Anlaşmazlığın gerçek temellerini öğrenmeden, dehşet verici yanlışlar bulup çıkarıyor. Basmakalıp lafları, genel ilkeler ve anlayışları, mutlak doğruları bana malediyor ve benim hareket noktamı oluşturan çok belirgin olgulara ilişkin göreli doğruları sessizce geçiştirmeye çalışıyor. Ve daha sonra, formüllere karşı sövüp sayıyor, Marx'ın diyalektiğine başvuruyor! Hayal ürünü formüller dışında hiçbir şey ortaya koymayan ve diyalektiğin abc'sine ters düşen, değerli yoldaşın kendi makalesidir. Bu abc, bizlere, soyut doğru diye birşey olmadığını, doğrunun daima somut olduğunu öğretiyor. Yoldaş Rosa Luxembourg, Partimizdeki mücadelenin somut olgularını kibirli bir tavırla gözardı ediyor ve ciddi olarak tartışmanın olanaksız olduğu konularda etkileyici konuşmalara girişiyor. Yoldaş Luxembourg'un ikinci makalesinden son bir örnek anmama izin verin. Örgütlenme Tüzüğü'nü formüle etme biçiminin, bunu oportünizme karşı az çok keskin bir silah duru-

muna getirebileceğine ilişkin yorumumu aktarıyor. Benim kitabımda ve hepimizin de Kongre'de tam olarak hangi formülasyonlardan sözettiğimiz konusunda tek laf etmiyor. Parti Kongresinde ne tür bir polemik yapıldığı ve benim tezlerimi kime karşı ileri sürdüğüm konusuna en ufak bir biçimde değinmiyor. Bunun yerine, bana, parlamenter ülkelerde... oportünizm üstüne koca bir konferans çekmeyi yeğ tutuyor. Ama oportünizmin Rusya'daki kendine özgü, özel çeşitleri, onun burada aldığı ve benim de kitabımda ele aldığım biçimler konusunda, makalesinde tek bir söz bulamıyoruz. Bütün bu çok parlak savların sonucu şudur: "Parti Tüzüğü, kendi başına (?? anlayabilirsen anla!), oportünizme karşı bir direniş silahı olmamalıdır, yalnızca, Partinin gerçekten var olan devrimci-proleter çoğunluğunun egemen etkide bulunması için dışsal ve güçlü bir araçtır." Tümüyle doğru. Ama, Partimizin bu gerçekten var olan çoğunluğunun nasıl oluştuğu konusunda Rosa Luxembourg hiç laf etmiyor, oysa benim kitabımda sözünü ettiğim tam da budur. Plehanov ile benim bu güçlü dışsal araç yardımıyla, hangi etkiyi savunduğumuz konusunda da tek bir söz etmiyor. Burada ancak şu kadarını ekleyebilirim ki, hiç bir yerde ve asla, Parti Tüzüğü "kendi başına" bir silahtır gibi anlamsızca laflar etmiş değilim.

Görüşlerimin bu türden sunulmasına en iyi karşılık, Partimizdeki mücadelenin somut olgularını ortaya koymak olacaktır. O zaman herkes, Yoldaş Luxembourg'un soyut klişeleri ve formüllerinin, somut olgulara ne denli ters düştüğünü görebilecektir.

Partimiz, Rusya'da 1898 baharında, çeşitli Rusya örgütleri temsilcilerinin bir kongresinde kuruldu ve Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi adını aldı. *Raboçaya Gazeta*[24] Merkez Organıydı, Rusya Sosyal Demokratları Yurtdışı Birliği ise Partinin dış ülkelerdeki temsilcisi oldu. Kongreden hemen sonra, Parti Merkez Komitesi tutuklandı. *Raboçaya Gazeta* ikinci sayısından sonra yayınını durdurdu. Bütün Parti, yerel Parti örgütlerinin (komite denir) şekilsiz bir yığını durumuna geldi. Bu yerel komiteler arasındaki tek bağ, ideolojik ve salt entelektüel bir bağdı. Dağınıklık, yalpalama ve bölünmeler döneminin gelip çatması kaçınılmazdı. Partimizde, Batı Avrupa'daki partilerden daha büyük bir oran tutan entelektüeller, marksizme yeni bir moda gibi sarıldılar. Bu moda, çok geçmeden yerini, bir yandan, Marx'ın yaptığı burjuva eleştirisine körükörüne hayranlığa, öte yandan da, tam anlamıyla profesyonel sendikalist işçi hareketine (grevcilik-ekonomizm) bıraktı. Entelektüel-oportünist ve proleter-devrimci eğilimler arasındaki ayrılık, Yurtdışı Birliğinde bölünmeye yol açtı. Yurtdışında yayınlanan *Raboçaya Mısl* gazetesi ve *Raboçeye Dyelo* dergisi (ikincisi, bir ölçüde daha az olmak üzere) ekonomizmin bakış açısını dile getiriyor, politik mücadelenin önemini küçümsüyor ve Rusya'da burjuva-demokrat öğenin varlığını reddediyorlardı. Marx'ın "legal" eleştirmenleri -Bay Struve, Tugan-Baranovsky, Bulgakov, Berdyaev ve öbürleri- tümüyle sağa kaydılar. Bernsteinizmin, Avrupa'da hiçbir yerde, Rusya'da olduğu kadar hızlı biçimde mantıksal doruğuna -liberal bir grup oluşması- ulaştığını göremeyiz. Burada, Bay Struve Bernsteinizm adına "eleştiricilik"le işe başladı

ve terimin Avrupai anlamında liberal *Osvobojdeniye* dergisini kurarak işi bitirdi. Yurtdışı Birliğinden ayrılan Plehanov ve dostları, *İskra* ve *Zarya*'nın kurucularından destek buldular. Bu iki yayın (Yoldaş Luxembourg bile bu konuda birşeyler işitmiştir) Parti'nin oportünist kanadına karşı "üç yıllık parlak bir kampanya", sosyal demokrat "montanyarlar"ın, sosyal demokrat "jirondenler"e karşı (ifade, eski *İskra*'ya aittir) kampanyasını, *Raboçeye Dyelo*'ya (Kriçevski, Akimov, Martinov yoldaşlar ve öbürlerine) karşı, yahudi Bund-'a karşı, Rusya'da bu eğilimi hevesle destekleyen örgütlere (özellikle St. Petersburg'daki "İşçi Örgütü" adlı kuruluş ve Voronej Komitesi) karşı bir kampanya yürütmüşlerdir.

Komiteler arasında saf ideolojik bağın yeterli olmadığı giderek daha açık bir duruma geldi. Gerçekten birleşik bir parti yaratmak, yani, 1898'de yalnızca öngörülen şeyi gerçekleştirmek gereksinimi kendisini daha ısrarlı bir biçimde ortaya koyuyordu. Nihayet, 1902 sonunda, ikinci Parti Kongresini toplamak üzere bir Örgütlenme Komitesi kuruldu. Büyük ölçüde Rusya'daki *İskra* örgütünce oluşturulan bu Örgütlenme Komitesi, yahudi Bund'un bir temsilcisini de içeriyordu. Sonunda, 1903 güzünde, İkinci Kongre toplandı. Bu kongre, bir yandan, Partinin resmen birleşmesiyle, öte yandan da "çoğunluk" ile "azınlık" ayırımıyla sonuçlandı. Bu ayırım, Kongre öncesinde yoktu. Ancak Kongredeki mücadelenin ayrıntılı bir çözümlemesi bu ayırımı açıklayabilir. Ne yazık ki, (Yoldaş Luxembourg da içinde) azınlık taraftarları böylesi bir çözümlemeden özenle kaçınıyorlar.

Yoldaş Luxembourg'un, alman okuruna böylesine orijinal bir tarzda sunduğu kitabımda, yaklaşık 400 sayfalık bir cilt oluşturan Kongre tutanaklarının yakından incelenmesine 100 sayfadan fazla bir yer ayırdım. Bu çözümleme benim, delegeleri, daha çok da oyları (tek oyu ve iki oyu olan delegeler vardı) dört ana gruba ayırmama neden olmuştu: 1) Çoğunluk İskracılar (eski *İskra* eğiliminin taraftarları) - 24 oy; 2) azınlık *İskra*'cılar - 9 oy; 3) "Merkez" (alaycı bir dille, "Bataklık" diye de anılıyordu) -10 oy; son olarak 4) anti-*İskra*'cılar - 8 oy; hepsi 51 oy ediyordu. Bu grupların, Kongredeki tüm oylamalarda oynadığı rolü çözümledim ve tüm konularda (program, taktikler ve örgütlenme) Kongrenin *İskra*'cılar ile anti- *İskra*'cılar arasında bir mücadele arenası olduğunu ve "Bataklık"ın da çeşitli zikzaklar yaptığını kanıtladım. Partimiz tarihine azıcık aşina olanlar bile başka türlü olamayacağını göreceklerdir. Ama azınlığın tüm taraftarları (Rosa Luxembourg dahil) bu mücadeleye utangaçlıkla gözlerini yumuyorlar. Niçin? Çünkü, bu mücadele azınlığın şimdiki politik konumunun tüm çarpıklığını ortaya seriyor. Parti Kongresindeki mücadele sırasında, düzinelerce oylamada *İskra*'cılar, anti-*İskra*'cılarla ve giderek daha belirgin biçimde, söz konusu sorun daha somut olduğu, sosyal demokrat etkinliğin temellerini daha kesin biçimde etkilediği, eski *İskra*'nın uzun erimli planlarını daha somut biçimde pratiğe geçirdiği ölçüde, anti-*İskra*'cılarla birlikte davranan "Bataklık"la savaştılar. Anti-*İskra*'cılar (özellikle Yoldaş Akimov ve St. Petersburg İşçi Örgütü delegesi olup, her zaman onunla, aşağı yukarı her zaman da Yoldaş Martinov ve yahudi Bund'un beş delegesiyle anlaşan Yoldaş Brucker) eski *İskra* eğiliminin kabul edilmesine karşıy-

dılar. Onlar kendi eski örgütlerini savunuyorlardı ve onların Partiye bağlı olmasına, Partiyle birleşmesine karşı oy kullandılar (Örgütlenme Komitesi olayı, "Bataklık"ın bellibaşlı grubu olan *Yujni Raboçi* grubunun dağıtılması, vb). Merkeziyetçi anlayışa uygun biçimde hazırlanan Örgütlenme Tüzüğüne karşı mücadele ettiler (Kongrenin 14. oturumu) ve bu sırada tüm *İskra*'cıları "örgütlü güvensizlik", "olağanüstü yasalar" ve başka böylesi korkunç şeyler getirmek istemekle suçladılar. O zaman, ayırımsız *tüm İskra*'cılar buna gülmüştü; Yoldaş Rosa Luxembourg'un şimdi bu umacıları ciddiye alması dikkate değerdir. Sorunların büyük çoğunluğunda *İskra*'cılar duruma hakimdi; yukarda verilen sayılardan da açıkça anlaşıldığı gibi, Kongrede egemendiler. Ama Kongrenin ikinci yarısında, daha az temel olan konular karara bağlandığı bir sırada, anti-*İskra*'cılar daha iyi durumdaydılar -*İskra*'cılardan kimileri de onlarla birlikte oy kullandı. Örneğin, tüm dillerin eşitliğini programımıza alma konusunda böyle oldu; bu maddede anti-*İskra*'cılar, Program Komitesini yenilgiye uğratmayı ve kendi formülasyonlarını kabul ettirmeyi ucu ucuna başardılar. Anti-*İskra*'cılar ile "Bataklık"ın, Martov'un formülasyonunu kurtardıkları, Tüzüğün 1. paragrafındaki durum da böyleydi. Bu formülasyona göre, yalnızca Parti örgütlerine bağlı olanlar (Plehanov ile benim savunduğum formülasyon) değil, Parti örgütlerinin denetimi altında çalışan tüm kişiler de Parti üyesidirler(*).

(*) Yoldaş Kautsky, Martov'un formülasyonundan yana çıkmıştır ve onun öne sürdüğü sav, uygunluktur. İlk planda, Partimiz Kongresinde bu nokta uygunluk açısından değil, ilke açısından tartışıldı. Akselrod'un sorunu koyuş tarzı böyleydi. İkinci olarak, Yoldaş Kautsky, Rus polis rejimi altında bir Parti örgütüne

Merkez Komitesi ile Merkez Organ yazı kurulu seçimlerinde de aynı şey oldu. Sıkı çoğunluk 24 *İskra*'cıdan oluşuyordu ve onlar, yazı kurulunun uzun zamandır planlanan yeniden oluşturulmasını başardılar; altı eski editörden üçü seçildi. Azınlık, 9 *İskra*'cı, "Merkez"in 10 üyesi ve bir anti-*İskra*'cıdan (yahudi Bund'u ve *Raboçeye Dyelo*'yu temsil eden öteki yedi anti-*İskra*'cı o zamanlar Kongreden çekilmişlerdi) oluşuyordu. Bu azınlık seçimlerden öylesine hoşnutsuzdu ki, seçimlerin geri kalanına katılmamaya karar verdi. Yoldaş Kautsky, yazı kurulunun yeniden oluşturulmasının, bunu izleyen mücadelenin ana nedeni olduğunu söylerken, tümüyle haklıydı. Ama onun, benim üç yoldaşı yazı kurulundan "attığım"a (aynen böyle!) ilişkin görüşü, ancak, kendisinin Kongremiz konusunda bütünüyle bilgisiz olmasına yorulabilir. Herşeyden önce, seçilmeme, atılmakla aynı şey değildir ve ben, Kongrede, kimseyi atmak yetkisine kesinlikle sahip değilim. İkincisi, Yoldaş Kautsky, anti-*İskra*'cılar, "Merkez" ve küçük bir grup *İskra* taraftarı arasındaki bir koalisyonun politik sonuçları da olduğu ve seçimlerin sonucunu etkilemeden edemeyeceği gerçeğini anlamaz gözüküyor. Kongremizde olanlara bilerek gözlerini yummayan herkes, bizim azınlık ve çoğunluk halindeki yeni bölünmemizin yalnızca, Partimizin proleter-devrimci ve entelektüel -oportünist

---

dahil olmak ile yalnızca onun denetiminde çalışmak arasında böylesine büyük bir fark olduğunu sanıyorsa yanılıyor. Üçüncü olarak, bugün Rusya'daki durumu, sosyalistlere karşı olağanüstü yasa [25] koşullarındaki Almanya'nın durumuyla karşılaştırmak özellikle yanlış yönlendiricidir.

kanatları biçimindeki eski ayrımımızın bir türü olduğunu kesinlikle görecektir. Bu bir gerçektir ve türlü türlü yorumlarla yada alaycı tavırlarla bundan kaçılamaz.

Yazık ki, Kongre'den sonra, bu ayrımda söz konusu olan ilkeler, atamalar dalaşmasıyla muğlaklaştırılmıştır. Azınlık, üç eski editör yeniden atanmadıkça, merkezi örgütlerin denetimi altında çalışmayı reddediyordu. Bu mücadele iki ay sürdü. Kullanılan silahlar boykot ve Parti'nin yozlaştırılmasıydı. Bu konuda düşüncesini açıklayan 14 komiteden 12'si, bu mücadele yöntemlerini şiddetle kınadılar. Azınlık, Plehanov ile benim yaptığımız, kendi görüşlerini *İskra*'da ortaya koymaları gerektiği önerisini kabul bile etmeyecekti. Yurtdışı Birlik Kongresi'nde olay, merkezi örgütlerin üyelerine kişisel hakaretler ve küfürler (otokratlar, bürokratlar, jandarmalar, yalancılar, vb. vb.) yağdırmaya kadar vardı. Onlar bireysel inisiyatifi ezip kölece itaat, körü körüne boyun eğme, vb. getirmek istemekle suçlandılar. Plehanov'un, azınlığın bu mücadele yöntemlerini anarşizan olarak nitelendirme çabaları fayda vermedi. Bu Kongreden sonra, Plehanov bana karşı, çığır açıcı makalesiyle ortaya çıktı: "Ne Yapılmamalı" (*İskra*, No. 52). Bu makalede, revizyonizmle savaşın zorunlu olarak revizyonistlerle savaş anlamına gelmediğini söylüyordu; onun bizim azınlıktan sözettiği apaçıktı. Devamla, Rusya devrimciliğine böylesine derinden kök salan anarşist bireycilikle her zaman savaşmak gerekmediğini, bazen onu denetim altına alma ve bir bölünmeden kaçınmak için kimi ödünler vermenin daha iyi bir yol olduğunu yazıyordu. Bu

görüşü paylaşamayacağımdan, yazı kurulundan çekildim ve azınlık editörleri atandı. Bunu, Merkez Komitesine atamalar savaşı izledi. Benim, azınlığın Merkez Organı ve çoğunluğun da Merkez Komitesini tutması temeli üzerinde barış sağlanmasına ilişkin önerim reddedildi. Savaş sürdü; onlar bürokrasiye, aşırı merkeziyetçiliğe, biçimciliğe, Jakobenizme, Schweitzerizme (ben bir Rus Schweitzer'i rolündeydim) ve başka bu tür umacılara karşı "ilke" savaşı veriyorlardı. Kitabımda bütün bu suçlamalarla alay ettim ve bunların, ya yalnızca atamalarla ilgili bir dalaşmanın konusu olduğuna, yahut da (eğer bunlar, koşullu olarak, "ilkeleri" içeriyorlarmış gibi kabul edileceklerse) oportünist, Jirondenlaflardan başka birşey olmadığına işaret ettim. Şimdiki azınlık, yalnızca, Yoldaş Akimov ile öteki bilinen oportünistlerin Kongremizde, eski *İskra*'nın tüm taraftarlarının merkeziyetçiliğine karşı söylediklerini yinelemektedir.

Rusya'da komiteler, Merkez Organın, özel bir çevrenin organı, atamalar dalaşmasının ve Parti skandalının organı durumuna getirilmesine öfkelenmişlerdi. En sert kınamayı dile getiren bir dizi karar alındı. Yalnızca, yukarda anılan sözümona St. Petersburg İşçi Örgütü ile Voronej Komitesi (her ikisi de Yoldaş Akimov'un eğiliminin taraftarları) yeni *İskra*'nın eğiliminden *ilke olarak* hoşnut olduklarını duyurdular. Üçüncü Parti Kongresini toplama talepleri daha da fazlalaştı.

Partimizdeki mücadelenin ilk elden incelemesini yapmak zahmetine giren okuyucu, Yoldaş Rosa Luxembourg'un "aşırı merkeziyetçilik" ve merkezileşme-

nin kerte kerte olması gerektiği konusundaki sözlerinin Kongremizle, somut ve pratik açıdan bir alay olduğunu; soyut ve kuramsal açıdan ise (burada kuramdan söz edilebilirse), bunların marksizmin kabalaştırılmasından, gerçek marksçı diyalektiğin yanlış kullanılmasından başka birşey olmadığını kolayca görecektir.

Partimizdeki mücadelenin en son evresi, çoğunluk üyelerinin kısmen yararsız, etkisiz duruma getirilen Merkez Komitesinden çıkarılmasıdır. (Bu, Merkez Komitesinin bileşimindeki değişiklikler nedeniyle oldu,[26] vb.) Eski editörlerin atanmasından sonra aynı şekilde azınlığın eline geçen Parti Konseyi ve şimdiki Merkez Komitesi, Üçüncü Parti Kongresini toplantıya çağırmaya yönelik tüm ajitasyonu kınamış ve azınlığın kimi üyeleriyle kişisel pazarlık ve görüşmeler yoluna girmiştir. Kongre lehinde ajitasyon yapmak gibi bir suç işlemeye kalkışan örgütler -sözgelimi Merkez Komitesi yetkili temsilcilerinden oluşan özel bir kurul- dağıtılmıştır[27]. Üçüncü Kongreyi toplantıya çağırmaya karşı, Parti Konseyi ve yeni Merkez Komitesi her bakımdan bir seferberlik ilan etmiştir. Çoğunluk, buna "Kahrolsun Bonapartizm!" (çoğunluk adına konuşan Yoldaş Galerka'nın[28] bir broşürünün başlığı budur) sloganıyla karşılık vermiştir. Giderek, kongreye karşı savaş veren Parti kuruluşlarının, anti-Parti ve Bonapartist olduğunu açıklayan, daha çok karar alınıyor. Azınlığın aşırı merkeziyetçiliğe karşı ve özerklikten yana tüm laflarının ne denli ikiyüzlüce olduğu, benim bir yoldaşla birlikte kurduğum yeni bir çoğunluk yayınevinin (Yoldaş Galerka'nın yukarda anılan broşürünü ve daha başka yayınları yayınladı) Parti dışı ilan

edilmesinden anlaşılmaktadır.[29] Bu yeni yayınevi, çoğunluğa, kendi görüşlerini yaymak için biricik fırsatı vermektedir; çünkü *İskra*'nın sütunları onlara hemen hemen kapalıdır. Buna karşın -yada, daha çok, bu nedenle- Parti Konseyi, bizim yayınevimize herhangi bir Parti örgütünce yetki verilmemiş olması gibi salt biçimsel bir nedenle yukardaki kuralı getirmiştir.

Yapıcı çalışmanın ne denli savsaklandığından, sosyal demokrasinin saygınlığının ne denli yara aldığından, İkinci Kongrenin aldığı bütün kararların, yaptığı bütün seçimlerin böylece sıfıra indirilmesinden ve Partiye karşı sorumlu Parti kuruluşlarının Üçüncü Kongrenin toplanmasına karşı yürüttüğü bu mücadeleden dolayı tüm Partinin moralinin ne denli sarsıldığından sözetmek bile gerekmiyor.

1904 Eylülünün ikinci yarısında yazıldı.
İlk kez 1930'da,
Lenin'den Derlemeler XV'de yayınlandı.

Almancadan çevrilen
Rusça metin
elyazmasına uygundur

İYİLİKSEVER BİR LİBERAL

Hep bilindiği gibi, iyilikler hoş karşılanır;
Ama aptal bir dostun iyiliğinden sakınılmalıdır.
Struve gibi birinin dostluğu da tehlikeli doğrusu;
Akıllı düşmanı olsun, insanın olacağına Struve gibi dostu.[30]

Bay Struve'nin *Osvobojdeniye*'sinin son sayısında (No. 57) aşağıdaki öğretici satırlar yer alıyordu:

"Sözümona Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi içindeki ayrışma süreci yeni bir aşamaya girmiştir. Aşırı merkeziyetçiler ('leninistler,' 'katılar', 'Bolşevikler') zemin yitirmeye başlıyorlar ve karşıtlarının konumu da giderek daha güçleniyor -en azından yurtdışındaki 'koloniler'de. 'Menşevistler' (Martovcular) hemen her yerde ağır basar ve birbiri ardına parti organlarının denetimini ele geçirirlerken, 'Bolşevistler', azınlığın 'platformu'nu kesinlikle kabul etmemekle birlikte, yine de onlarla savaşmak istemeyen ve hâlâ kargaşa içinde olan partide barış oluşturmaya çabalayan bireyleri ve koskoca grupları yitiriyorlar. İnsanların yalnız birbirini değil, kendilerini bile anlamaktan vazgeçtiği bu yakışıksız kavgaya son vermek isteyen 'uzlaştırıcılar' sahneye çıkıyor. Bu 'uzlaştırıcılar'ın ortaya çıkması uzlaşmaz merkeziyetçileri, İkinci Parti Kongresi çoğunluğunun ilkelerini savunmaya yönelik Sosyal Demokrat Parti yayınlarını çıkaran

bir yayınevi açmaya itmiştir. (V. Bonç-Bruyeviç'in ve N. Lenin'in Duyurusu) Karşımızda, bu yeni yayınevinin üç ürünü bulunuyor: 1) *Partiye*, Cenevre, 1904, 16 say., fiyatı 20 cent yada 15 pf.; 2) Galerka, *Kahrolsun Bonapartizm!*, Cenevre, 1904, 23 say., fiyatı 25 cent yada 20 pf.; 3) Galerka ve Ryadovoy,[31] *Anlaşmazlıklarımız*, Cenevre, 1904 fiy. 50 cent yada 40 pf. Bu üç kitapçık, esas olarak, 'Menşevistler'in 'çoğunluğa' karşı mücadelelerinde kullandığı -gerçekten yukarda bütünüyle kınanmamış olan- belli yöntemlerin eleştirel incelemesine ve parti çatışmalarını gidermek için üçüncü bir kongrenin toplanmasının yalnızca mümkün değil, zorunlu da olduğu tezinin savunulmasına ayrılmıştır.

"*Biçimsel olarak*, partiye bağlılık açısından, 'bolşevistler' karşıtlarına göre daha sağlam bir konumda bulunmalarına rağmen *özünde* karşıtlarına teslim oluyorlar. Aslında, bu sonuncular 'Bolşevistler'den daha canlı ve etkili birşeyi savunuyorlar. Ancak, yazık ki, bu savunma bütünüyle yerinde yapılmamakta, yahut da daha çok, bütünüyle yersiz ve zaman zaman, kesinlikle yakışıksız araçlarla yapılmaktadır. Böylesi yersiz yöntemlerin örnekleri olarak, İskra'daki sayısız yeni makaleyi ve N. Trotski'nin yeni yayınlanan *Politik Görevlerimiz (Taktik ve Örgütsel Sorunlar)* başlıklı kitapçığı (Cenevre, 1904, 107 say, fiy. 75 cent) anabiliriz. Birçok yerlerde boş laflarla doldurulmuş olmakla birlikte bu kitapçık, Bay Akimov, Martinov, Kriçevski ve 'ekonomistler' denilen öteki kişilerin yazılarından, sosyal demokrat literatüre ilgi duyanların iyi bildiği belirli düşünceleri şiddetle savunmakta bütünüyle haklıdır. Ancak, yazarın yer yer, onların görüşlerini karikatür noktasına vardırmış olması üzücüdür."

Burada, Partimizin sıkıntıları konusunda ne denli kötü niyetli bir neşeyle karşı karşıyayız! Ama bu durumda, politik doğası gereği, bir liberalin sosyal demokrasinin her zayıflamasından ve demoralize olmasından zevk duyacağı kesindir.

Azınlığın görüşlerinin Akimovcu *özü* için ne denli bilinçli ve yürekten bir sempati! Ama bu durumda, Rus liberalizmi için biricik canlılık, ideolojik canlılık

umudunun sosyal demokratik oportünizmin canlanmasında yattığı bir gerçek değil mi?

Yeni *İskra*'nın, yandaşlarından yana gerçekten de pek şansı yok.

Plehanov'un ünlü, şaşırtıcı, çığır açıcı *"Ne Yapılmamalı"*sını anımsayın. Bu akıllıca ve kişisel ödünler politikası nasıl inceden inceye algılanıyordu ve bizim diplomat nasıl acıklı bir kargaşaya sürüklenmişti! Bu tutarlı oportünist, Bay Struve, yeni *İskra*'nın "cephesindeki önemli değişikliği" nasıl da titiz biçimde algılıyor! Eski ve yeni *İskra* arasındaki "uçurum" şimdi yeni *İskra*'nın yöneticileri tarafından bile teslim ediliyor.

Plehanov'un, İskra'nın 65. sayısındaki kibirli iddiasını anımsayın: "Akimov'dan kimse korkmuyor; onu, bostandaki serçeleri korkutmak için bile artık kullanamazsınız." Plehanov, *Raboçeye Dyelo*'culara karşı özellikle ılımlı yada yatkın olmayan bu yorumu yapıyor ve ayrıca da, Partimiz Kongresi'nde "kimsenin, bir Akimov yada benzerleri dışında, ortodoks Marksizme karşı laf etmediğini" duyuruyordu. Ve sonra, bu kibirli iddialardan hemen sonra, herkesin bildiği gibi, Akimov ve Brucker Yoldaşları sıkı sıkıya destekleyen Voronej Komitesi'nin kitapçığı *tam olarak* yeniden basıldı; ve şu ortaya çıktı ki, bu kitapçığın ilkelerle ilintili olan koca bir bölümünü ve onun yeni *İskra*'ya ilişkin tüm sempati anlatımlarını, yeni *İskra* yazı kurulu kamuoyundan gizlemişti (No. 61'de). Serçeye kimin benzediği kanıtlanmış oluyordu! Ve hangi Parti kuruluşu, şimdi bostanı andırıyor olabilirdi?

İskra'nın 73-74. sayılarına ekte yer alan "Tam Zamanıdır!" başlıklı makalenin yazarını anımsayın. Bu

yoldaş, Kongremizde tüm "Bataklık" delegelerinin savunduğu görüşlerin içten ve dürüst bir sözcüsü olarak, Plehanov'la anlaşmazlığını dobra dobra duyurdu; "Kongrede, Akimov'un oportünizmin gerçek bir temsilcisi olmaktan çok, onun hayaleti rolünü oynadığı" görüşünü dobra dobra dile getirdi. Ve zavallı editörler, bir kez daha, astsubayın karısını taklidedip[32] kendi kendini döven kişiler durumuna girdiler. Onlar, "Tam Zamanıdır!" yazarının bu açıklamasına şu notu eklediler:

"Bu görüşü kabul edemeyiz. Yoldaş Akimov'un programla ilgili görüşleri; bir *Osvobojdeniye* eleştirmeninin bile, son sayılardan birinde, Yoldaş Akimov'un 'gerçekçi' -revizyonistokuyun- eğilime dahil olduğunu söylerken teslim ettiği gibi, oportünizmin açık damgasını taşımaktadır."

Ne güzel, değil mi? Yoldaş Akimov'un -program konusundaki tartışmalarda Martinov, Brucker yoldaşlar ve Bundcular hemen hemen şaşmazlıkla ve Bataklık delegeleri de sık sık onunla birlikte oy kullanmışlardı- programla ilgili görüşlerinde oportünizm vardır. Ama onun taktik ve örgütsel görüşlerinde oportünizm yoktur -bunu mu düşünüyorsunuz centilmenler? Bu sonuncu görüşler konusunda hiçbir şey söylememeyi yeğlemenizin nedeni nedir? Örgütsel sorunlarla ilgili yeni anlaşmazlıklarını gürültülü bir tarzda ilan ettikten sonra, yeni *İskra*, Martinov ile Akimov'un eski *İskra*'ya karşı söylemeye alışık olmadıkları şeyleri ve yalnızca bunları söylemiş olduğu için, değil mi? Yeni *İskra*'nın son zamanlarda ilan ettiği yeni taktik farklılıklar da, Martinov ile Akimov'un eski *İskra*'ya karşı uzun zamandan beri söylemeye alışkın oldukları şeylerin yalnızca bir yinelenmesinden başka birşey olmadığı için,

değil mi? Bugün, *Raboçeye Dyelo*'nun 10. sayısını yeniden yayınlamak nasıl da yararlı olurdu!

Peki, yeni *İskra*'nın yazı kurulu, Yoldaş Akimov'a karşı yargıç ve tanık olarak kimi gösteriyor? Bay Struve'yi. Ve o parlak bir yargıçtır; gerçekten, oportünizm konusunda bir uzman, yetkili, şampiyon ve bilgiçtir. Bu tanığın, editörlerce özetlenen, Trotski'nin görüşlerinin özü üstüne tanıklığı herşeyden fazla önemlidir. Ve lütfen unutmayın, Trotski'nin kitapçığı da *"İskra"nın editörlüğü altında* yayınlanmıştır (No. 72, s. 10, sütun 3). Trotski'nin "yeni" görüşleri, Plehanov, Akselrod, Zasuliç, Starover ve Martov'un onayladığı yazı kurulunun görüşleridir.

Boş laflar ve Akimovizm (yazık ki, bu sonuncusu karikatür olarak) -yeni *İskra*'ya sempatik gelen ve bu organın kendisi tarafından başvurulan bir yargıcın yargısı böyledir.

Bu kez, iyiliksever liberal, işin doğrusunu, dikkatsizlikle ağzından kaçırmış.

Ekim 1904'de yazıldı.
Cenevre'de 1904 Kasımında broşür olarak yayınlandı.

Broşür metnine uygundur

BİR ÇOĞUNLUK KOMİTELERİ BÜROSU OLUŞTURULMASI DUYURUSU[33]

TASLAK

Partideki bunalım, aralıksız sürüyor ve giderek çözümü daha da güçleşiyor. Çoğunluk taraftarları, bunalımın nedenleri ve buna son verebilme araçlarıyla ilgili görüşlerini basında defalarca açıklamışlardır. Bir dizi komitenin (Odessa, Ekaterinoslav, Nikolayev, Riga, St. Petersburg ve Moskova komiteleri ile Kafkasya Ligası), 19'lar deklarasyonunun[34] ve çoğunluk üyelerinin yurtdışı temsilcilerinin desteklediği 22'ler deklarasyonu, çoğunluk programının tam ve kesin bir açıklamasını veriyordu. Bunalımın gelişimini bilen ve Partinin onur ve saygınlığına ilgi duyan herkes, tek çıkış yolunun Parti Kongresi olduğunu uzun zamandır anlamıştır. Ama şimdi, Merkez Komitesinin bir kesiminin yeni deklarasyonu ve Parti Konseyinin yeni kararları, Partideki ayırımı daha da vahimleştiriyor. Azınlığa geçen Merkez Komitesi üyeleri, Merkez Komitesinin çoğunluk safında kalan üyelerinin haklarını en kaba

biçimde çiğnemekten çekinmemişlerdir. Yeni Merkez Komitesi, kendi uzlaşma politikasını duyururken, yalnızca çoğunluğun isteklerini gözönüne almamakla kalmamış, bunu bütünüyle reddetmişler ve tek başına, üstelik de özel, gizli pazarlıklarla azınlıkla kumpas içine girmişlerdir. Uzlaşmayı içtenlikle isteyen bir kimse, herşeyden önce, savaşan, çatışan, birbirine öfkelenen herkesi biraraya getirecektir ve bunun anlamı, bir Parti kongresi toplamaktır. Barıştan söz edip de kongreden korkmak, uzlaşma sağlamaya çalışır görünmek ve aynı zamanda da, Üçüncü Kongrede de azınlığın yenilgisi olasılığı nedeniyle, bölünme umacısını ortaya sürmek ikiyüzlüce davranmaktır, bir mülteci çevresinin kaprislerini Rusya'daki Parti militanlarına dayatmaya çalışmaktır ve çoğunluğun tam anlamıyla safdışı edilmesini, görünüşte akla yatkın bir barış sloganıyla kutsamaktır. Yeni Merkez Komitesi, barış adına, bir kongre istemek cesareti gösteren örgütleri dağıtıyor. Yeni Merkez Komitesi, barış adına, çoğunluğun yayınlarını, Parti dışı yayınlar olarak ilan ediyor ve komitelere bunları vermeyi reddediyor. Yeni Merkez Komitesi, barış adına, eylemleri henüz incelenmemiş ve kendilerine karşı yapılan suçlamalar bile henüz açıklanmamış olan yoldaşlar hesabına, "hilekarlık" üstüne basında laf etmeye kalkışan Parti Konseyi kararlarına bir dalaşma öğesi enjekte ediyor. Şimdi Parti Konseyi, komite kararlarını kongre toplanmasına şiddetle karşı çıkan Merkez Komitesine inceleterek, bu kararlara kuşku saçarak, bunların yayınlanmasını geciktirerek, oy sayılarını işine geldiği gibi düzenleyerek, kongrenin yetki verme konusundaki ayrıcalığını geçersiz ilan etme gücünü kendilerinde görerek ve yerel komitelerin "çevre örgütleri"ni, onlara karşı harekete

geçirme yoluyla, yapıcı çalışmaları dağıtarak, Parti üyelerinin görüş ve yargısını doğrudan doğruya çarpıtıyor. Bu arada, bir kongreye karşı direnmekte, Merkez Komitesi ile Merkez Organ kullanıldığı için, merkezi olarak yürütülen yapıcı çalışma da duraklamıştır.

Elbette, çoğunluk komiteleri ve örgütlerine, bir kongre toplamak için, gerçekte Partiyle doğrudan doğruya alay eden Partinin sözümona merkezi kurumlarına karşı savaş için birleşmekten başka yapacak şey kalmıyor. Odessa, Ekaterinoslav, Nikolayev, Riga, St. Petersburg ve Moskova komitelerinin girişim ve ortak onayıyla, bir Çoğunluk Komiteleri Bürosu kurarak, böylesi bir birliği başlatmış oluyoruz.

Şiarımız, çevre ruhuna karşı parti ruhu için savaştır; zigzaklara, karışıklığa ve *Raboçeye Dyelo*'culuğa geri dönmeye karşı, tutarlı devrimci çizgi için savaştır; örgüt yıkıcılarına karşı, proleter örgütlenme ve disiplin adına savaştır.

En acil görevlerimiz, Rusya'da ve yurtdışında çoğunluğun ideolojik ve örgütsel birliğini oluşturmak, yurtdışında Bonç-Bruyeviç ve Lenin yoldaşlarca kurulan çoğunluk yayınevini desteklemek ve geliştirmek, merkezi kurumlarımızın Bonapartizmiyle savaşmak, Üçüncü Kongreyi toplama önlemlerinin düzenli uygulanmasını sağlamak ve komitelerin, yazı kurulu ile yeni Merkez Komitesinin temsilcileri tarafından kesintiye uğratılan yapıcı çalışmalarına yardım etmektir.

Çoğunluk Komiteleri Bürosu

Büroyla, Rusya'da çoğunluk komiteleri eliyle, yurtdışında ise Bonç-Bruyeviç ve Lenin'in yayınevi aracılığıyla ilişki kurulabilir.

20 Ekim (2 Kasım) 1904'den önce yazıldı. İlk kez 1940'da Proletarskaya Revolutsiya dergisinin 2. sayısında yayınlandı.

Elyazmasına uygundur

PARTİ İÇİNDEKİ DURUM ÜSTÜNE BİR KONUŞMANIN ANA HATLARI

KONUŞMAMIN ANA HATLARI[35]

1. Daha İkinci Kongre'de azınlık İskra'cılar ilkelerde kararsızlık gösterdiler (yada yanıldılar) ve seçimlerde kendilerini, ideolojik karşıtlarıyla koalisyon içinde buldular.

2. Kongre'den sonra da -hatta Birlik'te bile- azınlık, eski *İskra*'nın sürekliliğini savundu, ama gerçekte, giderek bundan uzaklaştı.

3. Plehanov, savrulması sırasında (No. 52) azınlığın, Partinin oportünist kanadını oluşturduğunu ve bireyselci anarşistler gibi mücadele ettiklerini açıkça gördü.

(Çevre ruhu konusunda Vasilyev ve Lenin'e *karşı*.)

4. Örgütsel geriliğimizi savunmak, haklı göstermek ve bir ilke durumuna getirmek, Kongreyi örgütsel yönden sıfır kılmak zaten oportünizmi oluşturur. Bugün hiç kimse Tüzüğe *karşı* program üstüne tezleri, vb. desteklemeye kalkışmayacaktır.

5. Çoğunluğu ekonomik mücadeleyi gözardı etmekle, Jakobenizmle, işçilerin bağımsız inisiyatifini küçümsemekle suçlamak *Raboçeye Dyelo*'nun *İskra* üstüne saldırılarının, bütünüyle temelsiz biçimde, yinelenmesinden başka birşey değildir.

6. Üçüncü Kongreden korku ve buna muhalefet, hem azınlığın, hem de uzlaşmacıların sakat konumunun sonucudur.

7. Zemstvo kampanyası planında *İskra* editörleri panik sorununu ortaya atarak ve barışçı gösteriler konusunda Zemstvocularla anlaşmaları bir tür yenilik gibi niteleyerek, özellikle yanlış ve zararlı, kesinlikle oportünist bir yola girmişlerdir.

Kampanya planı Starover'ın hatalı önergesiyle bağlantılıdır.

19 Kasım (2 Aralık) 1904'de yazıldı.
İlk kez 1931'de,
Lenin'den Derlemeler XVI'da yayınlandı.

Elyazmasına uygundur

YOLDAŞLARA BİR MEKTUP

(PARTİ ÇOĞUNLUK ORGANININ YAKINDA YAYINLANMASINA İLİŞKİN OLARAK)

Değerli Yoldaşlar,

Bugün, yurtdışındaki Bolşeviklerin küçük bir komite olarak yaptıkları bir toplantıda, ilke olarak uzun zamandır karara bağlanmış bir sorun üstüne nihai bir karar alındı: Azınlığın, Partiyi içine soktuğu örgütsel ve taktik kargaşaya karşı, çoğunluğun ilkelerini savunacak ve geliştirecek, pratik olarak tüm ülkede azınlığın sert bir savaş -bu hayati önem taşıyan tarihsel durumda, Partiyi amansız biçimde darmadağın eden ve en utanmazca bölme yöntemleri ve taktikleriyle, Partinin sözümona Merkez Organının ikiyüzlü bir şekilde bölünme sızlanmaları arasında yürütülen bir savaş- verdiği Rusya'daki örgütlerin yapıcı çalışmalarının gereksinimlerine hizmet edecek bir Parti organının yayınlanması. Bu mücadelenin Parti içi bir kanalda yürümesi için elimizden gelen herşeyi yaptık; Ocaktan

bu yana, bu olanaksız duruma son verecek, Partiye yaraşır tek yol olarak bir kongre lehinde savaş verdik. Şimdi çok açıktır ki, azınlığa terkedilmesinin ardından, Merkez Komitesinin etkinlikleri, hemen bütünüyle, bir kongreye karşı çılgınca direnmekten ibarettir ve Konsey, bunun toplanmasını engellemek için en kaba, en affedilmez hilelere başvuruyor. Konsey, doğrudan doğruya kongreyi sabote ediyor; *İskra*'nın 73-74. sayılarına ekte basılan son kararlarından sonra buna hâlâ ikna olması gereken herhangi bir kimse, bizim ertesi gün yayınladığımız, Orlovksy'nin *Partiye Karşı Konsey*[36] broşüründen bunu görecektir. Şimdi şu çok açıktır ki, birleşip, bizim sözümona merkezi kurumlarımıza karşı direnmediği sürece, çoğunluk, kendi konumunu koruyamayacak, çevre ruhuna karşı mücadelesinde parti ruhunu savunamayacaktır. Rusya'daki Bolşeviklerin birliği, kendileri tarafından, uzun bir süredir acil bir gereksinim olarak konulmuş bulunuyor. 22'lerin program (Parti içindeki mücadelemiz için program) kararına sempatik büyük tepkiyi anımsayın; Moskova Komitesi'nin basılı olarak yayınladığı (Ekim 1904) 19'lar duyurusunu anımsayın; son olarak, hemen tüm Parti komiteleri, çoğunluk komitelerinin bir dizi özel konferans topladığını ve kısmen de hâlâ toplamakta olduğunu[37], çoğunluk komitelerini Konsey, Merkez Organ ve Merkez Komitesindeki bencil Bonapartistlere karşı direnişte sıkıca birleştirmek için en coşkun ve belirgin çabalar harcandığını biliyorlar.

Bu çabaların (daha doğrusu, bu adımların) çok yakın bir gelecekte, halihazırda ulaşılmış olanın belli bir açıklamasına bu sonuçların izin vereceği zaman,

genelde bilinir duruma geleceğini umuyoruz. Kendine ait bir yayınevi olmadan, çoğunluğun kendi kendini savunamayacağını söylemek bile gerekmez. Bizim Parti yayınlarımızdan da bildiğiniz gibi, yeni Merkez Komitesi, Parti basımevinden bizim broşürlerimizi (hatta broşürlerin kapakları bile hazırdı) kolaylıkla atmış ve böylece, onu bir çevrenin basın bürosuna çevirmiştir; yurtdışındaki çoğunluk üyelerinin ve Rusya'daki komitelerin -örneğin Riga Komitesi'nin- çoğunluk yayınlarının Rusya'ya ulaştırılması isteğini reddetmiştir. Çok açıktır ki, Parti görüşünün çarpıtılması yeni Merkez Komitesi'nin sistemli bir taktiğidir. Kendimizi, kaçınılmaz olarak, yayın etkinliklerimizi genişletmek ve kendi ulaştırma düzeneklerimizi kurmak zorunluluğuyla karşı karşıya bulduk. Merkez Organ yazı kuruluyla yoldaşça ilişkileri koparmış olan komiteler (bkz. 2 Eylül 1904 tarihli Cenevre toplantısına[38] ilişkin özetlemesindeki Dan'ın itirafı -ilginç bir broşür), periyodik bir organ olmadan edemezlerdi ve edemezler. Organsız bir parti, partisiz bir organ! Daha Ağustos ayında, amansız biçimde bir çözümde karar kılan -kendi organımızın başlatılması- çoğunluk, bu trajik formülasyonu ileri sürüyor. Rusya'daki militanların çoğunluğunun yürekten savunduğu davayı desteklemek için yurtdışına gelmiş olan genç yayıncıların güç ve enerjilerini kullanmak için bir alana gereksinimleri vardır. Rusya'daki birçok Parti yazarı da ısrarla bir organ çağrısı yapıyor. Büyük bir olasılıkla *Vperyod* adını vereceğimiz bu organı başlatarak, Rusya'daki Bolşevikler kitlesiyle tam bir uyum içinde ve Parti mücadelesindeki tutumumuzla da tam bir uyum içinde davranıyoruz. Parti için daha basit, daha ekonomik ve

işçi sınıfı hareketinin çıkarlarına daha uygun olan her yolu, kesinlikle her yolu deneyerek koca bir yıl harcadıktan sonra bu silaha başvuruyoruz. Kongre için mücadeleyi asla bir yana atmıyoruz; tersine, bu mücadeleyi genişletmek, uyumlandırmak ve desteklemek istiyoruz; komitelere, karşılarındaki bu yeni sorunu -Konsey ve Merkez Komitesi olmaksızın, Konsey ve Merkez Komitesi'nin isteklerine karşı bir kongre düzenleme sorununu- en tam ve en ciddi tartışmalar gerektiren bir sorunu karara bağlamakta yardım etmek istiyoruz. Uzun zamandır, bütün Parti önünde, birçok broşürde dile getirilmiş olan görüş ve amaçları açıkça savunuyoruz. Hem örgütlenme, hem de taktikler konusunda kargaşa ve kavgaya karşı (yeni *İskra*'nın yalnızca Parti üyeleri için basılan ve dünyanın gözünden gizlenen ve Parti örgütlerine yazılan, son derece karışık mektubuna bakınız)[39], tutarlı devrimci çizgi için savaşıyoruz ve savaşmayı sürdüreceğiz. Yeni organa ilişkin duyuru herhalde bir hafta içinde yada buna yakın bir zamanda ve ilk sayı da, yeni takvimle 1 ile 10 Ocak arasındaki bir tarihte çıkacaktır. Yazı kurulunda, önde gelen tüm çoğunluk yazarları yer alacaktır (Lenin ile Plehanov tarafından yönetildiği zamanlara ait 46. ve 51. sayıları arasında *İskra*'ya düzenli katkıda bulunan Ryadovoy, Galerka, Lenin, Orlovski ve çok değerli taze güçler). Karmaşık dağıtım ağı, ajanslar, vb. vb. işini pratikte yöneten ve örgütleyen kurul, bir dizi Rusya komitelerince (Odessa, Ekaterinoslav ve Nikolayev komiteleri, dört Kafkasya komitesi, çeşitli kuzey komiteleri; bunların ayrıntılarını kısa zamanda elde edeceksiniz) belli yoldaşlara belli işlevler verilmesiyle oluşturulacaktır (zaten, kısmen oluşturulmuş-

tur).[40] Şimdi, tüm yoldaşlara, bize ellerinden gelen tüm desteği vermeleri çağrısında bulunuyoruz. Bu organın, herhangi bir mülteci çevresinin değil de, Rusya'daki hareketin organı olduğu anlayışıyla, bunu götüreceğiz. Bu ise, ilk ve en başta, Rusya'dan en gayretli *"yazınsal"* desteği, daha çok da yazınsal katılımı gerektiriyor. *"Yazınsal"* sözcüğünü, daha baştan onun özel anlamına dikkat çekmek ve çok sıradan, çalışmaya oldukça zararlı bir yanlış anlamaya karşı uyarmak için italik ve tırnak içinde yazıyorum. Bu yanlış anlama, yazarların ve yalnızca (terimin profesyonel anlamında) yazarların bir yayına başarıyla katkı yapabileceğidir; oysa tam tersine, belli başlı ve düzenli katkıda bulunan beş yazara karşılık, yazar olmayan beş yüz yada beş bin katkıcı varsa, o yayın canlı ve diri kalacaktır. Daima kurtulmaya çalıştığım (ve yeni *İskra*'da muazzam oranlara varmış olan) eski *İskra*'nın hatalarından biri, onun için Rusya'dan çok az şey yapılmasıydı. Biz, Rusya'dan aldığımız herşeyi, hemen hiç istisnasız basmaya alışmıştık. Gerçekten canlı bir organ ise, aldıklarının yalnızca onda birini basar; geri kalanını yayıncıları bilgilendirmesi ve onlara belge oluşturması için malzeme olarak kullanır. Bizimle yazışan, kelimenin gazetecilik anlamında değil, sıradan anlamında yazışan olabildiğince çok Parti militanına sahip olmalıyız.

Rusya'dan tecrit edilmişlik, mülteci bataklığının boğucu atmosferi, burada insan üzerinde öylesine ağır bir etki yapar ki, Rusya ile canlı temas bizim tek kurtuluşumuzdur. Organımızı yalnız lafta değil, gerçekte bütün "çoğunluk"un organı, Rusyalı yoldaşlar kitlesinin

organı kabul eden (ve *yapan*) kişileri anımsayalım. Bu organı kendi organı gören ve bir sosyal demokrat parti üyesi olarak görevlerinin bilincinde olan herkes, yasal biçimde yayınlanan gazeteler için olağan olan tüm burjuva düşünce ve davranış alışkanlığını, duygu alışkanlığını *-onların* işi yazmak, bizimkisi de okumaktır- derhal ve tümden bir yana atmalıdır. Tüm sosyal demokratlar, bu sosyal demokrat gazete için çalışmalıdır. Herkesten, özellikle işçilerden katkı yapmalarını istiyoruz. İşçilere gazetemize yazmak, kesinlikle herşey konusunda yazmak, gündelik yaşamları, ilgileri ve çalışmaları konusunda olabildiğince fazla yazmak için en geniş fırsat tanınmalıdır -böyle bir malzeme olmadan, sosyal demokrat bir organ beş para etmeyecek ve adına layık olmayacaktır. Ayrıca, bizlere, gazeteye katkı olarak düşünülmeyen, yani yayınlanmak için olmayan, editörlerle yoldaşça sohbet etmek ve onları, yalnızca olgular ve olaylar konusunda da değil, ağır basan duygular, hareketin gündelik, "ilginç olmayan", sıkıcı, tekdüze yanı konusunda da bilgilendirmek amacıyla, *özel mektuplar* gönderiniz. Yurtdışında yaşamayan kişiler bizim böylesi mektuplara ne denli gerek duyduğumuzu asla düşünemez (bunlar konusunda kesinlikle gizli birşey olmadığı gibi, haftada bir yada iki kez, böyle şifrelenmemiş bir mektup yazmak da çalışkan bir kişinin gerçekten yapabileceği birşeydir). Öyleyse işçi çevrelerindeki tartışmalar, bu tartışmaların niteliği, inceleme konuları, işçilerin sorduğu şeyler, propaganda ve ajitasyon çalışmasının durumu, genel kamuoyu arasındaki, ordu ve gençlik içindeki temaslar konusunda bize yazın; herşeyden önce, işçilerin biz sosyal demokratlardan duyduğu hoşnutsuzluğu, onları

rahatsız eden şeyleri, önerilerini, eleştirilerini, vb. yazın. Çalışmanın pratik örgütlenmesiyle ilgili konular, şimdi özellikle ilginçtir ve bu konuda editörleri, gazetecilik niteliği taşımayan, yalnızca yoldaşça türden canlı bir yazışma dışında, bilgilendirme yolu yoktur. Elbette, herkesin yazma yeteneği yada eğilimi yoktur, ama... "ben yapamıyorum" demeyin, "yapmak istemiyorum" deyin; istek varsa, her çevrede, her grupta, en küçük, en önemsiz olanlarında bile (önemsiz gruplar genelde özellikle ilginçtir, çünkü bunlar, göze çarpmasa bile, çalışmanın bazen en önemli kısmını yaparlar) yazı yazabilecek bir yada iki yoldaş bulunabilir. Burada, başlangıçta sekretarya çalışmasını, eski *İskra*'nın deneyimine dayanarak, geniş bir tabana oturttuk ve siz, kendi hesabınıza, sabır ve kararlılıkla bu işi üstlenen *herkesin*, kesinlikle herkesin, fazla zorluk çekmeden, mektupların hepsinin, yada onda dokuzunun yerine varacağından emin olabileceğini bilmelisiniz. Bunu, azami ölçüde düzenli yazan pekçok böylesi bilgilendirici yazışmacıya (genelde, editörlerin hiçbiri tarafından tanınmıyorlardı) sahip olan eski *İskra*'nın üç yıllık deneyimine dayanarak söylüyorum. Polis, tüm dış yazışmaları durdurmak gibi bir görevle uzun süre başedememiştir (onlar, eğer yazarı dikkatsizse, rastgele bir mektubu ele geçiriyorlardı yalnızca) ve eski *İskra*'nın malzemelerinin büyük bir kısmı, en olağan yoldan, olağan mektuplar içinde adreslerimize her zaman ulaşıyordu. Yazışmaları yalnızca komite ile sekreterlerin elinde toplama uygulamasına karşı özel bir uyarı sözü de eklemeliyim. Hiçbir şey böyle bir tekelden daha zararlı olamazdı. Eylemlerde ve kararlarda birlik ne kadar zorunluysa, genel bilgi alış verişi

ve yazışmalar söz konusu olduğunda bu birlik o kadar yanlıştır. Çoğu kez, en ilginç mektuplar, çok fazla alışkın oldukları için eski deneyimli militanların atladığı şeyleri daha *canlı olarak* algılayan, nispeten "dışarıdaki insanlar"dan (komitelerden uzak olan insanlardan) gelir. Genç insanlara -gençliğe, Parti militanlarına, "merkezciler"e, örgütleyicilere hazırlıksız toplantılarda ve kitle gösterilerindeki sıradan insanlara- bize yazmak için her çeşit fırsatı verin.

Ancak, böylesine geniş bir yazışma gerçekleşirse, gazetemizi, ortak çabalarımızla, *Rusya'daki işçi sınıfı hareketinin* gerçek bir organı yapabiliriz. Bu mektubun her tür toplantıda, her tür çevrede, alt grupta, vb. vb. -olabildiğince geniş olarak- okunmasını ve işçilerin bu çağrıyı nasıl karşıladıkları konusunda bilgi verilmesini içtenlikle rica ederiz. Ortak, yol gösterici yayın organından ayrı bir işçi ("popüler") gazetesi yayınlanması düşüncesine gelince, bu konuda çok kuşkuluyuz; bu sosyal demokrat gazeteyi bütün hareketin organı görmek, işçi gazetesi ile sosyal demokrat gazetenin birbirleriyle kaynaştığını görmek isteriz. Bu ise, ancak işçi sınıfının en etkin desteğine sahip olmamız halinde sağlanabilir.

Yoldaşça selamlarla,

N. Lenin

29 Kasım (12 Aralık) 1904'de yazıldı. 1904 Aralığında broşür olarak yayınlandı.

Broşür metnine uygundur

MERKEZİ KURUMLARIN PARTİDEN KOPMASI ÜSTÜNE AÇIKLAMA VE BELGELER

İskra'nın 77. sayısında, Merkez Komitesi'nin üç üyesi, Merkez Komitesinin tümü adına davrandıklarını iddia ederek, Yoldaş N.'yi,[41] "Parti'yi parçalamayı amaçlayan yanlış bir açıklama yapmak" suçlamasıyla, bir hakem kuruluna çağırmışlardır. Söz konusu sözümona yanlış açıklama, "deklarasyonun hazırlığına katılmayan bir Merkez Komitesi üyesi aracılığıyla", yani benim aracılığımla yapılmıştı. Olayla sıkı bağlantım açısından ve Yoldaş N.'den aldığım yetkiyle, bu hakem kurulunun çalışmalarına katılmayı hakkım ve görevim sayıyor ve Merkez Komitesi üyeleri Glebov, Valentin ve Nikitiç'i aşağıdaki suçlarla suçluyorum.

Onları, Merkez Komitesi üyesi arkadaşlarına ve bir bütün olarak Parti'ye karşı, meşru olmayan, yakışıksız, biçimsel ve ahlaksal açıdan izin verilemez davranışlarda bulunmakla suçluyorum.

Bu yakışıksız davranış, Parti bunalımını büyük ölçüde uzattığı ve vahimleştirdiğinden, üstelik Parti mili-

tanları kitlesini de doğrudan doğruya etkilediğinden, örgütün gizliliğini etkilemeyen herşey açısından, işlemlerin açık olmasını kesinlikle zorunlu görüyorum ve bu yüzden, suçlamalarımı ayrıntılı olarak ileri sürüyorum.

I. *Üç Merkez Komitesi üyesini, Glebov, Valentin ve Nikitiç'i Partiyi sistemli olarak aldatmakla suçluyorum.*

1) Onları, İkinci Parti Kongresi'nin kendilerine verdiği yetkiyi Parti'nin, Üçüncü Kongre yönündeki ajitasyonda dile gelen kamuoyunu ezmekte kullanmakla suçluyorum. Her Parti üyesinin dokunulmaz bir hakkı olan bu ajitasyonu ezmeye hakları yoktur. Özellikle, bir kongre yönünde ajitasyon yaptığı için Güney Bürosu'nu dağıtmaya hakları yoktur. Beni, Parti Konseyinin bir üyesini, Konseyde kongre lehinde oy kullandığım için kınamaya ne biçimsel, ne de ahlaksal bakımdan hakları vardır.

2) Onları, kongre lehindeki komite kararlarını Parti'den gizlemekle ve Partinin en yüksek kurumlarından birinin üyesi olmanın verdiği güvenden yararlanarak, Partideki durum konusunda kasti yanlış bilgiler vererek komiteleri yanıltmakla suçluyorum. Onlar, Riga Komitesinin 22'ler kararının basılıp dağıtılması ve çoğunluğun yayınlarının Parti yayını olmadığı gerekçesiyle, Rusya'ya sevkedilmesi isteğini yerine getirmeyi reddederek, gerçeğin ortaya çıkmasını engellemişlerdir.

3) Onları, kongre aleyhinde ajitasyonlarında, kongre taraftarı komitelere karşı onların çevresindeki örgütlere başvurarak, yerel militanların gözünde bu komiteleri küçük düşürmek için herşeyi yaparak ve böylece, bu komitelerle onların çevresi arasındaki

güveni kırmaya -bu güven olmadan, tüm çalışma olanaksız olur- yönelerek, yerel çalışmaları dağıtmakta bile duraksamamakla suçluyorum.

4) Onları, Konsey'deki Merkez Komitesi delegesi aracılığıyla, Üçüncü Kongre'nin toplantıya çağrılması için Konseyde kararlar -kongreyi olanaksız kılan ve böylece Parti'yi, bu çatışmayı normal yoldan çözme olanağından yoksun eden kararlar- aldırmaya katılmakla suçluyorum.

5) Onları, komitelere, çoğunluğun konumunu ilke olarak kabul ettiklerini ve azınlıkla anlaşmanın, ancak, azınlık kendi gizli, ayrı örgütlenmesinden ve Merkez Komitesine atanma talebinden vazgeçerse mümkün olduğunu söylemekle, ancak aynı zamanda da, *Parti'den gizli olarak ve onun iradesine meydan okuyarak*, şu koşullarla, azınlıkla pazarlık yapmakla suçluyorum:

1) Azınlığın teknik aygıtının özerkliğinin korunması;

2) En sıkı azınlık taraftarlarından üçünün Merkez Komitesine atanması.

6) Onların, Partinin en yüksek kurumlarından birinin üyeleri olarak otoritelerinden, politik karşıtlarına çamur atmakta yararlandıklarını ileri sürüyorum. Yoldaş P.'ye[42] karşı, onun Kuzey Komitesi'ne sözümona yanlış açıklaması konusunda, *geçtiğimiz Temmuz*da bir soruşturma açmakla ve *bugün* bile (22 Aralık), Glebov'un P. ile çeşitli kereler karşılaşmış olmasına ve bu aynı Glebov'un, Parti Konseyi üyesi olmak yetkisiyle, kendisini savunma olanağı olmayan bu yoldaşın eylemi için, *İskra*'da "hilekarlık" terimini kullanmasına karşın, kendisine karşı suçlamalar bile

getirmeyerek, dürüst olmayan bir şekilde davranmışlardır. Onlar, Lidin'in[43] Merkez Komitesi'nin bir temsilcisi *(Vertrauensmann)* olmadığını ilan ettiklerinde, bilerek yalan söylüyorlar. Parti üyeleri gözünde Yoldaş Bonç-Bruyeviç'i ve onun Dağıtım Merkezi'ndeki arkadaşlarını gözden düşürmek amacıyla, *İskra*'da (No. 77), yalnızca Dağıtım Merkezi'nin sorumluluklarını (ve yanlış biçimde) gösteren bir açıklama yayınlayarak üyeleri aldatmışlar ve bunu yaptıktan sonra, kendi temsilcileri aracılığıyla, onun işini iyi yaptığı ve hesaplarının doğru olduğu konusunda, Yoldaş Bonç-Bruyeviç için yazılı bir belge yayınlamışlardır.

7) Onları, Parti kuruluşlarını (Cenevre'deki RSDİP kitaplığı ve arşivlerini) gözden düşürmek için, Merkez Komitesinin eski dış temsilcilerinin, Yoldaş Vasilyev ile Yoldaş Zverev'in yokluğundan yararlanmakla suçluyorum. *İskra*'da, benim tanımadığım bir Merkez Komitesi "temsilcisi"nin imzasıyla bir açıklama yayınladılar ve burada, bu kuruluşların tarihi ve gerçek niteliği kesinlikle çarpıtıldı.

II. *Ayrıca, Merkez Komitesinin üç üyesini, Glebov, Valentin ve Nikitiç'i, bu kuruldaki üye arkadaşlarına karşı, ahlaksal ve biçimsel açıdan izin verilemez bir dizi eylemde bulunmakla suçluyorum.*

1) Bana (Yoldaş Glebov eliyle), Merkez Komitesinden çekilmem yada kongre için ajitasyondan vazgeçmem için bir ültimatom sunarak, Parti örgütlenmesi ve disiplininin tüm ilkelerini çiğnediler.

2) Merkez Komitesinin bileşiminin değişmesi sonucunda, bu anlaşmanın kurallarına uymak artık çıkarla-

rına uygun olmadığından, onların adına Merkez Komitesi üyesi Glebov'un yaptığı anlaşmayı bozdular.

3) Temmuz toplantılarında, Yoldaş N.'yi, ne onun açıklamasını, ne de benimkini dinlemeden, Merkez Komitesinden çekilmiş ilan etmeye hakları yoktu; çünkü özellikle, Merkez Komitesinin bu üç üyesi, bu tartışmalı konunun Merkez Komitesinin genel bir toplantısında ele alınmasına ilişkin talebimizi (dört Merkez Komitesi üyesinin[44] talebini) biliyorlardı. Yoldaş N.'nin artık Merkez Komitesi üyesi olmadığını ilan etmeleri özünde yanlıştı; çünkü böyle yaparak üç Merkez Komitesi üyesi, Yoldaş N.'nin koşullu olarak yaptığı (ve tüm yoldaşların bilmediği) bir açıklamadan yakışıksız bir tarzda yararlanmış oldular.

4) Üç Merkez Komitesi üyesinin, kendi görüş ve niyetlerindeki değişikliği benden gizlemeye hakları yoktu. Yoldaş Glebov, kendi görüşlerinin Martta hazırladıkları deklarasyonda dile getirildiği yolunda, Mayıs sonunda bana güvence veriyordu. Bu yüzden, Mart deklarasyonuna temelde ters düşen Temmuz deklarasyonu benden gizli olarak kabul edilmiştir ve Glebov'un açıklamaları bir aldatmacaydı.

5) Glebov, (Merkez Organ delegesi olarak) Dan ile (Merkez Komitesi delegesi olarak) kendisi, Glebov tarafından yazılan Amsterdam Kongresi[45] raporunda, Parti içindeki anlaşmazlığa değinilmeyeceği konusunda, benimle yaptığı anlaşmayı bozmuştur. Tek başına Dan'ın yazdığı raporun gizli tartışmalarla dolu olduğu ve "azınlık" görüşlerinin nüfuzu altında bulunduğu ortadadır. Glebov ise Dan'ın raporunu protesto etmemiş ve böylece, uluslararası sosyal demokrat

hareketi kandırmaya yönelik bu çabaya, dolaylı olarak katılmıştır.

6) Üç Merkez Komitesi üyesinin, Parti yaşamının önemli bir sorunu üstüne ayrı görüşlerimi ortaya koymak ve yayınlamak fırsatını benden almaya hakları yoktu. Bana, bu konuda bir görüş dile getirme şansı verilmezden önce, Temmuz deklarasyonu *yayınlanmak üzere* Merkez Organa gönderildi. 24 Ağustosta, Merkez Organa bu deklarasyona karşı bir protesto gönderdim. Merkez Organ, ancak, deklarasyonu yazan üç Merkez Komitesi üyesi isterse, bunu basacağını bildirdi. Onlar bunu istemediler ve böylece, protestomu Partiden gizlediler.

7) Konsey tutanaklarını benden gizlemeye ve beni Merkez Komitesinden resmen çıkarmadan, Merkez Komitesinde olup biten şeyler, örneğin Rusya'ya ve yurtdışına yeni temsilciler atanması, "azınlık"la görüşmeler, Parti fonlarının durumu, vb. vb. konusundaki tüm bilgilerden beni yoksun tutmaya onların hakkı yoktu.

8) Konuyu, oybirliği olmadığı durumda -ve oybirliği yoktu, çünkü ben bu atamalara karşı bir protesto yollamıştım- Parti Tüzüğünün gerektirdiği gibi, Konseye götürmeden, Merkez Komitesine üç yeni yoldaş (uzlaşmacılar) atamaya hakları yoktu.

EK:

Parti içindeki çatışmada Merkez Komitesi'nin konumuna verilen önem bakımından, aşağıdaki belgeleri yayınlamayı gerekli görüyorum.

1. *Yoldaş Glebov'dan, "kollekyum"[46] üyelerine mektuplar.*

a) Eylül.

"Merkez Organ ve Birlikle ilişkiler henüz netlik kazanmamıştır. Deklarasyonumuzdan bu yana onların saygısızlaştığını ve iştahlarının arttığını söylemeliyim. Burada çok güç durumdayız: Yurtdışındaki olanak ve gruplarımızın denetimi Birliğin elinde, özel kaynaklar ise Merkez Organın elinde ve bu yüzden, gırtlağımıza kadar borç içindeyiz. Bu darboğazda (boynumuzdaki 9000'-lik bir borçla), bir çözüm bulmayı düşünmek durumundayız. Bu nedenle, azınlıktan, istedikleri reformların bir taslağını bana iletmesini rica ediyorum."

b) 7 Eylül.

"Geçtiğimiz gece azınlığın üç sözcüsü -Popov, Blumenfeld ve Martov- ile birlikte, S.'nin de bulunduğu bir iş toplantısındaydım."

Glebov'un sözleriyle, "barış sağlanması için bir ön toplantı"ya dönüşen bu toplantıda tartışılan sorunlardan şunları aktarmama izin verin:

1) Yurtdışı örgütsel ilişkiler.

"Rusya'daki hareketin sorumluluğunu Merkez Komitesi, Merkez Organ ve Birlik almalıdır. Çalışmalarda daha büyük bir ilgi ve tam güven yaratmak ve karşılıklı sürtüşmeyi gidermek bakımından, çalışmaların genel yönetimi Merkez Komitesi, Merkez Organ ve Birlik temsilcilerinden oluşan bir komisyona verilmelidir. Merkez Komitesinin iki oyu ve veto hakkı olmalıdır..."

2) Ulaştırma.

"Merkez Organ, belli bir özerkliği koruyarak, Merkez Komitesinin denetimi altına girmelidir. Yani: Yurtdışında Merkez Komitesinden başka bir dağıtım merkezi bulunmamalıdır. Ama Merkez Organ, bunun sınırdaki bölümünün sorumluluğunu almalıdır. Rusya'daki yayın dağıtımı Merkez Komitesinin elinde olmalı. Ne var ki, daha fazla özerklik vermek için, Merkez Organ da güneyin sorumluluğunu taşımalı. Açıklayayım. Merkez Organ, kendi ulaşım düzenlemelerine sahiptir. Yönetimin değişmesi durumunda, kendi araçlarından yoksun olabileceğinden endişe ediyor. Bu yüzden, bunların örgütsel yollardan güvence altına alınmasını istiyor."

c) 7 Eylül.

"Dan ve belki buradaki başkaları da yönetime ilişkin dünkü anlaşmadan öfkelidirler. Ne açgözlülük! Onların istediği, yurtdışında Merkez Organ, Merkez Komitesi ve Birlik temsilcilerinden, yurtdışındaki herşeye karar verecek bir komite kurmaktır; elbette herkesin yalnızca bir oyu olacaktır. Fena değil, değil mi?"

d) Eylül.

"Dikkatinizi, Konseyin yenilenmesi için (burada, Konseydeki Merkez Komitesi temsilciliğinin yenilenmesi sözkonusudur) dile getirdiği isteğe çekmek istiyorum. Lenin'in yerine birisinin seçilmesi gerekecektir; Lenin ise, elbette bunu gayrimeşru ilan edecektir. Ben, Konseye Dan yada Deutsch'u öneriyorum -onların, yalnızca Konseyde temsil yetkisiyle atanmaları koşuluyla. Bana öyle geliyor ki, seçebileceğimiz başka bir kimse de yok."

II. *Bir Merkez Komitesi temsilcisinden (şimdi resmen Merkez Komitesine atandı) Yoldaş Glebov'a gönderilen mektup:*

4 Eylül.

"Deklarasyon konusunda herşey öylesine karmaşık ki işin içinden çıkmak çok güç. Ancak, açıkça anlaşılan birşey var: Harkov, Kırım, Maden bölgesi ve Don dışındaki tüm komiteler, çoğunluk komiteleridir. Sanırım, Don Komitesi tarafsızdır, ama kesin bilmiyorum. 'Çoğunluk' komitelerinden Riga, Moskova, St. Petersburg ve Kuzey komiteleri, önceden bilgilendirildiğim kadarıyla, deklarasyon konusunda Merkez Komitesine güvensizlik ifade ettiler. M.K.'ne tam güven oyu veren komite sayısı yetersizdir. Geri kalanlar, uzlaştırma çabaları bakımından güvenlerini belirttiler, ancak başarısızlık durumunda derhal bir

kongre toplanması koşuluyla. Son adı geçen bu komitelerden kimileri, azınlığın kendisini 'parti' olarak görmekten vazgeçmesi ve 'parti' olarak (?) atama talebini bir tarafa bırakmasını bir uzlaşma koşulu yapıyor. Görünüm budur. Başarısızlık durumunda, Merkez Komitesi, komitelerin çoğunun güvenini yitirir ve sonuçta, yetki almak için bir kongre yönünde ajitasyon yapmak zorunda kalır. **Komitelerin ruh haline göre, bu kongre 22'lerin önerdiği doğrultuda, yani redaktörleri çıkarmak ve redaktörlüğü çoğunluğa devretmek, çoğunluğun eliyle Parti Konseyini yeniden oluşturmak, vb. doğrultusunda kararlar alacaktır.** Ama, size söylediğim gibi, bu uzlaşmanın komiteleri tatmin etmesi için zorunlu bir koşul vardır: azınlık bildiriyi kabul etmeli ve kendisini 'parti' olarak görmekten vazgeçmelidir. Böyle yaparlarsa, sanırım, Lenin Rusya'daki tüm desteği yitirecek ve barışı getirmek mümkün olacaktır. Martov'la ilgili işlerin 'yavaş yavaş' düzeldiğine ilişkin yorumunuz beni şaşırttı. Yazı kurulu üyelerinin inatçılığı kesinlikle bıktırıyor, ideolojik ve başka bakımlardan onlara sempati duymama karşın, politik 'önderler' olarak onlara güvenimi yitirmeye başlıyorum. Şimdi örgütsel sorunu açıklığa kavuşturmuşlardır ve Rusya'dan destek gelmemesi karşısında (**azınlık burada zayıftır**) inatçılıklarında ısrar ederlerse, bu onların yalnızca mevki için savaştığını gösterecektir."

Pazarlığın başlangıcı buydu; sonu ise şöyledir: Merkez Komitesi, komitelere onları bilgilendiren bir mektup göndermişti:

"Görüşmeler çok kısa sürede (iki hafta içinde) tamamlanacaktır ve bu arada, biz sizlere şunları duyurmak isteriz: (1) Merkez Komitesi, hiçbir azınlık üyesini atamamıştır (birileri, bu konuda yalan uyduruyor); ... (3) azınlıkla görüşmeler, kesinlikle Valentin'in size bildirdiği doğrultuda yapılabilir, yani herhangi bir ödün verilecekse, bu ancak azınlık tarafından gelebilir ve Merkez Organda fraksiyonel tartışmayı kesmekten, gizli azınlık örgütünü dağıtmaktan, Merkez Komitesine üye atama taleplerinden vazgeçmekten ve tüm kuruluşları (teknik gereçler, ulaşım

düzenlemeleri, ilişkiler) Merkez Komitesine aktarmaktan ibaret olması gerekir. Ancak bu koşullarla, Partide barış sağlanabilir. Ve bunun böyle olacağını ummak mantıklıcadır. Hal ne olursa olsun, azınlık eski politikasını sürdürmek isteği taşırsa, Merkez Komitesi görüşmeleri hemen kesecek ve özel bir kongre çağırmaya girişecektir."

Merkez Komitesi, kendisine güvensizlik gösteren komiteleri yatıştırmaya böyle çalışıyordu ve *azınlığın "seçkin" siyaset adamlarının kimi mektupları aşağıdadır.* Bu mektuplar, eski takvimle 1904 Aralığı ortalarına doğru alınmıştır.

"Sonunda, sıradan insanlarla bir toplantı yaptık. Cevapları şu oldu: Onlar teknik kuruluşlarımız için özerkliği kabul ediyorlar; ama ajitasyon komisyonu işine gelince, bunun Merkez Komitesi'nin doğrudan bir işlevi olduğunu (ajitasyonun yönlendirilmesi) gözönüne alarak, buna karşı çıkıyor ve Merkez Komitesinin yeniden biçimlenmesini bu plana yeğ tutuyorlar; **ne var ki, şimdi onlar azınlığın üç üyesini (Popov, Fomin ve Fischer) resmen atayamıyorlar ve bunun yerine de facto (yani resmi) atamayı önerdiler. Doğal olarak, H. ve ben bunu hemen kabul ettik. Böylece, bundan böyle Menşevik muhalefet resmen dağıtılıyor.** Üzerimizdeki ağır bir yükten kurtuluyoruz. Merkez Komitesi'nin tamamı 1-2 gün içinde bizimle bir toplantı yapacak ve bundan sonra, bize en yakın komitelerin bir konferansını düzenleyeceğiz...

Bizler, Merkez Komitesinde denetimi ele geçireceğimizin ve onu istediğimiz yönde götüreceğimizin elbette farkındayız. Onlardan birçoğu, ilke açısından azınlığın eleştirisinin doğruluğunu zaten kabul ettiklerinden, bu çok kolay olacaktır... Tüm tutarlı sert komitelerde (Bakû, Odessa, Nijni-Novgorod ve St. Petersburg) işçiler, seçimle gelme sistemini istiyorlar. Bu, sertlerin can çekiştiğinin açık bir belirtisidir."

Bununla eşzamanlı olarak, başka bir mektup da gönderildi:

"'Azınlık' temsilcileri ve Merkez Komitesi arasında bir anlaşmaya varılmıştır. Temsilciler bir taahhütname imzaladılar. Ama önceleri 'azınlık'ın sorgulanması yapılmamış olduğundan, bu taahhütname doğal olarak, bütünüyle tatmin edici olmamıştır: Merkez Komitesinin yeniden birleşme politikası yerine, Merkez Komitesine 'güveni' dile getiriyor; her birimizin Parti içinde özümsenmesinden ve özerk varlığımıza son vermekten söz ediyor, oysa tek başına bu sonuncusu yeterliydi. Son olarak da, taahhütname 'azınlık'ın 'kredo'sunu içermiyor. Bu durumda, tüm 'azınlık' örgütlerinin, kuşkusuz bizim temsilcilerimizin Merkez Komitesiyle anlaşmasını geçerli kabul etmekle birlikte, işaret edilen 'kredo'yu ve belirtilen değişiklikleri içeren bir kararı kabul etmelerine karar verilmiştir."

* * *

Büyük bir olasılıkla, bu belgelerin ele verdiği, suçüstü yakalanan kişiler, Partinin dikkatini, belgelerin içeriğinden bunları yayınlama hakkı gibi ahlaksal bir konuya çekmek için, olağan "ahlaksal duyarlılık"larıyla, ellerinden geleni yapacaklardır. Parti'nin, böyle bir hokkabazlıkla aldatılmaya izin vermeyeceğinden eminim. Bunun tüm ahlaksal sorumluluğunu üstlendiğimi ve bir bütün olarak konuyu araştıran hakem kuruluna tüm gerekli açıklamaları yapacağımı duyuruyorum.

1904 Aralığında yazıldı.
İlk kez 1926'da
Lenin'den Derlemeler V'de
yayınlandı.

Elyazmasına
uygundur

BİR ÖRGÜTLENME KOMİTESİNİN OLUŞTURULMASI VE RUSYA SOSYAL DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ ÜÇÜNCÜ OLAĞAN KONGRESİNİN TOPLANTIYA ÇAĞRILMA DUYURUSU[47]

Birbuçuk yıldır, hatta İkinci Kongreden buyana, Partimizin yaşadığı şiddetli bunalım, kaçınılmaz ve önceden pek öngörülmeyen bir sonuç doğurmuştur: Merkezi kurumların Parti'den tam olarak kopması. Burada, bu bunalımın acılı tarihini yeniden aktarmayacak ve Parti basınında, özellikle de Rusya'daki komitelerin çeşitli karar ve açıklamalarında, onların konferanslarında yeterince ele alınan olguları yinelemeyeceğiz. Son konferansın, yani St. Petersburg, Riga, Tver, Moskova, Kuzey ve Nijni-Novgorad komitelerinin katıldığı Kuzey konferansının bir Büro seçerek, buna Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin Üçüncü Olağan Kongresi'ni derhal toplamak üzere bir Örgütlenme Komitesi olarak müdahalede bulunma görevi verdiğini belirtmek yeterlidir.

Komitelerin, sözümona Merkez Komitesinden bir cevap almak için belirledikleri zaman sınırı tümüyle aşıldıktan sonra, Büro üç Güney (Odessa, Ekaterinoslav ve Nikolayev) ve dört Kafkasya komitesinin temsilcileriyle anlaşmaya vardı. Artık Büro, Parti'ye karşı sorumlu olan, ama sorumluluklarını yerine getirmeyen merkezi kurumların onayı olmadan, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin Üçüncü olağan Kongresi'ni toplamak üzere, Örgütlenme Komitesi yetkisiyle ortaya çıkıyor.

Rusya, eşi benzeri görülmemiş bir politik atılımla canlanıyor ve proletarya, otokrasiye karşı mücadelesinde, muazzam tarihsel görevlerle karşı karşıyadır. Partimizdeki anlaşmazlığın, proletaryanın güçlerini örgütleme ve toplama çalışmasına nasıl büyük zararlar verdiğini; Rusya'daki işçilerin birliğinin sağlanmasına, propaganda ve ajitasyon çalışmasına yurtdışındaki, mülteci çevresi ruhunun kötü etkisinin ne büyük zarar yaptığını, Rusya'da çalışan tüm sosyal demokratlar biliyor. Ve eğer mülteci çevrelerini ve onların yandaşlarını birleştirmek mümkün değilse, en azından, tutarlı devrimci sosyal demokrasi çizgisini savunan herkesin ve Rusya'daki tüm sosyal demokrat Parti militanlarının birliği sağlansın. Onların birleştirilmesi, tüm Rusya sosyal demokratları arasında gelecekte sağlanacak tam ve kalıcı birliğe giden tek doğru yoldur.

Yaşasın Rusya devrimci sosyal demokrasisi, yaşasın uluslararası devrimci sosyal demokrasi!

Kongreyi toplamak için gerekli düzenlemelerle ilgili olarak, Örgütlenme Komitesi şu duyuruyu yapmayı zorunlu görmektedir:

1) Örgütlenme Komitesi, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi İkinci Kongresince onaylanan tüm Rusya komite ve örgütlerinin (St. Petersburg, Moskova, Harkov, Kiev, Odessa, Nikolayev, Don, Ekaterinoslav, Saratov, Ural, Kuzey, Tula, Tver, Nijni-Novgorod, Bakû, Batum, Tiflis, Maden Bölgesi, Sibirya ve Kırım komitelerinin) Üçüncü Olağan Kongre'de, söz ve oy bakımından temsil edilme hakkını kabul eder.

2) Örgütlenme Komitesi, İkinci Kongreden sonra Merkez Komitesince onaylanan komitelerin (Mingreliya, Astrahan, Orel-Bryansk, Samara, Somelensk, Riga, Kursk ve Voronej komiteleri ile Yurtdışı Birliği) Kongre'de koşullu temsil hakkını kabul eder. Tüm bu komiteler, Parti'nin güvenini yitirmiş olan merkezi kurumlarca onaylandılar. Biz, onları, Üçüncü Kongre'ye çağırmak yükümlülüğü taşıyoruz, ama onların katılımına (bu komitelerin gerçek statüsü, yalnızca söz hakkına mı, yoksa söz ve oy hakkına mı sahip oldukları, vb.) ilişkin nihai kararı ancak Kongrenin kendisi verebilir.

3) Örgütlenme Komitesi, Rusya komitelerinin çoğunluğu adına, Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin, hem yurtdışındaki, hem de Rusya'daki *tüm* örgütlerinin, ve özellikle kendilerini Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisinin bir parçası kabul eden tüm işçi örgütlerinin, Üçüncü Olağan Kongre'de temsil edilmesi isteğini dile getirir. Adını son andıklarımızın katılmasını özellikle diliyoruz; çünkü Parti bunalımı ve *à la*

Rabocheye Dyelo,(*) demagojik seçimle-gelme ve demokrasi övgüsü, çeşitli bölünmelere neden olmuştur. Biz, Rusya komitelerinden çoğunluğunun temsilcilerinin katılımıyla, bu bölünmeleri dizginlemeye yada bunların verdiği zararı hafifletmeye çalışmakta Kongreden yararlanmalıyız.

4) Dolayısıyla, Örgütlenme Komitesi, Kongreye katılmak isteyen herkesi derhal cevap vermeye ve kendisiyle (yukarıda belirtilen 13 komiteden biri aracılığıyla) iletişim kurmaya çağırır.

5) Kongreye *çağrı* sorunu, tartışmalı durumlarda, en yakın iki komite ile, Örgütlenme Komitesini temsil eden üçüncü bir kişi tarafından karara bağlanacaktır.

6) İkinci Parti Kongresince onaylanmamış komiteler ve başka örgütler için Kongrede (yalnızca söz, yada hem söz, hem oy hakkı ile) temsil edilme koşulları, Üçüncü Kongrece belirlenecektir.

7) Kongrenin yeri ve zamanı Örgütlenme Komitesince saptanacaktır.

1904 Aralığında yazıldı.
İlk kez 1926'da,
Lenin'den Derlemeler V'de
yayınlandı.

Elyazmasına uygundur

(*) *Raboçeye Dyelo* tarzında.

ARTIK KESTİRİP ATMANIN ZAMANIDIR[48]

Bütün görgü tanıklarının görüşüne göre, 28 Kasım gösterisi, işçilerin hemen hemen tümü bu gösteriye gelmekten vazgeçtikleri için başarısızlığa uğradı. İşçiler niçin vazgeçtiler? Niçin Petersburg komitesi -öğrenci gençlik, komitenin çağrısına uyarak gösteriye geldi- işçileri çağırmaya özen göstermedi ve bu ihmal yüzünden kendi girişimini mahkum etti? Bu sorulara, komite üyesi bir işçi tarafından mektupla cevap verildi, işte bu mektubun başlıca bölümleri:

"Moralimiz çok iyiydi (Kasım başında) ve bunu göstermek istedik. Gösteri bunun için bir araç olacaktı. O anda, 14 Kasım toplantısından yana bir çağrı içeren ve bir "sosyal demokrat öğrenci örgütü" adına yayınlanmış tek yapraklık bir gazete ortaya çıktı. Bunu haber alan komite, Petersburg proletaryası ile birlikte hareket edilmesi amacıyla, bu örgütten gösteriyi ay sonuna kadar ertelemesini istedi. Öğrenciler razı geldiler... Bilinçli işçiler gösteriye katılmak için sabırsızlanıyorlardı. Bir öğrenci gösterisi yapılacağını tahmin ederek, 14 Kasımda Nevski'de kalabalık biçimde toplandılar. Kendilerine, komite tarafından çağrılmadan oraya gitmemeleri gerektiği söylendiğinde, bunu kabul ediyorlar

fakat "yine de birşeyler olacağını" sandıklarını söylüyorlardı. Bu olay, her ne olursa olsun bilinçli işçilerin ruh halini yansıtıyor.

18 Kasımdaki komite toplantısında, gösterinin ayın 28'inde yapılması kararlaştırıldı. Gösteriyi örgütlemek ve eylem planını saptamak amacıyla derhal bir komisyon oluşturuldu: Hazırlık ajitasyonuna ayrılmış iki bildiri ve ayrıca bir çağrı yayınlanması kararlaştırıldı. Harıl harıl çalışmaya başlandı. Bu satırların yazarı birçok işçi ve eğitim çevreleri temsilcileri toplantıları düzenledi, bu toplantılarda, o andaki bir eylemin amacından ve doğuracağı sonuçtan olduğu gibi, işçi sınıfının rolünden de söz edildi. Silahlı mı, yoksa silahsız mı? Sorun tartışıldı ve bütün toplantılar, komite ile dayanışma önergelerini kabul ettiler. İşçiler kendilerine daha fazla bildiri verilmesini istiyorlardı: "Elarabaları dolusu verebilir misiniz?" diyorlardı.

Böylelikle, ayın 28'i için, görkemli görünen bir gösteri hazırlanıyordu. Fakat bizim Petersburg "azınlığı", "bütün Rusya" ve yurtdışı "azınlığı" gibi, burada da yine salt olumsuz bir rol, bozguncu bir rol oynamadan edemiyordu. Bu rolün açıkça ortaya çıkması amacıyla, yerel "azınlık" ve etkinliği hakkında birkaç söz edeceğim. Gösteriye kadar ve daha sonra, komite, büyük oranda parti II. Kongresi çoğunluğunun yandaşlarından oluşmuştu. Partiyi parçalayan güç durumlar ve anlaşmazlıklar, yerel sosyal demokrat örgütlerin çalışmasını birçok bakımdan zayıflatmıştı. Yerel "azınlık", "çoğunluğa" karşı mücadelesinde komiteyi gözden düşürmeye çalışıyor; fraksiyon çıkarı bunu gerektiriyordu. Mahallelerin "azınlıkçı" temsilcileri, örgütlerine "çoğunlukçu" yoldaşların girmelerine izin vermiyor ve komiteye hiçbir ilişki sağlamıyorlardı. Bu ise, bu mahallelerde korkunç bir dağınıklık ve etkinlikte bir düşüşle sonuçlanıyordu. İşte örnek olarak bir olay. Bir "menşevik" 5 yada 6 aydan beri bir mahallede delege idi. Ortak çalışmadan uzaklaşınca, bu mahalle korkunç derecede zayıfladı. Bir zamanların 15-20 işçi eğitim çevresi yerine, bugün ancak 4 yada 5 tane vardır. İşçiler bu durumdan hoşnutsuzdur; delegeleri ise onları komiteye karşı kışkırtarak, bu hoşnutsuzluğu "çoğunluğa" karşı kullanmaya çalışıyor. "Azınlık", yerel sosyal demokrasinin bütün zayıflıklarını "çoğunluğa" karşı kullanmaya çabalıyor. Çabaları başarıyla sonuçlanıyor mu? Bu başka bir sorundur, fakat olay değişmeden kalıyor.

Komite, "azınlığın" inisiyatifiyle gösteriden üç gün önce toplandı. Özel nedenlerden dolayı, komitenin üç "çoğunlukçu" üyesi

haberdar olamadılar ve gelmediler. "Azınlık" gösteriyi iptal etmeyi önerdi, önerisi reddedildiği takdirde gösteriyi engellemek ve bildirileri dağıtmamakla tehdit etti. Bu öneri, üç yoldaşın yokluğundan dolayı üstün geldi. Bildirilerin dağıtılmaması ve çağrıların imha edilmesi kararlaştırıldı.

İşçiler arasında olduğu kadar, Petersburg halkı içinde de kitleler, olaya hazırlanıyor ve sadece komitenin çağrısını bekliyorlardı. Gösterinin iptal edildiği, belirsiz bir tarihe ertelendiği haberi yayıldı. Birçok yoldaş hoşnutsuzluklarını belirttiler; teknik servis[46], protesto etti ve bundan böyle komite için çalışmayı reddetti.

Komite cuma günü toplandı. Önceki toplantıda bulunmayan üç yoldaş, gösterinin iptal edilmesini protesto ettiler; bir sürü insan, bildirisiz de olsa Nevski'de mutlaka toplanacağı için, gösteriye işçilerin katılması amacıyla bütün önlemlerin alınmasını ısrarla istiyorlardı. "Azınlık" delegesi, *"bütün işçilerin, gösteriye bilinçli olarak katılacak ve komitenin taleplerini savunacak kadar gelişmiş olmadıklarını"* söyleyerek karşı koydu. Oylamaya konuldu ve tek oya karşı oybirliğiyle katılmak kararlaştırıldı. Fakat o zaman, çağrıların büyük bölümünün -12.000'den fazla nüshanın- yakılmış olduğu görüldü. Ayrıca fabrikalarda kalanı dağıtmak da olanaksızdı, çünkü cumartesi sabahı bildirileri getirmek için artık zaman yoktu, hem de o gün iş, saat 2 ile 3 arasında bitiyordu. Böylece bildirilerin dağıtımı, artık ilişkiler aracılığıyla sınırlı işçi çevreleri dışında, kitleler arasında olanaksızdı. Bu koşullarda, gösteri baştan mahkum edilmişti. Ve başarısızlığa uğradı...

Bizim "azınlık" artık sevinebilir. Üstün geldi! Yeni bir olay komiteyi ("çoğunluk" olarak okuyun) gözden düşürüyor. Fakat umut ediyoruz ki, okuyucu bu başarısızlığın nedenlerini daha ciddi biçimde inceleyecek ve bizimle birlikte şöyle diyecektir: "Evet, parti içinde öyle bir durum ortaya çıktı ki, artık verimli çalışma olanaksızdır. Parti içindeki bunalımı en kısa zamanda bir çözüme bağlamak gerekir, safları sıklaştırmak gerekir, yoksa tamamıyla güçten düşme tehlikesiyle karşı karşıyayız, hem de şu andaki uygun koşulları kullanamayarak kendimizi büyük olayların arkasında sürüklenir bulacağız".

Küçük çevrelerin dar çıkarlarıyla harekete geçerek proleter bir gösteriyi sabote eden Petersburg "azınlığı-

nın" bozguncu çalışması, bardağı taşıran son damladır; partinin sabrı tükenmiştir. Partimizin hayli hasta olduğunu ve son yıl boyunca gücünün tam yarısını yitirdiğini herkes biliyor. Ve şimdi, bu ağır hastalığı bir neşe ve kötü bir sevinçle düşünemeyenlere, parti bunalımının kahrolası sorunlarından oflarla, ahlarla, iç çekmelerle ve ağlayıp sızlamalarla kurtulamayanlara ve -büyük çabalar pahasına bile olsa- bunalımın nedenlerini aydınlatmayı ve hastalığı ta kökünden kazımayı kendi görevleri arasında sayanlara sesleniyoruz. Bunalımın tarihini onlara *ve sadece* onlara anımsatacağız; bu öğrenilmeden, "menşeviklerin" sonunda başardığı şu andaki bölünme anlaşılamaz.

Bunalımın birinci aşaması. *İskra*'nın ilkeleri, *Raboçeye Dyelo* yandaşları ve yarım-yandaşlarının direnişine rağmen, partimizin II. Kongresinde üstün geliyor. Hemen kongreden sonra, azınlık, kongre tarafından uzaklaştırılmış kişileri gazetenin yazı kuruluna sokmak amacıyla partiyi bölmeye başlıyor. Bozguncu çalışma, boykot, bölünme hazırlığı, *üç ay,* Ağustos başından Kasım sonuna kadar sürüyor.

İkinci aşama. Plehanov "Ne Yapılmamalı" (sayı: 52) adlı bir makalede, daha büyük bir hastalığı önlemek amacıyla revizyonistlere ve anarşist bireycilere vermiş olduğu bir ödünü açıkça ilan ederek, atamaya susamış bu saygıdeğer baylara boyun eğiyor. Saygıdeğer baylar ise kendilerine verilen ödünden, partiyi bölmeyi sürdürmek için yararlanıyorlar. Merkez Organı yazı kurulu ve Parti Konseyine girince, kendi adamlarını merkez komiteye sokmak ve III. Kongreyi sabote etmek için, burada *gizli bir örgüt* oluşturuyorlar. Bu korkunç

birşeydir, bu pek inanılacak birşey değildir, fakat bu saygıdeğer kumpanyayla pazarlıklardan söz edildiği, yeni Merkez Komitesi mektubu bunu *kanıtlıyor.*

Üçüncü aşama. Merkez Komitenin üç üyesi, partiye karşı komplo hazırlayanların safına geçerek, *azınlığın üç isteklisini atama yoluyla alıyorlar* (komitelere ise mektup aracılığıyla bunun tam tersi yönde güvence veriyorlar) ve bunalım üzerine görüş belirtmiş bulunan komitelerin büyük çoğunluğu tarafından ısrarla istenmiş olan parti *III. Kongresini,* Konseyin yardımıyla *kesin olarak sabote ediyorlar.* Bu olaylar, Orlovski'nin *(Konsey Partiye Karşı)* ve Lenin'in *(Merkezi Kurumların Partiden Kopması Üzerine Açıklama ve Belgeler)* broşürlerinde kanıtlarla desteklenerek ortaya konmuştur. Rusya'daki militan kitle bu olayları bilmiyor. Fakat her kim ki gerçekten partiye ait olmak istiyorsa bu olayları bilmek zorundadır.

Dördüncü aşama. Rusya'da militanlar, partimizi lekelemiş olan küçük yurtdışı çevresine karşılık vermek üzere birleşiyorlar. *Çoğunlukçu komiteler* ve bu komitelerin taraftarları, *bir dizi özel konferanslar düzenliyor* ve delegelerini belirliyorlar. Tamamıyla azınlığın atanmış isteklilerinin elinde bulunan yeni Merkez Komitesi, *çoğunluğun bütün yerel komitelerini dağıtmak ve parçalamak amacını güdüyor.* Yoldaşlar bu konuda hiçbir hayale kapılmasınlar: Merkez komitesi başka amaçlar izlemiyor. Bu mülteci grubunun adamları her yerde (Odessa, Bakû, Ekaterinoslav, Moskova, Voronej, vb.) yeni komiteler hazırlıyor ve oluşturuyorlar. Küçük mülteci çevresi kendince bir kongre hazırlıyor.

Merkezlerin hesabını gören gizli örgüt yerel komitelere karşı yöneldi.

Petersburg menşeviklerinin bozguncu eylemi rastlantı değildir; komiteyi bölme amacını güden önceden tasarlanmış bir eylemdir; merkez komiteye atanmış "menşeviklerin" yardımıyla gerçekleştirilmiş bir eylemdir. Bir kez daha yineliyoruz: Rusya'daki militan kitle bu olayları bilmiyor. Onları, özellikle ısrar ederek uyarıyoruz: Her kim ki parti için, bozgunculuğa karşı savaşmak istiyorsa, her kim ki çaresiz biçimde aldatılmak istemiyorsa bu olayları bilmek zorundadır.

"Azınlık" ile tek bir parti içinde ortaklaşa çalışmak amacıyla, düşünülebilecek bütün ödünlere ve düşünülmeyecek bazı ödünlere razı olduk. Madem ki III. Kongre sabote edilmiştir ve bozgunculuk yerel komitelere yöneltilmiştir, o halde her türlü işbirliği umudu da yitirilmiştir. Gizlilik içinde hareket eden ve partinin amacından uzaklaşan "menşeviklerden" farklı olarak, partinin bu baylarla tüm ilişkileri kestiğini açıkça ilan etmeli ve eylemlerimizle bunu doğrulamalıyız.

"Vperiod" sayı:1
4 Ocak 1905
(22 Aralık 1904)

Gazetedeki metne uygundur

BÜLBÜL MASALLA BESLENMEZ

Okuyucuların dikkatini, yeni *İskra*'nın adamları tarafından Akselrod'un önsözüyle yayınlanmış, *Bir İşçi* imzalı ve *Örgütlerimizde İşçiler ve Aydınlar* başlıklı broşür üzerine çekiyoruz. "Azınlığın" yada yeni *İskra*'nın adamlarının demagojik vaazının ne sonuçlar getirdiği ve hâlâ getirmekte olduğunu ve bu adamların şimdi kendi gevezeliklerinin karmaşasından nasıl sıyrılmaya çalıştıklarını çok güzel ortaya koyan bu aydınlatıcı yazıyı, kuşkusuz bir kez daha yeniden ele almamız gerekecek. Bu arada biz de, broşürün ve önsözün içeriğini değerlendirmekle yetinelim.

"Bir İşçi", yeni *İskra*'nın vaazlarına inanma talihsizliğine uğramış. Bu yüzden, *Raboçeye Dyelo* tarzı ve Akimov mantığında bir sürü laf ediyor. "Önderlerimiz, aydınlar... işçilerin bilincini ve inisiyatif ruhunu geliştirmeyi... düşünmediler..." İnisiyatif özlemleri "sistemli biçimde bastırılmıştı..." "Örgüt tiplerinden hiçbirinde, işçi inisiyatifinin geliştirilmesine yer yoktu ve halen de

yoktur..." "Ekonomik mücadele tümüyle terkedilmişti". Propaganda ve ajitasyon toplantılarına dahi "işçiler kabul edilmemişti" (kim derdi ki?). Gösteriler çağı "artık geçti." (Eski *Raboçeye Dyelo*'nun, eski *İskra* karşısında uzun zamandan beri çığlık çığlığa açıkladığı) bütün bu bayağılıklar, elbette ki "bürokratik merkeziyetçilik yandaşlarının", yani *Raboçeye Dyelo* ile savaşmış olan İkinci Kongre çoğunluğunun eseridir. Kırgın azınlık tarafından parti kongresine karşı kışkırtılmış olan zavallı "İşçi", "bizsiz" (biz işçiler), "bizim katılımımız olmadan" yapılacak olan kongreye veryansın ediyor; sanki kongrede "hiçbir işçi" yoktu; bunu derken tabii ki, kongre delegesi olan bütün gerçek işçilerin, Stepanov, Gorski, Braun'un kesin olarak çoğunluğa bağlı oldukları ve aydın milletine özgü ödlekliğin düşmanı oldukları sessizce gizleniyor. Fakat önemli değil. Önemli olan, yeni *İskra* vaazıyla ekilen sonsuz moral bozukluğudur; yeni *İskra* çalışanları, oylamada yenildikten sonra kongreyi "çekiştiriyor", kongreye katılmamış insanlar önünde onun saygınlığını kırıyor, bu adamları bütün sosyal demokrat kongrelerin içine tükürmeye teşvik ediyorlar, üstelik, tam da, sırf kongre adına hareket eden merkez organlarına görkemli biçimde sızdıkları anda! Kongrenin bir *kalabalıktan* başka birşey olmadığını açık açık ilan etmiş olduğu için hiç değilse kongreye ne unvan, ne de sıfat borcu olan Riazanov'un tavrı (bkz broşürü: *Yitirilmiş Hayaller*), çok daha dürüsttür.

Bununla birlikte, işçi anlayışını belirten bir olgu ise, bizim yazarın, "çoğunluğun" üzerine saldırmasına rağmen, özerklik, işçi inisiyatifi gibi sözlerle yetinme-

mesidir. Bu sözcükleri bütün diğer yeni *İskra ve Raboçeye Dyelo* yandaşları gibi yineliyor, fakat ayrıca, açık bir proleter içgüdüsüyle *sözleri doğrulayan işler* istiyor; başkalarının kendisini beslediği masallarla yetinmiyor. Güzel laflar diyor, parti yönetici çevrelerinin *"yapısı değişmediği sürece"* (metinde altı çizili) laf olarak kalır. İşçilerin partinin tüm yönetim organlarına girmesini istemek gerekir, işçiler bu organlarda aydınlarınkiyle *eşit haklar* elde etmeye çalışmalıdırlar. Gerçek bir proleterin ve gerçek bir demokratın bütün cafcaflı laflar karşısındaki derin güvensizliği ile, "Bir İşçi" şöyle diyor: *"Komitelerin salt aydınlardan oluşturulmayacağına dair ne güvencemiz var?"* İşte, hedefe tam isabet ve yeni *İskra*'nın adamlarını zayıf noktasından vurmak diye buna derler. Bu harika soru, *Raboçeye Dyelo*'nun kışkırtmalarının proleterin net görüşünü hâlâ bulandırmadığını gösteriyor. İçinde çalışmış olduğu komitenin "sadece sözde, kağıt üzerinde bir azınlık komitesi olduğunu, (iyi dinleyin!) -pratikte çoğunluk komitelerinden hiçbir bakımdan ayrılmadığını" açık açık ilan ediyor. "Bizler, işçiler (komitenin kendisinden hiç sözetmeyelim) hiçbir sorumlu yani yönetici kuruma ulaşamıyorduk."

Hiç kimse, menşevikleri, bu menşevik işçiden daha iyi karıştıramazdı. *Güvenceler olmaksızın,* proletaryanın özerkliği ve inisiyatifi üzerine bütün yutturmacaların sadece basit sözler olduğunu anlamıştı. Fakat sosyal demokrat örgütlerde hangi *güvencelere* sahip olunabilir, diye sordunuz mu kendi kendinize "İşçi" yoldaş? Partilerinin kongresine geldikten sonra, kongre tarafından seçilmemiş olduklarına kırılarak, bu kong-

renin, *İskra*'nın görüşlerini pekiştirmek için gerici bir girişim olduğunu (Trotski, *yeni "İskra"nın redaksiyonu altında* basılan bir broşürde), kongre kararlarının hiçbir kutsallığı olmadığını, kongrede kitlelerle bağı olan işçilerin yer almadığını haykırmaya koyulan devrimcilere karşı ne güvenceleri alınabilirdi? Ortaklaşa kabul edilmiş örgüt ilkelerini çiğnedikten sonra, kalkıp örgütün bir süreç, bir eğilim, içeriğine uygun bir biçim olduğunu ve o halde örgüt ilkelerine uyulmasını istemenin aptalca ve ütopya niteliğinde olduğunu savunan adamlara karşı hangi güvenceler olanaklıdır ki? Broşürün yazarı "Bir İşçi" bu soruların hiçbirine kafa yormamıştır. Fakat bu soruları öylesine yakından sıyırıp geçmiş, bunları farfaralara ve kurnaz politikacılara, o denli hazırlıksız, içtenlik ve yüreklilikle, paldır küldür yöneltmiştir ki, kitapçığını tüm yüreğimizle salık veriyoruz. Bu kitapçıkta, bizzat kendi yandaşları tarafından, "parlak söz" şövalyelerinin maskelerinin harika biçimde düşürüldüğü görülüyor.

"Bir İşçi", gereği gibi açık ve kesin, hiçbir hoşnutsuzluk konusu belirtmeden, fakat (yalnızca öfkelerini dile getirmiş olan) Panin ve Çerevanin'i[50] aktararak, Lenin'in bir Petersburg militanına ünlü mektubuna bir *göz atmaya* bile kalkışmadan, kendisine söylenmiş olan şeylere dayanarak, Lenin'in "örgütlenme planına" karşı çıkıyor. Oysa ki "İşçi", kendisini kışkırtanların sözüne inanmak yerine bu mektubu okumuş olsaydı, büyük şaşkınlık içinde şunu okuyacaktı:

"Olabildiğince işçinin, tamamıyla bilinçli profesyonel devrimciler haline gelmesine ve bunların, komitede yer

almasına çalışılacaktır. Komitede, işçi kitlesi içinde en çok sayıda ilişkiye ve en büyük saygınlığa sahip işçilerin yer almasına çalışılacaktır. Şu halde, hareketin bütün önde gelen işçi liderleri elden geldiği kadar komiteye ait olmalıdırlar." (Mektup, s.7-8)

Bu satırları okuyun ve yeniden okuyun "İşçi" yoldaş, eski *İskra* ve yandaşlarını, II. Kongre "çoğunluğunu" çekiştiren *Roboçeye Dyelo* ve yeni *İskra* adamları tarafından *kandırılmış olduğunuzu* göreceksiniz. Bu satırları iyice ölçüp biçin ve şu meydan okumama karşılık vermeye çalışın: Haydi sosyal demokrat yayınlarımız içinde, "örgütlerimizde işçiler ve aydınlar" konusunda koymuş olduğunuz sorunun bu denli *açık seçik, kesin ve kararlı biçimde* dile getirildiği ve *komitede* mümkün olduğu kadar çok işçinin yer alması ve işçi hareketinin bütün işçi liderlerinin elden geldiği kadar komitede yer alması gerekliliğinin belirtildiği *bir başka metin* bulun bana. *Bu metin gibi bir ikinci metin bulamayacağınızı iddia ediyorum.* Her kim ki partimizin anlaşmazlıklarını, dedikoducuların gevezeliklerine bakarak değil de, *Raboçeye Dyelo* ve *İskra*'daki yazıları, belgeleri ve broşürleri okuyarak inceleme zahmetine katlanmışsa, onun, yeni *İskra*'nın vaazlarında yalana ve demagojiye dayalı ne varsa göreceğini iddia ediyorum.

Belki de şunu ileri süreceksiniz: Lenin, kuşkusuz bunu yazabilmiştir, fakat onun öğütleri her zaman izlenmemiştir. Bu elbette ki mümkündür. Hiçbir parti yazarı, kendisine atıfta bulunan herkesin, kendisinin önerilerini her zaman uygulayacaklarına kefil olamaz. Fakat en önce bir soralım kendimize, eğer "mektup" yandaşı olduğunu söyleyen bir sosyal demokrat, bu

mektuptaki önerilere uymazsa, bizzat bu mektup tarafından maskesi düşürülmüş olmayacak mıdır? Bu mektup, işçiler dışındaki aydınlar için mi basılmıştır? Yazar, düşüncelerini yaymak için bunları yayınlamaktan fazla birşey yapabilir mi? Ve eğer, ikinci olarak, bu önerilere -"Bir İşçi"nin belirttiği gibi- menşevikler de, bolşevikler de uymamışsa, o halde menşeviklerin, bolşeviklerle böyle bir "anlaşmazlık" *uydurmaya* hiçbir şekilde hakları olmadığı ve bolşeviklerin işçi inisiyatifini tanımayacakları bahanesiyle işçileri bolşeviklere karşı kışkırtma girişimlerinin demagojiye dayandığı açıkça ortada değil midir?

Bu noktada, menşevikler ve bolşevikler arasındaki *gerçek* farklılık nedir? Bolşevikler, çok daha erken ve en büyük açık yüreklilikle, işçilerin komitede yer almasını, anlam belirsizliği yaratmadan önermemişler midir? Bolşevikler, işçilerin özerkliği ve inisiyatifi üzerine "güzel laflardan", bunlar (menşeviklerde olduğu gibi) laftan başka birşey olmadığında, tiksinmediler mi ve her zaman da tiksinmiyorlar mı?

Daha çok, *Raboçeye Dyelo* kültürünü, Akselrod'un "dikkate değer" makalelerinden, Martov'un unutulmaz makalelerinden ve Trotski'nin ("çoğunluğun" çıkarları açısından) eşsiz broşüründen almış olan bir işçinin proleter sağduyusu ve patavatsızlığıyla köşeye kıstırılmış, seçkin ve saygıdeğer başpapaz Akselrod'un, önsözde şimdi nasıl siper aldığına bakın!

"Bir İşçi" Ryadovoy'un görüşüyle -bu görüşe göre partimizin örgütlenmesi, ekonomizmden bu yana bileşim olarak nispeten daha proleter hale gelmiştir- savaşmaya çalışıyor. "Bir İşçi" hiç kuşku yok ki haksızdır,

her kim ki partimizin çalışmalarını az çok uzun bir dönem boyunca yakından gözlemlemişse, bunun farkına varabilir. Fakat işin en eğlenceli yanı, bizim Akselrod'un nasıl kılık değiştirdiğini görmektir. Sosyal demokrasinin bir aydınlar örgütü olduğunu ileri süren ve Sosyal demokrasinin düşmanları tarafından, *Osvobojdenie* liberalleri tarafından öylesine ustalıkla kullanılmış olan ünlü savlarını kim anımsamaz ki? Partiye küsmüş olan yeni *İskra* tarafından dönüp dolaşıp yinelenen ve temcit pilavı yapılan bu iftirayı kim anımsamaz ki? Ve işte bu aynı Akselrod, "Bir İşçi"nin bu iftiradan çıkardığı doğru ve doyurucu sonuçlardan ürkerek kaçış yolları aramak zorunda kalıyor:

"Sosyal demokrasinin oluşum ve ilk gelişme aşamasında, diye yazıyor önsözde, Rus devrimci partisi bir aydınlar partisinden başka birşey değildi... Bilinçli devrimci işçiler bugün, (dinleyin!) Sosyal demokrat partinin başlıca müfrezelerini oluşturuyorlar" (sayfa 15).

Zavallı "işçi"! Akselrod'un "güzel sözlerine" inanmış olmanın nasıl da cezasını çekiyor! Ve, "atama" gereksinimlerine uygun olarak, onsekiz ayda görüş değiştirebilecek yetenekteki yazarların sözlerine güvenenler her zaman cezalandırılacaklardır.

Siz asıl, kendisine hazırlıksız yöneltilen "güvenceler" sorusunu Akselrod'un nasıl atlattığına bakın. Bunun tadına hiç doyum olmuyor, bu *İskra*'nın tamtamına bir edebiyat incisidir. "Bir İşçi", işçilerin ve aydınların *örgütlerdeki* tutumundan söz ediyor; güvenceler olmaksızın, eşit haklar olmaksızın, yani seçim ilkesi olmaksızın, bürokratik olmayan merkeziyetçilik üzeri-

ne güzel sözlerin ancak boş sözler olduklarını belirtmekte *bin kere haklıdır*. Akselrod ne cevap veriyor? "İşçilerin örgütlerimizdeki haklarında bir değişiklik düşüncesinin çekiciliğine kapılmak, tek yanlı bir anlayış benimsemektir; yazar, sıkıntının giderilmesi sorununu "biçimsel örgüt ilişkileri alanına" sokmakla hata ediyor; "hakların eşitlenmesi özel sorununun" ancak "gelecekteki pratiğimizin sosyal demokrat bir yönde gelişmesi sırasında" çözülebileceğini unutmakla hata ediyor. "Broşürün yazarını kaygılandıran sorun, ancak partimizin bilinçli bir kolektif çalışması sürecinde kökten ve kesin bir çözüme bağlanabilir."

Gerçekten de bir inci değil mi? Örgütlenme ve sadece örgütlenme sorununu ilk olarak Birlik kongresinde ve yeni *İskra*'da (sayı: 55), Akselrod bizzat kendisi ortaya attı; fakat "Bir İşçi" özellikle örgütlenme konusunu ele alan bir broşür yazdığında, kibirli bir tavırla kendisine şöyle deniyor: Önemli olan biçim değildir, çalışma sürecidir!

Yeni *İskra* ve Akselrod için önem taşıyan, örgütlenme ilkeleri değildir, ilke yokluğunu haklı çıkarmaya ayrılan gevezelik sürecidir. Marksizmi bayağılaştıran ve değerini düşüren teori olarak, tüm ünlü örgütsel süreç teorisi (bak. özellikle Rosa Luxembourg'un makaleleri) yalnızca ve yalnızca bu ilke yokluğunun savunulmasından ibarettir.

Tekrarlayalım: "Bir İşçi"nin dikkate değer broşürü, yeni *İskra* adamlarının örgütlenme konusundaki tutumlarında yanlış olan ne varsa anlamak isteyen her kişiye pek önerilemez. Bu broşürü özel olarak, menşeviklerin seçim ilkesi propagandasıyla bolşeviklere

karşı kışkırttıkları işçilere tavsiye ediyoruz(*). İşçiler, farfaraların ve yalancıların maskesini çok güzel düşürüyorlar. Sorunu çok güzel koyuyorlar: Ya seçim ilkesi, yada işçilerin komitede yer almasının yalnızca önerilmesi. Seçim ilkesinin uygulanması durumunda, kesin güvenceler verin, tüzüğe bağlı güvenceler verin, tüzüğe bağlı bir eşitlik kurun. İşçiler, yeni *İskra* adamlarının, bu sorunu duyduklarında, şeytanın okunmuş sudan kaçmaya çabaladığı gibi, kurtulmak için çırpındıklarını göreceklerdir. Ve eğer işçilerin komitelerde yer almasının salık verilmesi yeğleniyorsa, eğer eski *İskra*, demokrasinin yani *Rus* gizli örgütleri içinde seçim ilkesinin sıkı sıkıya uygulanmasının, otokratik bir polis rejimiyle bağdaşamaz olduğunu düşünmekte haklıydıysa -işçilerin komitelerde yer alması için çoğunluğun önerileri kadar kesin ve örnek önerileri *hiçbir yerde* bulamazsınız.

"Vperiod" sayı: 2
14 (1) Ocak 1905

Gazetedeki metne uygundur

(*) N. Lenin, *"Merkezi Kurumların Partiden Kopması Üzerine Açıklama ve Belgeler"*. Bu broşürde aktarılan, *menşevik liderin* mektubu şu cümleyi içeriyor: "İşçiler bir seçim sistemi istiyor: bu kaya-gibi-sertlerin çöküşünün açık bir belirtisidir." Ben kaya-gibi-sertlerdenim fakat bu çöküşten çok hoşnudum. Eğer işçiler seçim ilkesi istiyorlarsa, bu yeni *İskra*'nın onları masallarla beslemeyi başaramadığını ve Akselrod'un hokkabazlıklarının, onun maskesinin tümüyle düşmesini engellemeyeceğini kanıtlıyor.

ZÜRİH BOLŞEVİK GRUBUNA MEKTUP

Genevre, 18.1.1905(*)

Sevgili yoldaşlar,

Sorunuza cevap vermek üzere yazı kurulunu toplama olanağımız yok, bu yüzden sizi kendi adıma cevaplamakta bir sakınca görmüyorum. Zürih bolşevik grubu bize, "Merkez Organına ve Merkez Komitesine karşı tavrımızın ne olduğunu, onları meşru olarak var olan, fakat gayri meşru olarak hareket eden organlar olarak sayıp saymadığımızı ve onlara karşı muhalefette mi olduğumuzu yoksa onların parti merkez organları niteliğini tanımayı tümüyle red mi ettiğimizi" soruyor.

Sanırım sorunuz, hayli ince eleyip sık dokuyor. *Vperiod* gazetesinin ilanı(51), bu gazetenin 1. sayısı ("Artık Kestirip Atmanın Zamanıdır", benim *Açıklama ve Belgeler*, öyle görünüyor ki soruyu *öz olarak* cevaplı-

(*) Metinde fransızcadır -*rd.*

yor. Merkezler (Merkez Organı, Merkez Komitesi ve Konsey) parti ile *bozuştular,* II. ve III. Kongreleri sabote ettiler, partiyi en bayağı biçimde aldattılar ve küçük hoş mevkilerini bonapartist bir tarzda gasp ettiler. Meşru varlıkları nasıl söz konusu olabilirdi? Kalpazanlık aracılığıyla kendisine biraz para sağlayan dolandırıcı, onun meşru sahibi midir?

Sorunun artık bu denli eksiksiz biçimde aydınlatıldığı bir anda Zürih bolşeviklerinin kafalarının hâlâ karışık olması bence çok tuhaftır. Merkezlerin partiye boyun eğmek istememiş oldukları bütünüyle kanıtlanmıştır. Peki ne yapmalıyız? III. Kongreyi toplantıya çağırmak mı? Bu noktada da aldatıldık. Yapacak tek şey kalıyor: menşeviklerden olabildiğince *büsbütün,* olabildiğince çabucak, olabildiğince kesinlikle (açık açık, herkesin gözü önünde) ayrılmak, parti III. Kongresini, bizim kongremizi, merkezlerin rızasını beklemeden ve onlara rağmen toplantıya çağırmak, partinin bize ait merkezleriyle, *Vperiod* yazı kurulu ve Kuzey konferansınca seçilen Rusya Bürosu ile -bu merkezi de beklemeden- *derhal* çalışmaya koyulmak.

Yineliyorum, merkezler, *parti dışına düştüler.* Ortası yoktur: kim merkezlerden yanadır? Kim partiden yanadır? Artık ayrılmanın, ve partiyi gizlice bölen menşeviklerden farklı olarak, onların meydan okumalarına açıkça karşılık vermenin zamanıdır: Bölünme mi, evet, çünkü siz bölünmeyi sonuna kadar gerçekleştirdiniz. Bölünme mi, evet, çünkü parti *kararı* tarafından (III. Kongre tarafından) önerilen bütün *süreleri* ve bütün çareleri tükettik. Bölünme mi, evet, çünkü bozgunculara olan bu lanet olası anlaşmazlık her zaman ve her yerde davaya sadece zarar verdi. Bize Petersburg'dan şöyle yazıyorlar; bölünmeden bu yana işler daha iyi gidiyor, güvendiğimiz adamlarla birlikte

hır-gürşüz çalışıyoruz. Bu belli değil midir? Kahrolsun bonapartistler ve bozguncular!

Bu cevabın sizi tatmin edip etmediğini bildirin bize.

Yurtdışındaki çoğunlukçu gruplar arasında bağlantı gerekliliği kendini gösteriyor. Bu konuya ilişkin olarak hemen Bern'li yoldaşlara yazın (Herrn Kazakow - Backereiweg 1 Bern). Onlar şimdiden çalışmaya koyuldular ve sizi benden daha iyi aydınlatacaklardır. Daha enerjik olarak işe koyulmak gerekir. Bütün gruplarla mektuplaşmaya başlayın, para ve belge konusunda onları sıkıştırın, yeni bölgelerde gruplar kurun, vb.

Azınlıkla kesin olarak ilişkileri koparmamızdan bu yana biz de kendimizi çok daha iyi hissediyoruz. Tüm yüreğimizle onlardan bir an önce kurtulmanızı diliyoruz.

Ellerinizden sıkarım.

Sizin *N. Lenin*

P. S. Meyersonn'a en güzel selamlarımı iletmenizi rica ediyorum. Nasıl kendisi? Kendini daha iyi hissediyor mu?

Steiner'e kızgınım; Noel için Nikolaev'den haber göndermeye söz vermişti, oysa Ocağın hemen hemen sonundayız! Bunun can sıkıcı olduğunu söyleyin ona!

Bern grubu, mülteci bolşevikleri bir araya getirmeye girişiyor, elbette ki Büro'nun yönetimi altında. Bize bu konuda göndermiş oldukları mektubu ve Cenevre grubunun cevabını isteyin onlardan.

İlk kez 1926'da,
Lenin'den Derlemeler V'te
yayınlanmıştır.

Asıl metne uygundur.

BİZİM SAHTEKARLAR

Daha yeni elimize geçmiş olan *İskra*'nın 83. sayısı, "azınlığın tecrit edilmesinin sonu" üzerine, menşeviklerin ve Merkez Komitesinin bir bildirisini yayınlıyor. "Azınlık, deniyor bize, kendisini *bir fraksiyon olarak* görmekten vazgeçiyor ve bundan böyle ne M.K'yı boykot etmek ne de ona *ültimatomlar vermek* söz konusu olamaz." Bu açıklama biraz geç geliyor! Parti, şu anda Lenin'in broşürü sayesinde *(Merkezi Kurumların Partiden Kopması Üzerine Açıklama ve Belgeler)*, Popov, Fisher ve Fomin'in atanmasına ilişkin "ültimatomların" çoktan *gerçekleştirildiğini*, fakat gizlice, *partiyi aldatarak* gerçekleştirildiğini biliyor. III. Kongrenin toplanması böylesine edepsiz bir biçimde engelleniyor. Yerel çalışmanın dağıtılması sürdürülüyor ve sözde Merkez Komite, daha şimdiden Saint-Petersburg'da, "çok sayıdaki (?) üyelerinin, yerel komitenin yönetimi altında çalışmalarının açıkça olanaksız olması yüzünden" (*İskra*'ya göre) *"özel bir örgüt"* yada bir grup tanımıştır.

Bu şekilde, "çoğunluğun" dediği ve önceden haber verdiği herşey, Lenin'in "mektup"undan ("Yazı Kurulundan Niçin Çekildim", Aralık, 1903) tutun da Orlovski'nin, *Konsey Partiye Karşı* adlı broşürüne dek, olaylar tarafından *tamamıyla ve kesin olarak* doğrulanmıştır. Birbuçuk yıl süren bir mücadelenin gerçek amacı, dört üyenin Merkez Organı'na ve üç üyenin de Merkez Komitesine atanmasıydı. Bu amaçla, bir örgütsel süreç teorisi ve bir dizi "ilkesel" farklılıklar uyduruldu. Bu atama nedeniyle, merkezlerimiz, partiden tamamen koptu ve birbiri ardından yerel komitelerden de kopuyorlar. "Çoğunluk, kargaşa yandaşlarıyla bütün ilişkileri kesmelidir" sloganının (*Vperiod*, sayı:1, "Artık Kestirip Atmanın Zamanıdır") doğruluğu, bütünüyle ortaya çıkıyor.

İskra'daki açıklamanın aşağıdaki bölümü yine son derece ilginç: "Delegelerin (azınlık) kararı, Kiev, Harkov, Don, Kuban, Petersburg ve Odessa komitelerinde, Donetz ve Kırım Birliklerinde ve diğer parti örgütlerinde militanlık yapan bütün azınlık yandaşlarının incelemesine sunulmuştur." Demek oluyor ki, Merkez Organının, Konseyin ve (Mayıs ayından itibaren) Merkez Komitenin yardımıyla, *hemen hemen birbuçuk yıllık* zorlu bir kampanyadan sonra, yurtdışı çevresi *Rusya'da, II. Kongre'ye katılan 20 komite içinden sadece beş komite kazanmıştır!*(*) Bu komiteler dışında, *İskra*'-

(*) Kongreye katılmış olan komiteler içinde bir tek Kiev komitesi çoğunluktan azınlığa geçti, yani kongredeki iki Kiev delegesi bolşevikti, şu anda ise menşevikler komitede daha çoktur. Tersine, Nikolayev ve Sibirya komitelerinde, kongredeki iki delege menşevikti, Kongreden sonra ise bu komiteler çoğunluğun tarafında yer aldılar. Kongrede, Odessa, Don, Ufa, Moskova komiteleri bölündüler (bir delege çoğunluğun yanında, diğeri azınlığın yanında); bir tek Don komitesi şu anda menşeviktir.

da sıralanma şerefine erişmiş önemli gruplar yalnızca iki şehirde oluşmuştur: Petersburg ve Odessa. Kuban komitesi büyük bir olasılıkla iki ek oya sahip olmak için son günlerde çıkarılmıştır.

O halde, azınlığın organı *İskra* şu anda, yani Ocak ayında, Eylül ayında bir başka menşevik tarafından yapılmış olan partideki durum tanımlamasının doğruluğunu onaylıyor. Azınlık sempatizanı ve şu anda M.K'ya atanmış olan bir Merkez Komite görevlisi, Eylül ayında M.K üyesi Glebov'a,(52) *"Rusya'da azınlığın güçsüz olduğunu,"* sadece *dört komite* tarafından izlendiğini yazıyordu. Yurtdışı çevresinin bu güçsüzlüğü onu, Merkez Komite içinde bir bonapartist darbeye ve edepsiz biçimde III. Kongre'den kurtulmaya baş vurmak zorunda bıraktı.

"Vperiod" sayı: 3
24 (11) Ocak 1905

Gazetedeki metne uygundur

RSDİP'DEKİ BÖLÜNMENİN KISA TARİHÇESİ[53]

İsviçreli sosyal demokratların çok ünlü lideri *Hermann Greulich, Vperiod* gazetesinin (RSDİP) yazı kuruluna 1 Şubat 1905 tarihli mektubunda, başka sözler arasında, Rus sosyal demokratlar arasında meydana gelmiş olan yeni bir bölünmeden duyduğu üzüntüyü dile getiriyordu. "Wer die grössere Schuld an dieser Zersplitterung trăght, das werde ich nicht entscheiden und ich habe den internationalen Entscheid bei der deutschen Parteileitung angeregt." ("Kimlerin bu bölünmede daha suçlu olduğunu söylemek üzerime düşmez. Alman sosyal demokrat partisi yönetimine, sorunu uluslararası yoldan çözüme bağlamasını önerdim.")

Greulich'in bu mektubunu, *Vperiod* yazı kurulu ve Rusya "Çoğunluk Komiteleri Bürosu"nun yurtdışı temsilcisi Stepanov yoldaş, aşağıdaki mektupla cevaplandırdılar:

Greulich yoldaş, uyuşmazlığın uluslararası bir çözümünü isteme niyetini belirtmiş olduğuna göre, ona

gönderdiğimiz mektubu *Vperiod* gazetesinin bütün yabancı dostlarına iletiyor ve onların bu mektubu bulundukları ülkenin diline *çevirtmelerini* ve yabancı sosyal demokratlar arasında, olabildiğince geniş biçimde, tanıtmalarını rica ediyoruz.

Lenin'in *Merkezi Kurumların Partiden Kopması Üzerine Bildiri ve Belgeler* broşürünü olduğu gibi, 1) Kuzey 2) Kafkasya ve 3) Güney konferanslarının kararlarını da yabancı dillere çevirtmek, aynı şekilde arzu edilir.

Bu isteğin yerine getirilip getirilemeyeceği hakkında bizi bilgilendirmenizi rica ediyoruz...

GREULİCH'E MEKTUP

3 Şubat 1905

Sevgili yoldaş,

Mektubunuzda, bölünmede partimizin (RSDİP) fraksiyonlarından birinin suçluluğu sorununu ortaya atıyorsunuz. Bu konuda Alman sosyal demokratlarının ve Uluslararası Büro'nun[54] görüşünü sormuş olduğunuzu söylüyorsunuz. Bu yüzden kendimizi, bölünmenin nasıl olduğunu açıklamakla zorunlu sayıyoruz. *Kesin olarak ortaya konmuş olgular* aktarmakla yetineceğiz, bu olguların değerlendirilmesinden mümkün olduğu kadar uzak kalınmıştır.

1903 sonuna dek, partimiz, kendi aralarında ilişkiden yoksun olan ve *komite* diye adlandırılan yerel sosyal demokrat örgütlerden oluşan bir birlikti. Partinin Birinci Kongresinde (ilkbahar 1898) seçilmiş olan Merkez Komitesi ve Merkez Organı artık yoktu. Polis bunları yok etmişti ve bunlar da yeniden oluşturula-

mamıştı. Yurt dışında, "Rus Sosyal Demokratlar Birliği" (*Raboçeye Dyelo* bunun yayın organıydı, *akımın adı buradan ileri gelmektedir*) Plehanov'dan ayrılmıştı. 1900'de kurulan yeni *İskra* bu sonuncudan yana yer aldı. 1900'den 1903'e kadar üç yıl boyunca, bu gazete Rus komiteleri üzerinde kesin bir etki kazandı. *İskra*, "ekonomizme" (başka bir deyişle *Raboçeye Dyelo*'nun doktrini yada Rus türü oportünizm) karşı, devrimci sosyal demokrasinin görüşlerini savunuyordu.

Parti birliğinin olmaması, herkese ağır geliyordu.

Sonunda, Ağustos 1903'te yurtdışında *Parti II. Kongresinin* toplanması başarıldı. Bu kongreye, bütün Rus komiteleri, *Bund* (yahudi proletaryasının bağımsız örgütü) ve mültecilerin *iki* fraksiyonu, *İskra* ve *Raboçeye Dyelo* fraksiyonları katıldılar.

Tüm katılanlar, kongrenin geçerliğini tanıdılar. Mücadele, *İskra* ve *Raboçeye Dyelo* akımları arasında sürdü, Bund[55] *Robeçeye Dyelo*'yu benimsiyordu, tam ortada ise "bataklık" denen kesim yer alıyordu. *İskra* eğilimi üstün geldi. Parti programını kabul ettirdi (*İskra*'nın program taslağı benimsendi). Merkez Organı sıfatı, bu gazeteye verildi, bu gazetenin eğilimi, partinin eğilimi haline geldi. Taktik üstüne çeşitli kararlar, aynı anlayış içinde düzenlendi. *İskra* tarafından önerilen örgütsel statüler (Lenin'in tasarısı) kabul edildi, gazete yandaşlarından bir azınlığın yardımını alan *İskra* karşıtları, bunların ancak birkaç noktasını değiştirmeyi başardılar. Oylar kongrede şöyle dağıldı: 51 oydan 33'ü *İskra*'ya gitti (bugün bunlardan 24'ü *çoğunluğa* ve 9'u *azınlığa* aittir), 10 oy bataklığa aitti ve 8'i de *İskra* karşıtlarına (3'ü *Raboçeye Dyelo*'nun ve

5'i Bund'un). Kongrenin sonunda, seçimlerden önce, *yedi* delege (2'si *Raboçeye Dyelo*'nun ve 5'i *Bund*'un) kongreyi terkettiler (*Bund*, partiden çıktı).

Yanılgıları nedeniyle tüm *İskra* karşıtları ve bataklık tarafından desteklenen *İskra* azınlığı, *kongre azınlığını* oluşturdu (24'e karşı 9+10+1, yani 24'e karşı 20). Partinin merkezi kurumlarını oluşturmak amacıyla Merkez Organına üç yazar ve Merkez Komitesine üç üye seçilmesi kararlaştırıldı. *İskra* eski yazı kurulunun altı üyesinden (Plehanov, Akselrod, Zasuliç, Starover, Lenin ve Martov) şunlar seçildi: Plehanov, Lenin ve Martov; Merkez Komitesine çoğunluktan iki üye ve azınlıktan bir üye sokulmak istendi.

Martov, "çıkarılan" (yeniden seçilmeyen) üç yoldaş olmadan yazı kuruluna girmeyi reddetti ve tüm azınlık, Merkez Komite seçimine katılmayı reddetti. Hiç kimse bu seçimlerin meşruluğuna asla itiraz etmedi ve etmiyor, fakat azınlık, kongreden sonra, kongre tarafından seçilmiş olan merkezi kurumların yönetimi altında çalışmaya razı olmadı.

Bu boykot üç ay sürdü: 1903 Ağustos sonundan Kasım sonuna kadar. *İskra (yayınlanan 6 sayı, 46'dan 51'inci sayıya kadar) Plehanov ve Lenin tarafından kaleme alınmıştı.* Azınlık, parti içinde gizli bir örgüt[56] oluşturdu (bu *gerçek*, şu anda *basında* kendi yandaşlarınca ortaya konulmuş ve *hiç kimse tarafından* inkar edilmemiştir). Rusya komitelerinin ezici çoğunluğu (14 komite içinden düşüncelerini dile getirmeye zaman bulan 12'si), bu bozguncu boykota karşı olduğunu belirtti.

Fakat Plehanov, Mülteciler Birliği'nin [57] (partinin yurtdışı örgütü) *Ekim 1903 sonunda* ateşli bir kongre düzenlemesinden sonra, "Ne Yapılmamalı" başlıklı bir makalede (*İskra* sayı: 52, Kasım 1903) kimi zaman bölünmeyi önlemek için, yanlışlıkla *revizyonizme* yüz tutanlara ve *anarşist bireyciler* olarak hareket edenlere bile boyun eğilmesi gerektiğini (altı çizili sözcükler aynen Plehanov'un makalesinde olduğu gibi alınmıştır) parti önünde belirterek, azınlığa boyun eğmeye karar verdi. Lenin, parti kararlarını çiğnemek istemediği için yazı kurulundan çıktı (çekildi), O zaman, Plehanov dört eski yazarı, "atama" yoluyla kendisine yardımcı aldı. Rusya komiteleri, yeni *İskra*'nın eğiliminin ne olduğunu ve yazı kuruluna girmiş olan menşeviklerin bunu gerçekten barışçı amaçlarla yapıp yapmadığını anlamak için bekleyeceklerini bildirdiler.

Bolşeviklerin önceden söylediği gibi, eski *İskra* eğiliminin devam etmediği ve yeni menşevik yazı kurulunun partiye barış getirmediği görüldü. *İskra* eğilimi, *Raboçeye Dyelo*'nun II. Kongre tarafından reddedilen eski görüşlerine öyle bir dönüş yaptı ki, azınlığın açıkça üyesi olan ve *yeni "İskra"nın redaksiyonu altında yayınlanmış* "Politik Görevlerimiz" başlıklı bir program broşürünün yazarı olan Trotski'nin *kendisi* bile, şunu açıkça belirtti: *"Eski ve yeni "İskra" arasında bir uçurum vardır."İskra'nın* ilkelerinde sağlamlık bulunmayışı üzerine uzun açıklamalara girmemek için, karşıtlarımızdan birinin bu açıklamasını aktarmakla yetiniyoruz.

Diğer yandan, "azınlığın gizli örgütü" dağıtılmamıştı ve Merkez Komiteyi boykot etmeyi sürdürüyor-

du. Partinin, açık bir örgüt ve gizli bir örgüte bölünmesi, çalışmayı kabul edilemez biçimde köstekliyordu. Bunalım üzerine görüş belirten Rusya komitelerinin ezici çoğunluğu, yeni *İskra* eğilimini ve azınlığın bozguncu tutumunu kesin olarak mahkum etti. Her taraftan bu dayanılmaz durumdan çıkmak amacıyla III. Kongrenin derhal toplanması isteniyor.

Partimizin tüzüğü, olağanüstü bir kongrenin toplanması için (olağan kongreler, "olanaklar elverdiğince" her iki yılda bir toplanıyor), hep birlikte, toplam oy sayısının yarısına sahip olan örgütlerin bunu istemelerini gerektirir. *Bu yan, kararını verdi.* Fakat Merkez Komite, bu çoğunluğa bağlı olan üyelerden birkaçının tutuklanmasından yararlanarak, çoğunluğa ihanet etti. Tutuklanmamış olan Merkez Komite üyeleri, "uzlaşma" bahanesi altında, *azınlığın gizli örgütüyle anlaştılar;* bu örgütün dağıtıldığını ilan ettiler ve partinin haberi olmadan ve Merkez Komitenin yazılı açıklamalarına rağmen, *üç menşevik'i MK'ya, atama yoluyla gizlice soktular.* Bu atama, 1904 Kasım yada Aralığında yapılmış, demek ki azınlık, üç kişinin Merkez Organına ve üç kişinin de Merkez Komitesine atanmasını sağlamak amacıyla, tüm partiyi bölerek, Ağustos 1903'den Kasım 1904'e kadar mücadele etmiştir.

Böylece hileyle değiştirilen parti merkez kurumları, bir kongre isteğine sessizlik yada hakaretle karşılık verdiler.

Rusya komitelerinin bütün sabrı o zaman tükendi. Kısmi konferanslar toplamaya koyuldular. Şu ana kadar üç konferans yapıldı: 1- dört Kafkasya komitesinin konferansı; 2- üç Güney komitesinin konferansı

(Odessa, Nikolayev ve Ekaterinoslav); 3- altı Kuzey komitesinin (Petersburg, Moskova, Tver, Riga, "Kuzey" -yani Yaroslavl, Kostroma, Vladimir- ve sonunda Nijni-Novgorod komitelerinin) konferansı. Bütün bu komiteler "çoğunluktan" yana görüş belirttiler, çoğunluğun yazarlar grubunu (Lenin, Ryadovoy, Orlovski, Galerka, Voynov[58] ve diğerleri tarafından oluşturulan grubu) desteklemeyi kararlaştırdılar ve *kendi Bürolarını* seçtiler. Bu Büro, üçüncü konferans, yani Kuzey konferansı tarafından, partiden kopmuş olan yurtdışı yönetici merkezlere rağmen, bir *Örgütlenme Komitesi* haline gelmeye ve bir Rusya komiteleri kongresi, diğer bir deyişle partinin Üçüncü Kongresini toplamaya çağrılmıştı.

1 Ocak 1905'te (yeni stil) işler bu durumdaydı. Çoğunluk Komiteleri Bürosu çalışmaya koyulmuştur (maruz kaldığımız polis rejimi, kongrenin toplanmasını doğal olarak birkaç ay geciktirecektir: II. Kongre'nin Aralık 1902'de yapılacağı bildirilmiş, fakat ancak Ağustos 1903'de toplanabilmişti). Çoğunluğun yazarlar grubu, 4 Ocak 1905'ten (yeni stil) bu yana *her hafta* çıkan, *çoğunluğun organı "Vperiod"* gazetesini kurdu. Bu güne (3 şubat 1905) kadar dört sayı çıktı. *Vperiod* gazetesinin eğilimi *eski "İskra"nın eğilimidir. Vperiod,* eski *İskra* adına, yeni *İskra*'yla cesaretle savaşıyor.

Öyleyse, gerçekte iki Rusya sosyal demokrat işçi partisi vardır. Biri, *İskra*'yı "resmen" partinin Merkez organı olarak nitelendiren ve Merkez Komitesi ile *20* Rusya komitesinden 4'üne sahip olan parti (II. Kongrede temsil edilmiş olan 20 komite dışındaki Rusya komiteleri, daha sonra oluşmuşlardır ve meşrulukları

hâlâ tartışılmaktadır). Diğer partinin organı, *Vperiod*'-dur ve "Çoğunluğun Rusya Komiteleri Bürosu" ve bu 14 komiteyi (13'ünün adı yukarıda belirtilmişti; artı Voronej komitesi) ve aynı zamanda muhtemelen Saratov, Ural, Tula ve Sibirya komitelerini(*) bir araya toplamaktadır.

Yeni "İskra", bütün eski *İskra* karşıtları tarafından, bütün *Raboçeye Dyelo* yandaşları tarafından ve partinin etrafında dolaşan aydınların çoğu tarafından savunulmaktadır. *Vperiod* ise eski *İskra* ilkelerini inançla ifade edenlerin tümü tarafından, bilinçli ileri işçilerin ve Rusya'daki parti militanlarının büyük bir bölümü tarafından desteklenmektedir. Parti II. Kongresinde (Ağustos 1903) ve Birlik kongresinde (Ekim 1903) bolşevik olan ve Kasım 1903'den itibaren "çoğunlukla" kıyasıya savaşan Plehanov, *2 Eylül 1904'te* (bu görüş yayınlanmıştı), iki örgütün güçlerinin hemen hemen eşit olduğunu açıkça ilan etti.

Biz bolşevikler, Rusya'daki gerçek parti militanlarının çoğunluğunun bizimle olduklarını ileri sürüyoruz. Bölünmenin başlıca nedeni olarak ve birliğin önündeki ana engel olarak, II. Kongre kararlarına uymayı reddetmiş ve bölünmeyi III. Kongrenin toplanmasına yeğlemiş olan azınlığın bozguncu tutumunu görüyoruz.

Şu anda menşevikler, Rusya'da, her yerde yerel örgütleri bölüyorlar. Petersburg'da, komitenin 28 Kasım gösterisini örgütlemesini işte böyle engellemişlerdir (bak. *Vperiod* sayı: 1.) Şimdi Petersburg'da bö-

---

(*) Bu son dört komite, II. Kongreden sonra hiç değilse "çoğunluk" lehinde görüş belirtmişlerdir.

lünmeyi gerçekleştirdiler ve partinin yerel komitesine karşı koyan ve "Merkez komite nezdinde" denen grubu oluşturdular. Odessa'daki parti komitesiyle savaşmak amacıyla da benzer bir grup ("Merkez komite nezdinde") kurmuşlardır. Menşevik merkez kurumları, yanlış anlayışları nedeniyle, partinin yerel çalışmasını bozmak zorundaydılar, çünkü kendilerini seçmiş olan komitelerin kararlarına uymayı reddediyorlardı.

Vperiod ile yeni *İskra* arasındaki ilke farklılıkları, temelde eski *İskra* ile *Raboçeye Dyelo* arasında var olan farklılıklardır. Bu farklılıkları biz önemli sayıyoruz, fakat eğer görüşlerimizi, yani eski *İskra* görüşlerini sınırlama olmaksızın savunma olanağı bize verilmiş olsaydı, bu farklılıkların tek bir parti içinde ortak çalışmaya bir engel oluşturduğunu düşünmezdik.

1905'te, Bern RSDİP'e destek grubu tarafından bildiri şeklinde yayınlanmıştır.

Elyazmasına uygundur

SÜREGİDEN KIVIRTMALAR

İskra ve sözümona Konsey, Kongre karşısında işi yavaştan alma, kıvırtma ve kaçamak taktiği uygulamaya devam ediyor. Plehanov, biçimsel bir bakış açısında yer almaya çabalıyor ve daha iyi bir kullanıma layık bir inatla, Kongrenin Konsey tarafından toplanması gerektiğini ve dolayısıyla Konsey tarafından toplanmamış bir Kongrenin yasal olmadığını tekrarlıyor. Bu düşünce o denli safça ve içtenlikle yan tutuyor ki, insanın parti tüzüğü ve yasallığa saygıya bu kadar ciddi biçimde önem verdiğinden dolayı Plehanov'u ödüllendirmek için ona bir madalya takası geliyor! Diyalektik analizin yani eksiksiz analizin saygıdeğer yandaşına büyük bir saygıyla sormak isterdik: Konsey mi parti için vardır, yoksa parti mi Konsey için? Konsey mi partiye bağlı ve partinin denetimine tabidir, yoksa parti mi Konseye bağlıdır? Alt bir merci karşısındaki disiplin, üst bir merci karşısındaki disipline bağlı değil midir? Ve yüksek bir mercie karşı disiplin,

bir alt mercie karşı disiplini içermez mi? Bizim yola gelmez yasallık bekçisi, bu konuda parti II. Kongresindeki görüşlerini anımsamayacak mıdır?

Tüzüğümüz uyarınca, eğer oyların yarısı isterse, Konsey, kongreyi toplantıya çağırmak zorundadır. Eğer Konsey, görevinden kaytarıyorsa parti ne yapmalıdır? Alman sosyal demokrat partisi tüzüğünde bu soruya tam bir karşılık var ki, o da şudur: O zaman kongre, özel, bağımsız bir denetleme komisyonu tarafından toplanır, parti üst mercii tarafından değil. Tüzüğümüzde, bizim bu soruya cevabımız yok. Yeni *İskra*'cı dostlarımıza sorarız, bu, sorunun çözümlenemez olduğu anlamına mı gelir? Konsey, görevlerinden kaçtığı zaman, partinin feshedilmesi ve yerinin Konsey tarafından doldurulması gerektiği mi demektir? Parti, Konsey için varolacaktır, öyle mi?

Öyle olmadığını, partinin, tüzüğün uygulanmasına, delegeleri aracılığıyla bizzat kendisinin dikkat etmek *zorunda* olduğunu, "dikkat etmenin" yanlızca kınamak değil, çalışmayla düzeltmek anlamına geldiğini düşünmeye cesaret ediyoruz. Vekillerinden, kendilerine güvenle bakmış kişi, karşısındakilerden yükümlülüklerini yerine getirmelerini istemeyi ve *elde etmeyi* bilmeyen kişi, politik olarak özgür yurttaş adına layık değildir. Delegelerinden, kendilerine güvenle bakmış kişilere karşı, parti görevlerini yerine getirmelerini istemeyi ve *elde etmeyi* bilmeyen kişi, parti üyesi olarak adlandırılmaya layık değildir. Konsey, komitelerin vekilidir. Komiteler, Konseyin yükümlülüklerini gerçekleştirmesini *elde etmelidirler.* Komiteler bunu, *yalnızca* kongreyi toplamakla görevli bir Büro *seçerek elde*

edebilirler, başka türlü olamaz. Komiteler de böyle davranmıştır. Eğer en basit parti görevlerinin bilincindeyseler, böyle *davranmalıydılar.*

Saygıdeğer Plehanov yoldaş bu savın doğruluğunu çürütmeye çalışmayacak mıdır? Bize, üyeleri -eğer belirli bir parti kuruluşu, kongrenin toplanmasından kaçıyorsa- komitelerimizin yapmış olduğu gibi çalışmayı reddedecek dünyada *tek* bir sosyal demokrat parti gösterebilir mi? Haydi, göstersin bakalım Plehanov Yoldaş!

Şimdi ikinci soruna geçelim, gerçekten de: Konseyimizin kongreyi toplama görevinden kendini kurtarması doğru mudur? Bu sorun sadece biçimsel değildir, çünkü tüzüğe göre görevin dışında, bir görev vardır ki(*)...

24 Şubat (9 Mart) 1905'ten sonra yazılmıştır.
İlk kez 1930'da Lenin'den Derlemeler XV'de yayınlanmıştır.

Elyazmasına uygundur

(*) Elyazması burada kesiliyor (Ed. Notu).

KİMİ ALDATMAK İSTİYORLAR?

Elimize yeni geçen *İskra* sayı: 89'da, "Parti konseyinin" 8 Mart 1905 tarihli bir kararına rastlıyoruz. Yurtdışında bulunan "Konsey", beklenmesi gerektiği gibi, Rusya komiteleri tarafından toplanan parti kongresine karşı aforozunu gönderiyor ve "bu kongreye katılanların, davranış biçimleriyle, kendi kendilerini parti dışına düşürdüklerini" açıklıyor. Rusya'da savaşan partinin gerçekte uzun zamandan beri kopmuş olduğu ve şimdi de biçimsel olarak uzaklaştığı küçük mülteciler çevresinin öfkesi, bizim için gayet anlaşılır birşeydir. Aynı zamanda, insanları bu kadar yanlış düşünmeye ve "gerçeği" Konseyin yaptığı kadar beceriksizce "saptırmaya" ancak öfke ve umutsuzluğun itebileceği de anlaşılıyor. "Tüzük uyarınca, deniyor bize, Kongre sadece Konsey tarafından toplanabilir." Evet, Konseyin tüzüğü delmesi ve kongreyi toplama görevinden, aldatmacayla kaçması durumu dışında. Ve Konsey konusunda, parti tarafından, uzun zamandan bu yana

tam da bu "durum" kanıtlanmıştır (bak. Orlovski: *Konsey Partiye Karşı*, bu broşürde, bu arada, Konsey aritmetiğine göre 16 kere 4'ün 61 yaptığı gösterilmiştir!). 1 Ocak 1905'te, deniyor bize daha ileride, Konsey'in ortak kararına göre (Lenin dahil), merkezi kurumlardan başka tüzel yeterliğe sahip 33 parti örgütü vardı. Bu yanlıştır. Parti, aynı broşür sayesinde, bu örgütlerin sayısının, 1 Ocak 1905'te sadece 29 olduğunu, uzun zamandan bu yana biliyor. *İskra* tarafından sayılan Kuban ve Kazan komiteleri, Konsey tarafından hiçbir zaman onaylanmamıştır. Polesie ve Kuzey-Batı komiteleri ise, ancak 1 Nisan 1905'ten itibaren geçerli olmak üzere onaylanmıştır. Geriye 29 örgüt kalıyor (komiteler: St. Petersburg, Moskova, Tver, Kuzey, Tula, Nijni-Novgorod, Saratov, Ural-Ufa, Sibirya, Don, Harkov, Kiev, Odessa, Ekaterinoslav, Riga, Orel-Briansk, Smolensk, Samara, Voronej, Kafkasya Federasyonu = 4 komite, Kursk, Astrahan, Nikolayev, Kırım, Gornozadovsk, Yurtdışı Birliği). "Çoğunluk Komiteleri Bürosu" 10 örgütün vekillerine başvuruyor, diyor daha ileride Konsey. Bu bir yalandır. Büro, herkesin bildiği gibi, 1 Ocak 1905'ten önce, üç konferansta 13 komite (6 Kuzey, 3 Güney, 4 Kafkasya komitesi) tarafından seçilmiştir. Kongrenin toplanmasını ilan ettiğinden beri, Voronej ve Tula komiteleri, Büroyu kabul ettiler. Öyle ki 1 Ocak 1905'te, Rusya'da, haklara sahip 28 örgütten 15 örgüt, bonapartist merkezlerin iradesine karşın kongreden yana karar almışlardı. Ve uzun zamandan beri, genel olarak kongreden yana karar almış olan (bak. Şakov'un broşürü: *Kongre İçin Mücadele*) tam haklara sahip örgütleri (Saratov, Sibirya ve diğer komiteler) de hesaba katmıyoruz.

Aşağıda başvurulan iki kaynak, Konseyin, yanlış bilgilendirilmiş ve belgelerle değil, yurtdışında oturan militanların gevezelikleriyle eğitilmiş kişileri aldatmaya yönelik girişimlerinin ne derece gülünç ve beceriksizce olduklarını ortaya çıkarıyor. Dan, *2 Eylül 1904'te Cenevre'de Yapılan Toplantının Raporu* başlıklı çok ilginç broşürde, parti komitelerin çoğunluğunun *İskra* ile tüm yoldaşlık ilişkilerini kestiklerini kabul ediyor, çoğunluğa kesin olarak düşman olan Plehanov ise kendisini, mevcut güçlerin hemen hem eşit (!!) olduklarını açıklamak zorunda görüyor. (Dikkat edin, bu yurtdışında oturan bir militanın görüşüdür.) Yalanlanmak şöyle dursun, tersine Popov'un çok açık itiraflarıyla doğrulanmış olan Lenin'in *Açıklama'sında,* merkez komite görevlisi Popov, azınlığın Rusya'da sadece 4 komitesi olduğunu ve partinin gerçek bir kongresinin kesinlikle *İskra* yazı kurulunun ve Konseyin yenilmesine götüreceğini kabul ediyor. Bir kez daha: Kimi aldatmak istiyorsunuz, çok saygıdeğer atama şampiyonları? Parti için tek gerçek çıkış yolu olan kongreden, cinden korkar gibi korkuyorsunuz ve aynı zamanda da rakiplerinizin, örgütlerin pek küçük bir kesimine, toplam olarak dörtte biri gibi birşeye sahip olduklarını ileri sürüyorsunuz. Çarlığın düşmanları halkın çok küçük bir azınlığını oluşturdukları için mi, II. Nikola Kurucu Meclisten korkuyor?

"Vperiod" sayı:10
15 (2) Mart 1905

Gazete metnine uygundur

BONAPARTİSTLERİN DALAVERELERİ

Cenevre, 29 (16) Mart

Tver'in aşağıdaki açıklamasını almış bulunuyoruz: "9 Martta, yerel çevrelerin ve komitenin, Merkez Komitesinin bir temsilcisi önünde yaptıkları bir toplantıda, Merkez Komitesi tarafından toplantıya çağrılan (4 Mart 1905 tarihli partiye çağrı) parti III. Kongresi üzerine alınacak tavır tartışıldı. Tver komitesinin kararı okundu: R.S.D.İ.P Merkez Komitesinin parti III. Kongresine hazırlanma çağrısını (Merkez Komitenin 4 Mart 1905 tarihli kararı) selamlayan Tver komitesi, bu kongreye bir delege yollayarak katılmayı kararlaştırdı. Örgütlenme Bürosu temsilcisine, büro tarafından örgütlenen kongreye katılacağını bildiren Tver komitesi, bu açıklamanın nedeninin, büro tem-

silcisinin(*) Merkez Komitenin kongreyi geçerli sayma kararı olduğunu belirtmeyi kendisine görev biliyor".

Yerel çevreler konferansı, Tver komitesinin kararına katılmadı. Aşağıdaki karar, bir aleyhte ve bir çekimsere karşı 7 oyla, çoğunlukla kabul edilmiştir: Sonunda, "Merkez Komitesinin, III. Kongrenin derhal toplanmasına hazırlanmaya çağrısını almış olan bizler, bu kararı memnunlukla karşılıyor ve Örgütlenme Bürosu tarafından toplantıya çağrılan *Parti* Kongresinin hazırlığına çoktan katılmış olduğumuzu açıklıyoruz. O halde Merkez Komitesinin 4 Mart tarihli "Partiye" çağrısında yer alan önerilerden, ancak Merkez Komitesi ile Örgütlenme Bürosu arasında gerçek bir anlaşmanın söz konusu olması durumunda yararlanabiliriz" (6 kabul, 3 red). Aleyhte oy kullanmış diğer üçünün ruh halini belirlemek için, aleyhte oy kullanmış iki yoldaş tarafından önerilen bir başka kararı aktaracağım: "Merkez Komitesinin, parti III. Kongresini toplantıya çağırma kararını sevinçle karşılayan yerel örgüt, Örgütlenme Bürosuna olduğu gibi, ona da derhal anlaşmaya varmasını önerir. Eğer anlaşamazlarsa, yerel örgüt, istediği gibi davranma özgürlüğünü elinde bulundurur."

(*) Şubat ayında, Tver komitesi ve yerel çevrelerin toplantısında, III. Kongre üzerine bir rapor sunmuş olan Çoğunluk Komiteleri Bürosu temsilcisi, bize Tver komitesinin bu iddiasının "yanlış" olduğunu bildiriyor. "Benim raporum, diye açıklıyor bize, bir Merkez Komite üyesinin, Nikitiç'in[39] *ekspres açıklamasına* dayanmıştı: Merkez Komitesi, Büro tarafından toplantıya çağrılan III. Kongreyi, anlaştıktan sonra, meşru ilan etmek *niyetindeydi,* fakat çeşitli nedenlerle Büro ile resmi görüşmelere girmeye *henüz vakit bulamamıştı.*

Bu açıklamadan ortaya çıkan sonuçlar: 1) bizzat komitenin verdiği ifadeye göre, Tver komitesi ve yerel çevreler, Çoğunluk Komiteleri Bürosu tarafından düzenlenen kongreye katılmayı kabul etmişlerdi; 2) daha sonra, Merkez Komitesinin III. Kongreyi toplamaya ilişkin yeni vaatlerinden etkilenen Tver komitesi, onayını geri aldı. Bununla birlikte, yerel çevreler komiteyi izlemediler ve Büro tarafından daha önceden toplantıya çağrılmış olan kongreye katılmayı reddetmediler; 3) Merkez Komitesinin, III. Kongrenin toplanması için yeni vaatleri, şu ana dek yayınlanmamış olan ve okumadığımız "4 Mart 1905 tarihli partiye bir çağrıda" yapılmıştır.

Ünlü Merkez Komitemizin davranış biçimini tam olarak değerlendirmek amacıyla, yoldaşlara, bir yandan parti tüzüğünü diğer yandan da bazı gerçekleri anımsatalım. Tüzük uyarınca kongre, *Konsey* tarafından toplanır, Merkez Komitesi tarafından değil. Dolayısıyla Merkez Komitesi, sorumluluğunu yüklenmediği vaatlerde bulunuyor. Tüzüğe göre yapamayacağı birşeyi yapmayı vadediyor. Merkez Komitesi vadediyor yada farzediyor, Konsey ise düzenliyor. Merkez Komitesinin vaatlerini dinleyecek kadar saf olan ve tüzüğü yeterince bilmeyen parti üyeleri aldatılmışlardır. Konsey nasıl "düzenliyor", bunu gerçekler ortaya koyuyor. 8 Mart (yeni stil) kararında, Konsey "*militanların çoğunluğuyla* (belki Tver komitesiyle de?) *uyum içinde, böyle bir anda parti kongresi toplamayı yersiz bulduğunu*" (*İskra*, sayı: 89) açıklıyor. Hâlâ açık değil mi? "Militanların çoğunluğu" tarafından hiçbir "uzlaşma" elde edemediğine göre, bunlar, Konseyin

hâlâ ve hâlâ utanmadan partiyi aldattığının kanıtı değil midir?

Üstelik, 10 Mârtta, yani iki gün sonra Konsey, yeni bir karar alıyor (*İskra*, sayı: 91), bu kararda, Çoğunluk Komiteleri Rusya Bürosu tarafından toplantıya çağrılan kongreye iki temsilci göndermeyi kabul ediyor, *fakat kongreyi toplamak üzere onayını vermekten hiç sözetmiyor.*

Şunu da ekleyelim: Konsey, yalnızca kongreyi toplamanın uygunluğuna resmen karşı tavır alınakla kalmıyor, fakat aynı zamanda sözümona tüm haklara sahip komitelerin sayısını artırarak ve partiye, ne zaman ve hangi yeni komiteleri onaylanmış kabul ettiğini söylemeyi reddederek, *kongre olasılığı karşısında, oylara hile katıyor.* Konseyin (*Vperiod* sayı: 10'da incelenmiş olan) 8 Mart tarihli kararında, Polesye, Kuzey-Batı, Kuban ve Kazan komiteleri, 1 Ocak 1905'te tüm haklara sahiptiler, oysa ki son iki komite, Merkez Komitesi tarafından hiç de onaylanmamıştı, birinciler ise tüm haklarını ancak 1 Nisan 1905'den itibaren elde edeceklerdir.

Sadece üye sayılmak istemeyen, gerçekten üye olmak isteyen parti üyelerine soruyoruz: Bu oyunu kabul etmeleri mümkün mü? Konsey, oylarda hile yapıyor ve kongre aleyhinde karar veriyor, Merkez Komitesi ise, tüzüğe göre bu vaatlerin kesinlikle anlamı *olamayacağını* bilmeyen insanların saflığından yararlanarak kongre konusunda "vaatlerde" bulunuyor! Olaylar, 28 (15) Şubat tarihli *Vperiod* sayı: 8'de, Merkez Komitenin kongreyi "kabul ettiğini" ilan eden ilk haberler sırasında yazmış olduğumuz şeyi *tümüyle*

doğrulamıyor mu? *İskra'nın,* kongrenin toplanmasını Merkez Komitesinin "kabulü" gibi "nazik" bir konuda *tek bir söz* bile etmeden, 88. 89. 90. 91 ve 92. (eski stilde 10 Mart tarihli) sayıları çıkarmasından bu yana *bir ay geçtiğini* belirtelim! Artık bize, *Vperiod* sayı: 8'de yazmış olduğumuz şeyi yinelemekten başka birşey kalmıyor:

"Merkez Komitesinin, kongrenin derhal toplanmasını kabulü olarak yorumlanabilecek bir mesaj almış bulunuyoruz. Şu anda hiçbir şekilde bu haberin doğruluğunu garanti etmeksizin, yine de bunu olası görüyoruz. Merkez komitesi, örgütleri feshederek, kongreden yana görüş belirten komiteleri boykot ederek ve dağıtarak, kongreyle aylar boyunca savaştı. Bu taktik başarısızlığa uğradı. Şu anda, "fırsat herşeydir, formalite hiçbir şey" ilkesine göre davranarak, Merkez komitesi "fırsat" ele geçirmişken *(yani kongreye engel olmak için),* kongrenin derhal toplanmasından yana olduğunu açıkça ve resmen yüzlerce kere açıklamaya hazırdır. Umarız, Büro ve yerel komiteler, partinin "Şidlovski komisyonunun"[60] numaralarıyla aldatılmalarına izin vermezler."

EK:

Cenevre, 30 (17) Mart. Merkez Komitesinin dalaverelerinin gerçek bir günlüğünü tutmak zorunda kaldık. Merkez Komitesi tarafından Çoğunluk Komiteleri Bürosuna gönderilen aşağıdaki mektubu bize ulaştırdılar:

"4 Martta, Merkez Komitesi, parti komitelerini III. Kongreye hazırlanmaya çağırmayı ve kendisi de, kongreyi en kısa sürede toplamak üzere önlemler almayı kararlaştırdı.

Partinin *genel* bir kongresinin elverdiğince çabuk toplanması ve başarısı, *şu anda* kongreden yana görüş belirten olabildiğince bütün yoldaşların ve örgütlerin kafa kafaya verip çalışmasına bağlı olduğu için, Merkez Komitesi, "çoğunluk" komiteleri Örgütlenme Bürosuna, bu sorun üzerine bir anlaşmaya varmayı, kongreyi en kısa sürede toplamak amacıyla ortaklaşa çalışmayı ve bu kongrede *bütün* partinin en tam biçiminde temsil edilmesini gerçekleştirmeyi önerir. 6 Mart 1905. R.S.D.İ.P M.K."

Rusya komitelerinin sonsuz sabrı ve güveni var doğrusu! Niçin Merkez Komitesi 4 Mart çağrısını yayınlamıyor? Niçin Büro ile "anlaşma" üzerine aldatmaca laflar ediyor? Büro, bir aydan daha uzun zaman önce, açıkça, herkesin gözü önünde, kongreye *herkesi, bütün partiyi* davet etti. Büro uzun zaman önce Mer-

kez Komitesine, bundan böyle *hiçbir ertelemenin mümkün olmadığı* cevabını verdi. *Partinin genel bir kongresini* gerçekten isteyen kişinin yapacağı tek şey, gelmektir, hepsi bu. Nihayet, tüzük uyarınca kongrenin M.K. tarafından değil de, kongreye karşı karar almış olan Konsey tarafından toplanması gerekirken, Büro ile Merkez Komite arasındaki bir anlaşmanın ne anlamı olabilir?

Şu anda *herkesin,* Konseyin ve Merkez Komitesinin ikili oyununu göreceğini umut etme olanağı vardır. Ve biz eminiz ki Büro, kongreyi daha önceden *belirlemiş* ve *Merkez Komitesine bildirmiş* olduğu süre içinde toplama görevini yerine getirmede tek bir geri adım atmayacaktır.

"Vperiod" 13. sayısından ayrı basım olarak, Mart 1905 sonunda yayınlanmıştır.

Basım metnine uygundur

SAP İLE SAMAN(*)

İskra'nın 92. sayısında, *Vperiod*'un çelik sağlamlığıyla, eski *İskra*'nın *ilkeleri* ve politikasıyla yetinmek şöyle dursun, aslında zigzaglarla yeni *İskra*'nın izinden yürüdüğünü kanıtlamaya çalışan, "Sağlam bir politik çizginin zigzagları" başlıklı bir makale yer alıyor. Aslında bu o kadar gülünç bir sav ki, üzerinde ciddiyetle durmaya değmez. Bu durumda, karakteristik olan şey, yeni *İskra*'nın polemiğinin içeriği değil, onun yöntemleridir; çünkü bu polemik, açıkça içerikten yoksundur. İşte bunun üzerinde durmaya değer. Bu yöntemlerin incelenmesi bize gösteriyor ki, polemik var, polemikçik var. Eski *İskra*'nın polemikleri gazeteyi sevdirmiyordu, fakat hiç kimse partinin bu organını ilkesizlikle suçlamayı da düşünmüyordu. Yeni *İskra*'nın polemikleri ise ondan tiksindiriyor, çünkü *Raboçeye Dyelo*'nun bilinçli yandaşları ve Plehanov'un çevresinde toplan-

(*) Bu makalenin yayınlanması yer yokluğu yüzünden geciktirilmiştir.

mış "arabulucular" gibi, militanlar kitlesi de, bu polemiklerin ilkesiz olduğunu görüyor.

Bizim niyetimiz, okuyucuya bu polemiğin yöntemlerinin neler olduğunu göstermektir.

İskra'yı adım adım izleyelim. *Vperiod*, diyor bize, partiyi bölünmeye itiyor. Yalan. Parti bunalımını dedikodulara göre değil de belgelere dayanarak incelemiş olan herkes, partiyi II. Kongre sonrasında tam da azınlığın, hem de gizlice, gizli bir örgüt kurarak böldüğünü biliyor. *İskra* ikiyüzlülük ediyor. Açık bir bölünmeden hoşlanılmayabilir, ama gizli bir bölünmeden tiksinilmeden edilemez. *Vperiod* gizli bölünme istemiyor, hepsi bu.

Daha sonra bizi özerklik ve merkeziyetçilik konusundaki çelişkiye inandırmak istiyorlar. Lenin, diyorlar *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*'de özerkliğin oportünizmin bir ilkesi olduğunu belirtmişti; oysa, işte Çoğunluk Komiteleri Bürosu, yerel komitelerin en geniş özerkliğinin yandaşı olduğunu söylüyor. Lenin, bürokrasi demokrasiye göre ne ise, oportünistlerin örgütlenme ilkesinin, devrimci sosyal demokrasinin örgütlenme ilkesine göre aynı şey olduğunu ileri sürmüştü. Oysa, işte Çoğunluk Komiteleri Bürosunun kendisi de bürokrasiden yakınıyor! Bize karşı yöneltilen suçlamalar bunlardır. Bu suçlamalar, bir kez daha düpedüz yalan üzerine kurulmuştur. *Adımlar*'da (ve daha önceden *"İskra* yazı kuruluna mektup"ta) Lenin, bir çok kez çekincelerini dile getirmiş, bürokrasiye karşı ve özerklikten yana kullanılan parlak cümlelerin açıklıktan tamamen yoksun olduğunu, keyfe göre değiştirilen en çeşitli yapılara bürünebildiğini, hatta tüm anlamlarını

bile yitirebildiğini açıklamış, anımsatmış ve altını çizmiştir. Aslında -Lenin bunu yüzlerce kez yinelemiştir- bu laflar, sadece atama arzusunu gizlemeye yarıyor. Lenin'in bu sözleri, şimdi, en iyi belgelerle kanıtlanmış, eksiksiz bir doğrulama elde etmiştir. Fakat eğer, diyordu Lenin, bunun ilkesel anlamını ele almaya razı olunursa (*eğer* razı olunursa) şu görülüyor: Genel olarak bürokrasi, büro çalışması, formaliteler, yazçizler ve biçimcilik anlamına gelebilir. Bu bürokrasi kötüdür, diyordu Lenin, düşüncesini daha iyi açıklamak için Martov'un oldukça ünlü tüzük taslağını alıntılayarak. Az da olsa bilinçli olan her okuyucu, Çoğunluk Komiteleri Bürosunun, bu bürokrasiden söz ettiğini açıkça anlar ve *Vperiod*'a yöneltilen çelişki suçlamasının çocukça olduğu ortaya çıkar. Bürokrasi, her tür muhalefetin meşru ve eğer bu şekilde dile getirmek mümkünse "doğal" haklarının çiğnenmesi, azınlığa karşı gayrimeşru yollarla mücadele anlamına gelebilir. Böyle bir bürokrasi olabilir, diyordu Lenin, fakat hiçbir ilkeye dayanmaz. Onunla savaşmak, azınlığın haklarının anayasal güvencelerini göz önünde bulundurarak savaşmak gerekir. Bu güvenceler, ilk kez olarak en uzlaşmazlar tarafından yada bugünkü deyimiyle *Vperiodcu* yoldaşlar tarafından yedi ay önce, Ağustos ayında yayınlanmış olan 22'lerin ünlü açıklamasında net olarak, anlaşılır biçimde ve açık seçik önerilmiştir, yeni *İskra* grubu ise bu açıklama karşısındaki tutumunu açıkça belirlemek için en küçük bir girişimde dahi bulunmamıştır.

Fakat bürokrasinin, anti özerkçiliğin, v.b bu yorumlarından başka, onları gerçekten genel anlamında, bir

takım düzensizlikler, aşırılıklar v.b olarak değil de, bir örgütü yönlendiren genel örgütlenme ilkeleri olarak anlamak da mümkündür. Böylesi anlayışlar, bizim isteğimize karşın, bizim karşı koymamıza rağmen menşevikler tarafından bize yakıştırılmıştır. *Adımlar*'da olduğu gibi "*İskra* Yazı Kuruluna Mektup"ta da, Lenin, okuyucuyu bunalımın ve bölünmenin gerçek ve somut niteliğini bulandıran bu anlayışlara karşı yüzlerce kez uyardı. "*İskra* Yazı Kuruluna Mektup"ta apaçık haykırıyordu: Bırakın Baylar bütün bu zırvaları, insanların 9/10'u için bunlar, sadece dedikodudur! Bu, Lenin'in yuhalanmasına yol açtı ve Merkez Organı ilkelerin söz konusu olduğunu kanıtlamaya girişti. Pekala, eğer öyleyse, o zaman özerklik *ilkesi* sosyal demokrat örgütlenmenin gerçekten oportünist bir ilkesidir, diye cevaplandırdı Lenin ve *Vperiod*'a dayananlar da her zaman böyle cevaplandıracaklardır. Pekala, eğer öyleyse, sizin bürokrasiye karşı çığlıklarınız, Fransa'daki Jorezcilerin, Almanya'daki Bernştaynıcıların ve İtalya'daki reformistlerin çığlıklarının genel olarak aynısıdır. İşte böyle. Buna iyice inanmak için, parti bunalımını söylentilere göre değil de, belgelere dayanarak incelemek yeter. Daha II. Kongre'de, Lenin, bir Bund üyesi olan Liber'e, (bak. tutanaklar) ikiyüzlü bir merkeziyetçiliğe karşı "herhangi" bir Tula komitesinin özerkliğini savunacağını söylüyordu. Bu özerkliğin, tüzüğümüzün 8. maddesinde güvence altına alınmasına karşı hiçbir şey ileri sürmüyordu. Fakat ne Lenin, ne de Çoğunluk Komiteleri Bürosu, hiçbir zaman özerklik *ilkesini* savunmadılar; bu ilke Akimov, Liber ve yeni *İskra* tarafından savunuldu. Çok değişik koşullarda kullanılmış ve çok

değişik anlamları olan sözcükleri, bağlamlarından koparark yetersiz bilgilenmiş okuyucunun gözünde bu nokta üzerinde karışıklık yaratmak, kuşkusuz pek zor değildir; fakat, bu şekilde kuşa çevrilmiş alıntılar yardımıyla polemik yapan gazeteler, ancak *Novoye Vremya*[61] kadar önemsenir.

"Bir İşçi"nin broşürünü ele alın. *İskra* tarafından bulandırılan işin, aslı nedir? İlkesiz adamların gürültü patırtıyla özerklik ilkesi, v.b.'yi ileri sürerek kötü bir duruma düşmeleridir, çünkü onlara ancak, seçim ilkesinin uygulanması istenerek karşılık verilebilirdi. Bir kez açmaza düşmüş bulunan bu adamlar, ricat borusu çaldılar. Buna karşılık *Vperiodcu* yoldaşlar şöyle diyorlardı ve de diyorlar: Tumturaklı sözler ve özerkçi, demokratik "ilkeler" sayıp dökmek yakışık almaz, fakat eğer tüzüğe, Rusya'daki durumun bize sunduğu demokratik perspektiflerden esinlenen ciddi, pratik değişiklikler getirmek gerekiyorsa, bunları içtenlikle ve açık açık tartışalım. *Vperiod*, "Bir İşçi"yi düelloya davet ederek, Sosyal demokrat yayınlar arasında işçileri parti komiteleri içine alma gerekliliğini Lenin'in yazıları kadar açıklıkla dile getiren tek bir metin gösterin bize, diye meydan okudu. Yeni *İskra* tarafından yolu şaşırtılan "Bir İşçi", basın aracılığıyla, vuruşmayı kabul ettiği cevabını verdi: Fakat vuruşmayı kabul etmenin ne demek olduğunu anlamadığı ortaya çıktı, çünkü hiçbir metin göstermedi, sadece Lenin'i "gününü göstermek" yada "hesabını görmekle" tehdit etti. *Vperiod*, bu korkunç tehditlere elbette ki karşılık vermedi.

Şimdi de tek merkez sorununu inceleyelim. Lenin, deniliyor, *Adımlar*'da, oportünistlerin tek merkez taraftarı olduklarını söylemiştir; şimdi ise Çoğunluk Komiteleri Bürosu tek merkezden yanadır. Gerçekler, dikkatsiz ve bilgisiz bir okuyucu için bir kez daha göz göre göre çarpıtılmıştır. Her kim ki *Adımlar*'ı okumak isterse, bir bolşeviğin iki merkeze karşı ilk makalesinden (bak. Ryadovoy'un "Anlaşmazlıklarımız"daki makaleleri) uzun zaman önce, Lenin'in, iki merkez düşüncesinin, "politik kölelik ve devrimci saldırıyı başlatmak için, yurtdışında ilk harekat üssünün yaratılması koşulları altında, Rusya'daki sosyal demokrat işçi hareketinin tam anlamıyla geçici" (dikkat!) "ve özel ihtiyaçlarına cevap verdiğini" yazdığını görecektir (*İskra* köşe yazarı tarafından, sözünün bile edilmemesine büyük özen gösterilen 28. sayfada). "Genel olarak merkeziyetçilik konusundaki, deniyor hemen ardından *Adımlar*'da ve tek" (dikkat!) "ilke sayılan birinci düşünce, (eski *İskra*'nın planına göre) partinin bütün tüzüğüne girmeliydi; ikincisi, geçici yer ve mücadele biçimi koşullarının doğurduğu kısmi düşünce ise, iki merkezin kurulmasıyla, merkeziyetçilikten açıkça uzaklaşmayla ifade ediliyordu" (s.28). Partimizin *Novoye Vremya*'sının polemik yöntemlerini değerlendirme işini, şimdi okuyucuya bırakıyoruz! *İskra,* şunları okuyucudan saklayarak, onu açıkça aldatmaya kalkışmıştır: 1) Lenin, iki merkez düşüncesinin geçici ve *özel* anlamını uzun zaman önce belirtmişti; 2) bu nedenle de, oportünistlerin tek merkeze bağlılığını hiçbir zaman genel ilkelerle açıklamamış, bunu sırf "geçici yer ve mücadele biçimi koşullarıyla", partinin oportünist unsurlarının tek bir merkez taraftarı olmalarının ge-

rektiği ve *gerçekten de* oldukları koşullarla açıklamıştır. Eski *İskra*'nın oportünizme karşı bir kale olduğu gerçektir. Oportünistlerin kongrede azınlığa düştüğü de gerçektir. Yeni *İskra*'nın oportünist olduğu ortaya çıktığına göre ve Rusya örgütleri, yurtdışı örgütlerinden daha fazla ilke sağlamlığı ve tutarlı parti anlayışı gösterdiğine göre, "geçici koşulların" değişmiş olmasında şaşacak ne var? Bütün bolşevikler (yada hemen hemen hepsi) tek bir merkezden yana görüş belirtirken, *Raboçeye Dyelo* grubu, Martinov, "bataklık" ve yeni *İskra*'nın iki merkezin savunmasını üstlendiğini (örneğin III. Kongrede) görmekten hiçbir şekilde şaşırmazdık. Bu sadece Lenin ve bolşeviklerin şaşmadan savunmuş oldukları ve şimdi de yılmadan savundukları, aynı devrimci sosyal demokrasi ilkeleri için, yani eski *İskra*'nın ilkeleri için mücadele yöntemlerinin "geçici koşullarında" uygun bir değişiklik olacaktır. Sadece *Novoye Vremya*'cılar türünde adamlar, böyle bir gelişmede "şaşılacak birşey" görebilirler. (Hemen hemen bütün bolşeviklerin tek bir merkez taraftarı olabileceklerini söyledik. Ne olacağını yine de III. Kongrede göreceğiz. "Geçici yer ve mücadele biçimi koşulları"nın anlamı konusunda aramızda çeşitli görüşler bulunuyor; kongrede bunların hepsini birbiriyle karşılaştıracak ve "bilançosunu düzenleyeceğiz".)

Yukarıda yazılanlar, yeni *İskra*'nın polemik yöntemlerini yeterince ortaya koyuyormuş gibi geliyor bize, öyle ki bundan böyle sözü daha kısa kesebiliriz. *İskra,* Çoğunluk Komiteleri Bürosunun, tüzüğe aykırı biçimde ve Konseyin[62] haberi olmadan kongre toplayarak parti disiplinine karşı geldiğini söylüyor. Bu

doğru değildir. Konsey, kongreden kaçarak, bundan çok önce tüzüğü çiğnemiştir. Bunu basında, uzun zaman önce açıkça sergiledik (Orlovski)[63]. Menşeviklerin gizliden gizliye partiyi bölmelerinden ve türlü bahanelerle kongreden kaytarmalarından sonra, bize, akıl almaz bir durumda, merkezlere rağmen kongreyi toplamaktan başka pratik bir çözüm kalmıyordu. *İskra,* partinin en çeşitli örgütlerinin sayısını çok belirgin biçimde genişletme gerekliliği üzerinde ısrar eden *Vperiod* 9. sayı başyazısı "Yeni Hedefler, Yeni Güçler-"in, Lenin tarafından kaleme alınmış tüzüğün 1. maddesinin esinlendiği düşünceyle çeliştiğini, çünkü kongrede düşüncesini savunurken Lenin'in, parti kavramını sınırlama gereğini, desteklediğini söylüyor. *İskra*'nın bu itirazı, lise öğrencilerini poleniğe alıştırmaya elverişli bir mantık egzersizi olarak tavsiye edilebilir. Bolşevikler, partiyi örgütlerinin toplamıyla yada bütünüyle sınırlamak ve daha sonra bunların sayısını artırmak gerektiğini söylediler ve söylüyorlar (bak. Kongre tutanakları, *Adımlar* s.40 ve diğerleri, özellikle de s.40-41 ve 46). Yeni *İskra,* partinin *çerçevesinin* genişletilmesini, parti *kavramının* genişletilmesiyle, *parti örgütlerinin sayısının artırılmasını,* partinin *kendi örgütlerinin sınırları ötesinde* genişletilmesiyle karıştırıyor! Bu yap-boz oyununu açıklamak amacıyla, pek güç olmayan bir örnek aktaracağız. Daha basit olsun diye, farzedelim ki bir ordu, tümüyle, tek bir silaha sahip askerlerden oluşsun; bu ordu ilkin, artık sadece ateş etmeyi gerçekten bilen askerlerin toplamı oluncaya kadar küçültülmelidir, askeri talimler konusunda lafta kalan güvence vermeler ve genel konuşmalarla yetinilmesine izin verilmemelidir; daha sonra da, atış sınavı-

nı geçebilecek insanların sayısını *artırmaya* çalışılacaktır. Ne olup bittiğini bir parçacık anlamaya başlamıyor musunuz yeni *İskracı* Baylar?

İskra, *Vperiod*'a kızarak şöyle yazıyor: "Eskiden sadece sağlam sosyal demokrat olduğu kabul edilenler isteniyordu, oysa ki şimdi, bilinçli olarak sosyal demokrat olmayanların dışında kim olursa olsun tapınağa kabul ediliyor." *Vperiod*'un 9. sayısını açın ve okuyun: "Bilinçli olarak sosyal demokrat olmayanlar hariç, bütün... çevreler doğrudan doğruya partiye girsinler yada *ona katılsınlar* (altı, yazar tarafından çizilmiştir). Bu son durumda, ne programımızın kabul edilmesi ne de bizimle zorunlu örgütsel bağlar kurmaları istenemez..." *İskra*'nın, partiye kabul edilmek için "eskiden istenen" şey ile partiye yakınlık duyan gruplardan "bugün kabul edilen" şeyi birbirine karıştırarak açıkça bir kalpazanlığa giriştiği, ortada değil midir? Bolşevikler, kendi kendini parti üyesi saymanın, aydın anarşizmi göstermek olduğunu ve parti üyelerinin "zorunlu örgütsel bağları" pratikte de tanımak zorunda olduklarını daha önceden söylüyorlardı, şimdi de *Vperiod*'da söylüyorlar. Bir tek, bozgunculuk tohumları ekmeyi hedefleyen kişi bunu anlamayabilir. *Vperiod*'un parolası şuydu: Yeni hedefler için, parti örgütlerinin yada en azından sempatizan örgütlerinin içinde yeni güçleri bir araya getirin. *İskra*'nın parolası ise şudur: "Kapıyı ardına kadar açın!". Birileri şöyle diyor: Alaylarınıza yeni nişancılar alın ve ateş etmeyi öğrenenleri yardımcı müfrezelerde örgütleyin. Diğerleri şöyle diyor: *Kapıyı ardına kadar açın!* Herkes keyfine göre, kendi kendine ordu içinde yer alabilsin!

İskra, Vperiod'un devrim ve silahlanmanin örgütlenmesi üzerine görüşünü paylaştığına dair bize güvence vermek istiyor. Herşeyden önce sorarız: Ya Parvüs? Eğer görüş ayrılıklarını bu vicdansız *Vperiod* uyduruyorsa, niçin derdinizi yeni *İskra*'ya bağlı olan ve *İskra*'ya karşı düşmanlık olasılığı bulunmayan Parvüs'e tüm ayrıntılarıyla anlatmıyorsunuz? Onunla anlaşmazlık halinde olduğunuzu ilk olarak sizin kabul etmeniz gerekmez miydi? Bu saklambaç oyunu niye? Aslında yeni *İskra*, burada *Vperiod*'a aynen *Raboçeye Dyelo*'nun eski *İskra*'ya yaptıklarına benzer itirazlar yapıyor. *Kendi* partilerinin tarihiyle ilgilenen yoldaşlara, *Raboçeye Dyelo*'yu ve özellikle de onun 10. sayısını yeniden okumalarını ne denli önersek azdır. *Raboçeye Dyelo*'ya, politik mücadelenin hedeflerini küçülttüğü gösteriliyordu. O da karşılık veriyordu: *İskra*, ekonomik mücadelenin önemini yeterince kavrayamıyor. Yeni *İskra*'ya ise, devrimi örgütleme, ayaklanmayı yapma, işçileri silahlandırma ve sosyal demokrasinin devrimci geçici hükümete katılma görevini küçümsediği gösteriliyor. Yeni *İskra* cevap veriyor: *Vperiod*, ayaklanmanın ve devrimin kendiliğinden niteliğinin önemini ve politikanın "tekniğe" (yani silahlanmaya) nazaran daha ağır bastığını kavrayamıyor. Aynı kuyrukçu tavır, aynı kanıtları getiriyor. Yeni hedeflerle ilgili bir yönetici slogan dile getirme beceriksizliklerini bu adamlar eski görevlerin büyük önemini kanıtlamaya yönelik bir ince eleyip sık dokumanın altına gizliyorlar. Bizzat rakibin eski hedeflerin ve sosyal demokrasinin ABC'sinin önemini takdir ettiğini kanıtlamak amacıyla, sözcükleri, bağlamlarından koparıp soyutluyorlar. Kuşkusuz, yeni *İskra*'cı yoldaşlar, biz sosyal demokrasinin ABC'-

sine büyük değer veriyoruz, fakat *alfabeyi öğrenip de sürekli olarak orada çakılıp kalmak istemiyoruz.* Hepsi bu. Ne Parvüs, ne Çoğunluk Komiteleri Bürosu, ne de *Vperiod* işçilerin, örgütlerin ve partinin dışında silahlanabilecekleri ve silahlanmaları gerektiği gibi basit bir ilkeyi tartışmayı hiçbir zaman akıllarından geçirmeyeceklerdir. Fakat eğer *İskra,* ünlü "kendi kendine silahlanma" teorisini *bir slogan* haline getirirse, onun kendiliğindenliğe böylesine taptığını gören herkes, doğal olarak gülümser. Eğer *"İskra"* Parvüs'ü *düzeltirken,* Kriçevski ve Akimov'un en derin anlamlı eserlerine yaraşır yeni bir görev, "işçileri dinmek bilmez kendi kendine silahlanma ihtiyacıyla silahlandırma" görevini keşfediyorsa onun sadece alayla karşılanması çok doğaldır. Eğer yeni görevlerin -kitlelerin silahlandırılması, sokak savaşları, v.b- sosyal demokrasinin eski görevlerine eklendiği bir anda, *İskra* (daha yeni başlanmış olan) birinci görevleri, "teknik" ve onun ikincil rolü üzerine küçümseyici pek ince düşünceler yardımıyla küçültmekte acele ediyorsa, eğer yeni "teknik" hedefleri, partinin alışılmış ve sürekli eski politik görevlerinin *tamamlayıcısı* yapmak yerine, *İskra,* bunların birbirinden *ayrılması* konusunda açıklamalar yapmaya koyuluyorsa, herkesin bu sözleri, kuyrukçuluğun yeni çeşitlemeleri sayması doğaldır.

Son olarak, ilgi çekici birşey olarak, *İskra'nın,* ünlü "hiç panik yaratmamak" teorisinin ona sağladığı büyük şöhretten kurtulma girişimini belirtelim. *İskra,* şimdi kendisi de bu soruna "ünlü" diyor ve Çoğunluk Komiteleri Bürosunun da, "panik yaratmamak gerektiğini" öğütlediğini, çünkü ayaklanma üzerine bildirisinde, küçük burjuvaları gereksiz yere asla korkutmamak

amacıyla (elde olmayan sertlik durumları hariç) onların mülklerini tahrip etmekten kaçınmayı salık verdiğini, (64) kanıtlamaya çalışıyor. Ve *İskra*'nın ağzı kulaklarına varıyor: Siz de insanları ürkütmek istemiyorsunuz!

Çok hoş değil mi? Zararsız gösteriler sırasında hiç panik yaratmamayı amaçlayan zemstvo üyeleriyle anlaşmayla, ayaklanma sırasında ihtiyacın gerektirmeyeceği mülk yıkımlarına karşı uyarı, birbiriyle karşılaştırılıyor! Üstelik: Bir yandan, "yüksek tipten gösteriler", diğer yandan, silah eldè sokak savaşlarının hor görülen ve değersiz "tekniği"... Küçük bir soru, arkadaşlar: Niçin her sosyal demokrat(*), öğütlere uyarak, ayaklanma sırasında küçük burjuvaları gereksiz yere korkutmamayı kabul ediyormuş ve edecekmiş? Ve niçin, tersine sizin zemstvo kampanyası planınız, kendi ifadenize göre, sosyal demokratlar arasında "ünlü" hale gelmişmiş? Niçin kendi saflarınızda, Parvüs ve başka birçok kişi bu plana karşı protestolar yükseltti? Niçin utangaçlık, bu ünlü planı yayınlamanızı şu ana dek engelledi? Büronun öğütleri, ne denli tartışma götürmez ve sosyal demokrasi tarafından böyle olduğu kabul edilmişse, unutulmaz mektubunuzda verdiğiniz öğütlerin de o denli yersiz ve gülünç oldukları için, değil mi?

"Vperiod" sayı: 15
20 (7) Nisan 1905

Gazete metnine uygundur

(*) Bu öneriye şimdiye dek yalnızca anarşistler karşı çıktılar. Bildirileri *Vperiod*'a savaş açtı, böylelikle demokratik devrim ile sosyalist devrim arasındaki farkı hiç anlamadıklarını ortaya çıkardı.

BOZUM OLAN KONSEY

Cenevre'de alınmış olan 7 Nisan 1905 tarihli "Parti Konseyi" kararı, *İskra*'nın 95. sayısından ayrı bir baskı olarak çıkmış bulunuyor. Bu karar, bir yığın "gerçek saptırması"ndan başka birşey değildir. Başlıcalarını belirtelim:

Konseyin, partinin iç mücadelesinin, birliği tehdit etmemesini dilediği söyleniyor bize. Bu doğru değil. Merkez Komitesi üyesi olan Lenin ve Vasiliev'in, bir yıldan daha uzun zaman önce, Ocak 1904'te, Konseye, tüm partiyi boykota ve partiye ait olan paralara çevreler tarafından gizlice sahip çıkılmasına son vermeye çağırmasını önerdiğini, tüm parti üyelerinin çürütülememiş ve çürütülemez belgelere dayanarak bilmesi gerekir. *Konsey bu öneriyi reddetti.* Azınlığın gizli örgütünün "atama" için mücadelesini onaylayarak, partinin *gizliden gizliye bölünmesine* katılmayı yeğ tuttu. Bu mücadele, şimdi belgelerin desteğiyle kanıtlandığı gibi,

II. Kongreden bu yana, yani 1903 Ağustosundan 1904 Kasım yada Aralığına dek sürdürülmüştür.

Bu yüzden Konsey, Ocak 1904'ten beri, partinin en üst kurumu değil, azınlığın gizli bir örgütünün aletidir. Arabulucu Merkez Komite, bu örgütün varlığını herkesin gözü önünde ve basında kabul eden tek kuruluş değildi; Merkez Komitenin azınlığa katılması sırasında bunu *İskra* da kabul etti.

Azınlık gizli örgütünün aleti olan Konsey, komiteler tarafından istenen parti kongresinden kaçmak için tüm gücünü harcadı. Birbuçuk yıl boyunca, sosyal demokrat çalışma, Rusya'da, yurtdışı azınlığının bozguncu etkinliği tarafından kösteklendi. Birbuçuk yıl boyunca, komiteler, kararlarını gizleyen yada bunlara en kaba hakaretleri ekleyerek geri gönderen ("dolandırıcılar, aşağılık komedi, uydurma belgeler", Martov'un mektubunda yer alan deyimler bunlardır. Bkz. Orlovski'nin, *Konsey Partiye Karşı* adlı broşürü) Cenevre Konseyine karşı, kongre için, Rusya'da sürekli ve amansız bir mücadele yürüttüler. Gizli bölünmenin sorumlularına karşı bu çetin mücadelenin bütün önemli aşamaları, şimdi belgelerin desteğiyle basında yer almıştır. Ekim 1904'ten, yani *altı ay öncesinden başlayarak*, örneğin Orlovski'nin *Konsey Partiye Karşı* broşüründe, Konseyin, tüzüğün kendisine dayattığı kongreyi toplama yükümlülüğünden sebep göstermeksizin kaçtığı kanıtlanmıştır. Daha sonraları, bir biri ardına birçok Rusya komitesi, Konseye ve bütün merkez örgütlerine *güvensizliklerini açıkça* dile getirdiler. Fakat Konsey, buna hiç aldırmıyor ve utanmadan partiyle alay ediyordu. Konsey, azınlığın aletiydi. Şimdi 7

Nisan 1905 kararında, *uyuşmazlık taraflarından biri* olduğunu açıkça kabul ediyor, fakat yine de partiden aldığı vekaleti ona geri vermeyi reddederek, *tüm partinin* bir kurumu unvanını, haklarını ve yetkilerini kullanmaktan çekinmemiştir! Bunun, güveni kötüye kullanmak demek olduğu gün gibi ortadaydı.

Rusya komiteleri, en sonunda, Konseyin kongreden kaçtığını görerek, üç konferansta seçmiş oldukları "Büro" aracılığıyla, *kongreyi kendi başlarına topladıkları* zaman, *azınlığa katılmış olan Merkez Komitesi,* hatasını *kendi başına* alelacele düzeltmeye girişti. Çoğunluk komitelerine yakınlık duymak şöyle dursun, onlarla savaşan *Rusya Merkez Komitesi* ise, *Rusya'daki durumu görerek* ve çoğunluğun ülkede gerçekten üstün geldiğini bilerek, kongrenin toplanması konusunda Çoğunluk Komiteleri Bürosunun tam tarafsızlığını kabul etmek, *Konseye karşı çıkmak* zorunda kaldı. Basında daha önce belirttiğimiz gibi, hem de Bütün Rusya militanlarının deklarasyondan bildikleri gibi, Rusya Merkez Komitesi, 12 Mart 1905 tarihli partiye çağrısında, bu belgenin 5. maddesinde "Konseyin 8 Martta (*İskra* sayı: 89) kabul edilmiş olan kongreye karşı kararının, kongre hazırlıklarını durdurmak için bir gerekçe oluşturmadığını" açıklayarak, *Konseye açıkça karşı koyuyor.*

Konseyimizin o denli özene bezene sessizlikle geçiştirdiği bu açıklama ne anlama geliyor? Ülkede olup bitenlerden haberdar olan ve yurtdışında bulunan Konseyin savlarını elbette ki incelemiş olan Rusya Merkez Komitesinin, bu savların yanlış olduğunu *kabul etmesi,* kongrenin toplanmasına karşı ortaya konan kanıtların tümüyle uydurma olduğuna karar

vermesi, söz konusu sorunları inceleme olanağı bulmuş olan Rusya komitelerinin ezici çoğunluğunun kongreyi *gerçekten* istediğini kabul etmesi anlamına geliyor.

İşte bu nedenle Konsey, Merkez Komitesinin açıklamasının 5. maddesini sessizlikle geçiştiriyor! Çünkü bu açıklama, Konseyin savlarının düzmeceliğini ve Konseyin, partinin genel düşüncesini çarpıttığını, tüm parti önünde kesin olarak kabul etmek anlamına geliyor!

O gün bu gündür, karşıt tarafların bir konferans yada anlaşmasını öneriyerek, Konsey boş yere bir kez daha partiyi yanıltmaya kalkışıyor. *Bu anlaşma, Rusya'da çoktan gerçekleşmiştir.* Merkez Komitesinin, Temmuz bildirisinin menşevik örgütler tarafından onaylandığını ilan ederken, *İskra*'nın bizzat kendisinin açıkça belirttiği gibi, Merkez Komitesi, menşeviklerin Rusya'daki merkeziydi. Çoğunluk Komiteleri Bürosu ise bolşeviklerin Rusya'daki merkeziydi. İki karşıt tarafın *Rusya* merkezleri *ortak bir kongre üzerine şimdiden bir anlaşma imzalamışlardır.* Buradan da görülüyor ki, Rusya'da, parti ruhuna ve parti birliğine yurtdışı menşeviklerinden biraz daha iyi değer biçen menşevikler vardır. Buradan da görülüyor ki, merkezleri olan Merkez Komitesi tarafından temsil edilen Rusya menşevikleri, yurtdışında bulunan Konseyi bozum ediyor ve ona sırt çeviriyorlar. Buradan da görülüyor ki Rusya'da iki karşıt taraf merkezlerinin anlaşmasından sonra, yurtdışında bulunan Konseyle, yani Cenevre centilmenleriyle hiçbir anlaşma söz konusu olamaz.

Bu yüzden Konsey, Merkez Komitesine, kendisini devirme amacını haksız yere yüklüyor. Gelecek değil, geçmiş söz konusudur. Merkez Komitesinin 12 Mart 1905 tarihli partiye çağrısının 5. maddesi, okuduğunu anlamasını bilen herkese, alaşağı etmenin artık gerçekleşmiş bir olay olduğunu gösteriyor. İki tarafın biraraya gelen merkezleri tarafından temsil edilen Rusya, yurtdışında bulunan parti kurumunu görevden almıştır. Konsey, artık partiyi temsil etmiyor, bundan böyle sadece bir Cenevreli grubu temsil ediyor.

Aşağıdaki bölüm, parti yaşamının bu tablosunun ne derece doğru olduğunu apaçık ortaya çıkarıyor. Konsey, 7 Nisan 1905 kararının oybirliğiyle kabul edildiğini ilan etti. Parti üyeleri, bu açıklamayı okurken ister istemez, *aynı zamanda iki Merkez Komitesi üyesinin de*, Konseyin kararına katıldığını varsaymaya yöneltiliyorlar. Oysa ki Konseyin okuyucuda uyandırmak istediği bu varsayım, tümüyle kuşkuludur.

Kanıtı. *Vperiod*'un 13. sayısında da belirtmiş olduğumuz gibi, Çoğunluk Komiteleri Bürosu ile Merkez Komitesi arasında geçen anlaşmayı yayınlama hakkına henüz sahip değiliz. Fakat parti Konseyinin, III. Kongrenin toplanmasına karşı bir karar alması durumunda, bu anlaşmanın en azından bir maddesinin yayınlanması gerekeceğinden haberdardık.

Şimdi, böyle bir durum ortaya çıktı.

Bu yüzden de, tam metni yayınlanmamış olan anlaşmanın birinci maddesini yayınlıyoruz.

"Çoğunluk Komiteleri Bürosu ile Merkez Komitesi arasında 12 Mart 1905'te imzalanan anlaşma:

Madde 1. Merkez Komitesi ile Çoğunluk Komiteleri Bürosu temsilcilerinden oluşan Örgütlenme Komitesi, Konseyin bu konuda alabileceği bütün kararlardan bağımsız olarak parti III. Kongresini gecikmeksizin örgütleyecektir."

Yeterince açık mı?

Merkez Komitesi, Konseyin *daha sonraki* kararlarına uymayı reddettiğini kesin olarak belirtmiş, Konseyin dürüst biçimde davranması istisnai durumunu saklı tutmak amacıyla bunu geçici olarak yayınlamamıştır. Bu, Rusya menşeviklerinin, Konsey tarafından dürüst bir tutum olasılığına -bu ancak istisnai durumken- hâlâ inanmaları demektir.

Kendi merkezleri tarafından temsil edilen Rusya menşevikleri, düş kırıklığına uğramışlardır.

O halde, tümüyle Konseyden yana olan Merkez Komitesinin, sonunda yurtdışı meslektaşının maskesini bizzat kendisinin büsbütün indirmek zorunda kaldığı tam anlamıyla kanıtlanmıştır.

Bize, okuyuculara son bir küçük soru yöneltmekten başka diyecek birşey kalmıyor: 7 Nisan 1905'te Cenevre'de alınan kararın oybirliğiyle kabul edildiğini herkesin gözü önünde ve basında ilan eden Cenevreli Konsey üyeleri hakkında, bundan böyle ne düşünmek gerekir?

"Vperiod" sayı: 15
20 (7) Nisan 1905

Gazete metnine uygundur

NOTLAR

1. II. Enternasyonal'in Beşinci Uluslararası Sosyalist Kongresi 10-14 (yeni takvimle 23-27) Eylül 1900 tarihlerinde Paris'te yapılmıştı. Rusya temsilciler heyetinin 23 üyesi vardı. Kongrede, tüm ülkelerin sosyalist partilerinin üyelerinden oluşan ve sekreterliği Brüksel'de bulunan, daimi Sosyalist Enternasyonal Komitesi kurulması kararlaştırıldı.

2. Lenin, Plehanov'un açıkça Menşeviklere kaymasından ve İkinci Parti Kongresinin reddettiği eski editörlerin tümünün *İskra* yazı kuruluna atanmasını önermesinden sonra, Parti Konseyinden ve Merkez Organ yazı kurulundan çekildi.

   5 (18) Kasımda Lenin, Plehanov'dan *İskra*'ya, yazı kurulundan çekilme duyurusunu koymasını istedi. Kuruldaki üye değişikliği yeni, Menşevik *İskra*'nın 53. sayısında (25 Kasım 1903) duyuruldu.

3. Bu *Yayınlanmamış Açıklama,* Lenin tarafından, 14 (27) Kasım 1903 tarihli toplantısında Merkez Komitesi'nin bir kararı olarak önerildi. Kimi Merkez Komite üyelerinin Menşeviklere karşı uzlaşmacı tutumu nedeniyle kabul edilmedi.

4. *Merkez Komitesi'nin* Menşeviklere *ültimatomu* 12 (25) Kasım 1903'de sunuldu. 22 Ekimde (4 Kasım) Lenin Merkez

Komitesi'ne bir mektup göndererek, Menşeviklere aşağıdaki koşulları önerdi:

(1) Eski editörlerden üçünün Merkez Organ yazı kuruluna atanması;

(2) Yurtdışı Birliği'nde, statükonun yeniden kurulması;

(3) Menşeviklere, Parti Konseyi'nde bir sandalye verilmesi.

Bu ilk koşullar, Merkez Komitesi'nin uzlaşmacı üyelerinin desteğiyle karşılanmadı. Aynı mektupta Lenin, bir ültimatomun, yani, Merkez Komitesi'nin verebileceği pratik ödünlere ilişkin bir açıklamanın ana noktalarını hazırladı ve onaylayarak önerdi, ancak bu, Menşeviklere sunulmadı: 1) Yazı kuruluna eski editörlerden dördünün atanması; 2) Merkez Komitesi'ne, Merkez Komite'ce seçilecek, iki muhalefet üyesinin atanması; 3) Birlik'te, statükonun yeniden kurulması; 4) Menşeviklere, Parti Konseyi'nde bir sandalye verilmesi. "Eğer bu ültimatom reddedilirse," diye yazıyordu Lenin, "o zaman, sonuna dek savaş. Ekstra bir koşul: 5) İkinci Parti Kongresi ve sonrasındaki ayrılıklar konusundaki tüm konuşmaların, dedikodu ve tartışmaların durdurulması." Lenin'in bu önerileri (ekstra koşul dışında), 12 (25) Kasım ültimatomunda yer alıyordu, ama uzlaşmacı Merkez Komitesi üyelerince bir ölçüde yumuşatılmışlardı.

Plehanov'un, Merkez Komitesi ültimatomunun ertesi günü tüm eski editörleri yazı kuruluna atayarak, büyük ölçüde yardım ettiği Menşevikler, ültimatomu reddettiler ve Parti çoğunluğuna karşı açık bir savaş yolunu tuttular.

Merkez Komitesi ültimatomunun bir değerlendirilmesi Lenin tarafından, *Bir Adım İleri, İki Adım Geri*'de verilmektedir.

5. *"İskra'ya Mektup,* Plehanov'un *İskra*'daki (No. 52, 7 Kasım 1903) "Ne Yapılmamalı" başlıklı makalesine cevap olarak, Lenin tarafından yazıldı.

6. *Ekonomizm:* Yüzyılın başında Rusya sosyal demokrasisindeki oportünist eğilim; uluslararası oportünizmin bir çeşidi. Organları, Rusya'da yayınlanan *Raboçaya Mısl (İşçi Düşüncesi;* 1897-1902) gazetesi ile, yurtdışında yayınlanan *Raboçeye Dyelo (İşçi Davası,* 1899-1902) dergisiydi.

Ekonomistler, işçi sınıfı hareketinin görevlerini yüksek ücretler, daha iyi çalışma koşulları, vb. için ekonomik mücadeleyle sınırlıyorlar; politik mücadelenin liberal burjuvazinin işi olduğunu ileri sürüyor ve işçi partisinin yol gösterici rolünü inkar ediyorlardı; bu parti, onlara göre, yalnızca hareketin kendiliğinden gelişimini gözlemeli ve onun dümen suyunda gitmeliydi. Onlar, "kendiliğindenliği" yücelterek, devrimci teorinin ve bilincin önemini küçümsüyor, sosyalist ideolojinin kendiliğinden hareketten doğabileceğini ilan ediyor ve böylece, işçi hareketine sosyalist bilinç götürmek gereğini reddederek, burjuva ideolojisine yolu temizlemiş oluyorlardı. Onlar, bölgesel amatör yaklaşımlarıyla, dağınıklığı, karışıklığı besleyen, sosyal demokrat saflarda sallantı yaratan ve merkezi bir işçi sınıfı partisi yaratmaya karşı çıkan dağınık, tecrit edilmiş çevreleri savunuyorlardı.

Ekonomizm, işçi sınıfını devrimci, sınıfsal yoldan ayırmak ve onu, burjuvazinin politik bir payandası durumuna düşürmekle tehdit ediyordu.

Ekonomistlerin programı, 1899'da Y.D. Kuskova tarafından hazırlanan bir manifesto olan *Credo*'da ortaya atıldı. Bu *Credo*, o sırada sürgünde olan Lenin'e ulaştığında, Lenin, buna *Rusya Sosyal Demokratlarının Bir Protestosu*'yla, ekonomist düşüncelerin parlak bir eleştirisiyle cevap verdi. Bu protesto, politik sürgünde yaşayan 17 marksistin, Minusinsk Bölgesi'nde, Yermakovskoye'de yaptığı bir toplantıda tartışıldı ve oybirliğiyle kabul edildi.

Lenin'in *İskra*'sı, ekonomizme karşı savaşta önemli bir rol oynadı ve Lenin, 1902 Martında yayınlanan *Ne Yapmalı* kitabıyla, onun ideolojik yenilgisini tamamladı.

7. *Sobakeviç:* Gogol'ün *Ölü Canlar*'da yarattığı kötü karakterli bir tip.

8. *"İskra" Editörlerine Mektup,* Menşeviklerin oportünist taktiklerini, onların İkinci Parti Kongresinde ve sonrasındaki bölücü etkinliklerini sergilemekte büyük bir rol oynadı. Menşevik editörlerin, bu "Mektup"u *İskra*'da basmayı korkakça reddetmelerinden sonra, Bolşevikler, bunu broşür olarak yayınladılar. İllegal yoldan yeniden basıldığı Rusya'da, geniş

ölçüde dağıtıldı. 1904-1905 yıllarına ait polis belgeleri, bunun kopyalarının Moskova, Harkov, Tula, Tomsk, Riga, Nikolayev, Poltava, Astrahan ve Donbaş kömür havzasındaki ev aramalarında ve tutuklamalarda ele geçirildiğini gösteriyor.

9. *Aus der Weltpolitik (Dünya Politikası Alanından):* 1898-1905 arasında, Münih'te, Parvus tarafından yayınlanan, haftalık bir bülten.

10. Gogol'ün, *Ölü Canlar* ve *Müfettiş*'indeki karakterler.

11. *İskra*'nın 66. sayısında (15 Mayıs 1904) yayınlanan bir mektupta Karl Kautsky, Bolşevikler ile Menşevikler arasındaki ayrılıkları görüşmek amacıyla, Parti'de bir "ateşkes" olmadan, Parti kongresinin toplantıya çağrılmamasını öneriyordu.

12. *Parti Konseyi* oturumu, 31 Mayıs ile 5 Haziran (13-18 Haziran) 1904 arasında, Cenevre'de, Lenin, Plehanov, Noskov, Akselrod ve Martov'un katılımıyla toplandı. İlk oturumd , Rusya'da tüm devrimci ve muhalif partilerin, partiler arası bir konferansının toplanması ve yaklaşan Amsterdam Enternasyonal Kongresi tartışıldı. İkincisinde, Parti içi sorunlar ele alındı: 1) Merkezi Parti kurumlarının (Merkez Organ ve Merkez Komitesi) kendi temsilcilerini Konseyden geri çekme hakkı; 2) yerel komitelere atama yapmak için, Tüzüğe göre gerekli olan oy sayısı; 3) komitelere atama ve Merkez Komitesinin bunlara yeni üyeler atama hakkı; 4) Parti örgütlerinin, Üçüncü Parti Kongresini toplama sorunu üstüne oy kullanma yetkileri ve başka belirli konular.

    Parti içi yaşama ilişkin en önemli sorunlarda, Konsey tarafından Menşevik kararlar kabul edildi.

13. Bu önerge, Konsey tarafından oybirliğiyle kabul edildi.

14. *Ne İçin Çalışıyoruz,* "Parti'ye" çağrının ilk varyantıydı.

15. Lenin, St. Petersburg Komitesi'nin 23 Haziran (6 Temmuz) 1904'de aldığı ve hızla Üçüncü Parti Kongresi'nin toplanmasını isteyen bir önergeye değiniyor.

16. Burada, Merkez Komitesi'nin yerel Parti komitelerine yeni üyeler atama hakkını kısıtlayan, 5 (18) Haziran 1904 tarihli Parti Konseyi önerisinden sözediliyor.

17. 22 Bolşevik konferansı, yeni takvimle 1904 Ağustosunda, Lenin'in yönetiminde, İsviçre'de yapıldı. Konferansa 19 kişi katıldı, sonradan 3 kişi de, alınan kararları kabul etti. Konferans, bu makalenin konusunu oluşturan Partiye Çağrıyı yayınladı. Bu çağrı, III. Kongrenin toplanması için yürütülen mücadelede, partinin programını olmuştur.

18. *Konyagin:* L. Y. Galperin'in takma adı.

19. Lenin, 1904 Temmuz'unda, uzlaşmacı üyeler olan Krosin, Noskov (Glebov) ve Galperin'in, Merkez Komitesi adına kabul ettiği bir karardan, "Temmuz Deklarasyonu"ndan söz ediyor; *İskra*'nın 72. sayısında (25 Ağustos 1904), "Merkez Komitesinin Deklarasyonu" başlığı altında yayınlandı. Uzlaşmacılar, bu kararda, Plehanov'un atadığı Menşevik *İskra* yazı kurulunu yasal olarak kabul ediyor ve Menşeviklerin oportünizmini savunuyorlardı; Merkez Komitesine başka üç uzlaşmacı - Lyubimov, Karpov ve Dubrovinsky- daha atadılar. Üçüncü Parti Kongresi toplanmasına karşı çıkarak, kongre lehinde ajitasyon yapan Güney Bürosunu kapattılar. Lenin'in elinden, Merkez Komitesi dış temsilcisi yetkilerini aldılar ve kendi onayları olmadan, onun yazılarının yayınlanmasını yasakladılar.

"Temmuz Deklarasyonu", İkinci Parti Kongresi kararlarının bütünüyle reddedilmesi ve Merkez Komitesindeki uzlaşmacıların açıkça Menşeviklerin safına geçmesi anlamına geliyordu.

20. *Mitrofanov:* F.V. Gusarov'un takma adı.

21. Bu belgelerden, Merkez Komitesi üyelerine mektup, üç Merkez Komitesi üyesi arasındaki anlaşma ve Merkez Komitesi kararlarının yasallığından kuşku duyan protesto, Bütün Eserler 7. ciltte yayınlanmıştır (s. 583-589 ve 630-632). Merkez Komitesi kararı, uzlaşmacı Krosin, Noskov ve Galperin'in 1904 Temmuzunda oy verdiği karar, yani "Temmuz Deklarasyonu"dur.

22. "Temmuz Deklarasyonu", Rusya'daki Merkez Komitesi üyesi "kollekyum" (meslektaşlar) olarak anılan, uzlaşmacılardan Krosin, Noskov ve Galperin tarafından imzalandı.

23. Rosa Luxembourg'un "Rusya Sosyal Demokrat Hareketindeki Örgütsel Konular" makalesine cevap olarak yazılan bu makale, Alman sosyal demokrat dergisi *Neue Zeit*'ta yayınlanmak üzere Kautsky'ye gönderildi, ama Kautsky bunu yayınlamayı reddetti.

24. *Raboçaya Gazeta (İşçi Gazetesi):* 1897'de, sosyal demokratların Kiev grubunca yayınlanan illegal gazete. İki sayı çıktı: Ağustos'ta 1. Aralıkta (Kasım tarihli) 2. sayılar. RSDİP Birinci Kongresi, *Raboçaya Gazeta*'yı Partinin resmi organı olarak kabul etti, ama basına yönelik polis saldırısının ve Merkez Komitesinin tutuklanması sonucu, gazete yayınını durdurmak zorunda kaldı.

25. Almanya'daki *Antisosyalist Yasa,* 1878'de çıkarıldı. Sosyal Demokrat Parti'nin tüm örgütlerini, işçi sınıfının kitle örgütlerini ve işçi basınını eziyordu; sosyalist yayınlar toplatılıyordu ve birçok sosyal demokrat başka ülkelere göçe zorlanmıştı. Yasa, kitlesel işçi hareketinin baskısıyla, 1890'da kaldırıldı.

26. İkinci Parti Kongresi'nde Merkez Komitesine seçilen üyeler Lengnik, Krjijanovski ve Noskov'du. (Yeni takvimle) Ekim 1903'de Zemlyaçka, Krasin, Essen ve Gusarov; Kasımda Lenin ve Galperin atandı.. Temmuz-Eylül 1904'de, Merkez Komite bileşiminde başka değişiklikler oldu: Lenin'in taraftarları olan Lengnik ve Essen tutuklandılar; uzlaşmacılardan Krjijanovski ve Gusarov çekildi; Lenin'in protestoları üzerine, uzlaşmacılardan Krosin, Noskov ve Galperin çoğunluk taraftarı Zemlyaçka'yı atıp, üç uzlaşmacıyı, Lyubimov, Karpov ve Dubrovinsky'yi atadılar. Bu değişiklikler sonucunda, Merkez Komitesi'nin çoğunluğu artık uzlaşmacılardan oluşuyordu.

27. Lenin, Üçüncü Parti Kongresi'nin toplanması yönünde ajitasyon yapan Güney Bürosu'nun dağıtılmasına ilişkin Merkez Komitesi kararına değiniyor.

28. *Galerka:* Bolşevik M.S. Olminsky'nin (Aleksandrov) takma adı.

29. Burada, *İskra*'nın menşevik editörlerinin gazete sütunlarını bolşeviklere kapatıp, İkinci Parti Kongresinin kararlarını

savunan ve Üçüncü Kongrenin toplanmasını isteyen Parti örgütleri ve üyelerinin açıklamalarını basmayı reddetmesinden sonra, bolşeviklerce açılan ve Sosyal Demokrat Parti yayınlarını hazırlayan Bonç-Bruyeviç ve Lenin'in yayınevine değiniliyor. Menşeviklere ve uzlaşmacılara karşı bir dizi broşür yayınlandı: Lenin'in *Zemstvo Kampanyası; "İskra"nın Planı,* Galerka'nın *Kahrolsun Bonapartizm!*, Orlovsky'nin *Partiye Karşı Konsey* ve başkaları.

30. Krilov'un *"Keşiş ve Ayı"* masalındaki bir kıtanın uyarlaması.

31. *Ryadovoy:* Bogdanov olarak daha iyi bilinen A.A. Malinovski'nin takma adı.

32. Gogol'ün *Müfettiş* adlı komedisinde belediye başkanı, bir astsubayın dul karısından sözederken: "Kendi kendini döverdi," der. Burada, bu sözlere değiniliyor.

33. *Bir Çoğunluk Komiteleri Bürosu'nun Oluşturulması Duyurusu,* 20 Ekim (2 Kasım) 1904'de, Bogdanov'a bir mektup içinde, Rusya'ya gönderildi; yayınlanmadı.

34. 1904 Ekiminde Moskova Parti Komitesince, "RSDİP Üyelerine Çağrı" başlığı altında yayınlanan *19'lar deklarasyonu,* Lenin'in önderliği altında 22 bolşeviğin yaptığı konferansca yayınlanan "Parti'ye" çağrıya bir tepkiydi.

35. Parti'deki durumla ilgili bu konuşma, *Zemstvo Kampanyası ve "İskra'nın" Planı*'nı yazdıktan az sonra, 19 Kasımda (2 Aralık) Paris'te, 23 ve 24 Kasımda (6 ve 7 Aralık) Zürich'te, 25 Kasımda (8 Aralık), 1904'de Bern'de, Rus politik mültecilerinin toplantılarında, Lenin tarafından yapıldı.

36. Orlovski'nin (V.V. Vorovski) *Partiye Karşı Konsey*'i 1904 Kasımında Cenevre'de, Sosyal Demokrat Parti Literatürü Bolşevik Bonç-Bruyeviç ve Lenin'nin Yayınevi tarafından yayınlandı.

37. Bolşevik yerel komitelerin, 1904 Eylül-Aralık aylarında üç konferansı yapıldı: 1) Güney (Odessa, Ekaterinoslav ve Nikolayev komiteleri); 2) Kafkasya (Bakû, Batum, Tiflis ve İmeretian-Mingrelian komiteleri) ve 3) Kuzey (St. Petersburg, Moskova, Tver, Riga, Kuzey ve Nijni-Novgorod komiteleri).

Lenin'in önerisiyle, bu konferanslar, Üçüncü Parti Kongresine hazırlanmak ve onu toplamak için, Gusev, Zemlyaçka, Yladov, Litvinov ve başkalarından oluşan bir Çoğunluk Komiteleri Bürosu seçti. Lenin'in de üyesi olduğu bu Büro, 1904 Aralığında resmen kuruldu.

38. 20 Ağustos (2 Eylül) 1904'de Cenevre'de yapılan bu toplantı, Merkez Komitesi'nin "Temmuz Deklarasyonu"na destek sağlamak amacıyla menşevikler tarafından düzenlendi. Hem menşevikler, hem de bolşevikler çağrılmışlardı. Ancak, bolşevikler katılmayı reddettiler ve onların temsilcisi, bu toplantının hem azınlık, hem de çoğunluk adına önergeler kabul etmeye yetkili olmadığını ilan ettikten sonra çekildi. Menşevikler bu toplantıda, Rusya'daki parti komitelerinin Merkez Komitesinin uzlaşmacı politikasına karşı ve onların büyük çoğunluğunun, menşevik *İskra*'yla tüm ilişkilerini kesmiş olduğunu kabul etmek zorunda kaldılar.

39. Lenin, menşevik *İskra*'nın 1904 Kasımında, Parti örgütlerine yayınladığı mektuba değiniyor; bunun eleştirisi *Zemstvo Kampanyası* ve *İskra*'nın *Planı*'nda bulunmaktadır.

40. Lenin, Çoğunluk Komiteleri Bürosu'na değiniyor.

41. *N* ile, Merkez Komitesi üyesi Rosalia Zemlyaçka kastediliyor.

42. *P* ile P.A. Krasikov kastediliyor.

43. *Lidin,* M.N. Lyadov'un takma adı.

44. Bu dört Merkez Komitesi üyesi Lenin, Lengnik, Essen ve Zemlyaçka idi.

45. 14-20 Ağustos 1904'de toplanan, İkinci Enternasyonal Amsterdam Kongresi'nden sözediliyor. Buraya RSDİP delegasyonu adına sunulan rapor, menşevik bir belgeydi; bunu dengelemek için bolşevikler kendi adlarına, Lenin'in, derlenip hazırlanmasına yardım ettiği, *Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'ndeki Parti Bunalımının Anlaşılması İçin Materyal* başlıklı, broşür biçiminde, bir rapor sundular.

46. *"Kollekyum"* için bkz. Not 22.

47. *Bir Örgütlenme Komitesinin Oluşturulması ve Rusya Sosyal Demokrat İşçi Partisi Üçüncü Olağan Kongresinin Toplantıya*

Çağrılma Duyurusu, 1904 Aralığında, Lenin tarafından yazıldı ve Çoğunluk Komiteleri Bürosu üyelerine gönderildi. *Vperyod*'un 8. sayısında (15 (28) Şubat 1905), Çoğunluk Komiteleri Bürosu imzasıyla yayınlanan *III. Parti Kongresini Toplamaya İlişkin Resmi Duyuru*'ya temel oluşturdu.

48. "Artık Kestirip Atmanın Zamanıdır" makalesi, bolşevik Vorovski'nin (takma adı: Orlovski) katkısıyla, Lenin tarafından kaleme alınmıştır.

49. **Teknik Servis**: Partinin verdiği görev üzerine, gizli basımevlerinin kurulması ve partinin illegal yayınlarının dağıtılmasıyla uğraşan bir bolşevik grup sözkonusu ediliyor. Bu grup, aynı zamanda silah sağlamak ve nakletmekle de sorumluydu.

50. *Panin* (M. S. Makadziub'un takma adı) ve *Çerevanin* (F. A. Lipkin'in takma adı). Bunlar, menşevik yazarlardır.

51. V. Bonç-Bruyeviç ve N. Lenin tarafından yöneltilen bolşevik yayınları tarafından Aralık 1904'de basılmış bir bildiri söz konusu ediliyor. *Vperiod* gazetesinin yayınlanışını ilan ediyordu.

52. *Glebov*, V. A. Noskov'un takma adı, RSDİP II. Kongresi tarafından Merkez Komiteye seçilmiştir. 1904 yazında bolşeviklere ihanet etmiş ve menşeviklere karşı arabulucu bir tavır takınmıştır.

53. *RSDİP'deki Bölünmenin Kısa Tarihçesi*, 2 (15) Şubat 1905'te, Bern RSDİP destek grubu tarafından, bir bildiri olarak, aşağıdaki notla birlikte yayınlandı: "Bern RSDİP destek grubu, *Vperyod*, bu mektubu yayınlıyor, çünkü bölünmenin kısa bir tarihçesini okuyup öğrenmenin özellikle Rusya'daki yoldaşlar için son derece önemli olduğu kanısındadır. Mülteci yoldaşların bu mektubu Rusya'ya ulaştırınalarını rica ediyoruz."

54. *Uluslararası Sosyalist Büro*, II. Enternasyonalin daimi yürütme ve haber organı, II. Enternasyonal Paris kongresi (Eylül 1900), bütün ülkelerin sosyalist partilerinin temsilcilerinden oluşturarak bu organı yaratmayı kararlaştırdı. Plehanov ve Kriçevski rus sosyal demokratlarının temsilcisi seçildiler. 1905'ten itibaren, Lenin, RSDİP'in temsilcisi sıfatıyla Büro'nun üyesiydi. Uluslararası Sosyalist Büro, 1914'te feshedildi.

55. *Bund* (Litvanya, Polonya ve Rusya yahudi işçileri genel birliği), 1897'de, Vilna'da, yahudi sosyal demokratlar kurucu kongresinde kurulmuştur. Esas olarak, Rusya'nın batı bölgelerindeki yahudi zanaatçıların yarı proleter unsurlarını bir araya getiriyordu. Mart 1898'de RSDİP I. Kongresinde, Bund partiye katıldı. II. Kongrede bundçular, kendi örgütlerinin yahudi proletaryasının biricik temsilcisi olarak tanınmasını istediler. Kongre, örgütlenme alanında, Bund'un milliyetçiliğini kabul etmediği için bunlar partiyi terkettiler.

56. Azınlığın gizli örgütü, hemen II. Kongre ardından Akselrod, Martov ve Trotski tarafından kuruldu. 1903 Eylülü ortalarına doğru 17 menşeviğin gizli bir konferansı yapıldı. Bu konferansın Trotski ve Martov tarafından kaleme alınan kararı, fraksiyon çalışmasının programını ve partinin merkezi kurumları ile yerel örgütlerin yönetimini ele geçirmeyi hedefleyen örgütsel önlemleri açıklıyordu. (bkz. Lenin'den Derlemeler VI, s. 246-249). *İskra*'ya elkoyduktan sonra, menşevikler, Merkez Organı nezdinde gizli bir merkezi kasa oluşturdular ve kendi nakil araçlarını yürürlüğe koydular: "Rus devrimci sosyal demokrasisi yurtdışı Birliği"ni kendi üsleri haline getirdikten sonra, partinin Rusya'daki çalışmasını dağıtmak için, değişik komiteleri ele geçirmek yada Petersburg, Odessa ve Ekaterinoslav'da olduğu gibi bolşevik komitelere paralel olarak menşevik gruplar kurmak için, bir gezici temsilciler şebekesini ayakları üzerine diktiler. Azınlığın gizli örgütü, 1904 sonbaharına kadar varlığını sürdürdü.

57. *Rus Devrimci Sosyal Demokrasisi Yurtdışı Birliği,* Ekim 1901'de Lenin'in girişimiyle kurulmuştur. *İskra* yurtdışı örgütünü ve "Sosyal-demokrat" devrimci örgütünü olduğu gibi "Emeğin Kurtuluşu" grubunu da içeriyordu. Birlik'in amacı, devrimci sosyal demokrasinin düşüncelerini yaymak ve sosyal demokrat bir savaş örgütünün yaratılmasına katkıda bulunmaktı. İçtüzük uyarınca Birlik, *İskra*'nın Rusya'ya taşınmasını örgütlüyor ve halkın anlayacağı dilden marksist eserler yayınlatıyordu. RSDİP II. Kongresi, Birlik'in, partinin yurtdışındaki tek temsilcisi olduğunu, içtüzük uyarınca Komite haklarına sahip bulunduğunu ve RSDİP M.K'nin yönetimi ve kontrolü altında savaşmak zorunda olduğunu ilan etti.

RSDİP II. Kongresinden sonra, menşevikler Birlik içindeki konumlarını güçlendirdiler ve Lenin'e karşı, bolşeviklere karşı savaş başlattılar. Birlik'in Ekim 1903'teki II. Kongresinde, menşevikler, RSDİP II Kongresinde kabul edilmiş olan parti tüzüğüne karşı yönelmiş yeni bir tüzük onaylattılar. Bu tarihten itibaren Birlik, menşevizmin kalesi haline geldi. 1905'e kadar varlığını sürdürdü.

58. *Voynov,* bolşevik Lunaçarski'nin takma adı.

59. *Nikitiç,* L.B. Krasin.

60. *Şidlovski Komisyonu,* barışçıl bir işçi gösterisine ateş açıldığı 9 Ocak 1905 "Kanlı pazarı"ndan sonra patlak veren grev hareketinin ardından, "Saint-Petersburg ve yöresi işçilerinin hoşnutsuzluğunun nedenlerini, gecikmeksizin ortaya çıkarmak için", çarın 29 Ocak (11 Şubat) 1905 tarihli bir kararnamesi uyarınca oluşturulmuş olan özel hükümet komisyonu. Senatör ve Devlet Konseyi üyesi olan Şidlovski, komisyonun başına getirildi. Yüksek memurlar ve fabrikatörlerin yanında, komisyon iki aşamada seçilmiş işçi temsilcilerini de kapsamalıydı. Bolşevikler, bu komisyon aracılığıyla işçileri devrimci mücadeleden uzaklaştırmaya çalışan çarlığın gerçek amaçlarını göstererek, bu seçimler dolayısıyla bir açıklama çalışmasına giriştiler. Seçmenler, hükümetten yurttaşlık özgürlüklerini vermesini istediği zaman, Şidlovski 18 Şubat (3 Mart) 1905'te bu isteğin yerine getirilemeyeceğini ilan etti. Seçmenlerin çoğu, vekil seçmeyi reddettiler. 20 Şubat (5 Mart) 1905'te, komisyon, çalışmalarına dahi girişmeden feshedildi.

Lenin, parti içindeki "Şidlovski komisyonunun" hokkabazlıklarından söz ederken, lafta III. Kongrenin toplanmasından yana görüş belirten ve gerçekten kongreye karşı savaşan menşevik M.K'nin ikiyüzlülüğüne atıfta bulunuyor.

61. Gerici gazete *Novoye Vremya,* politik rakiplerine kinle saldırıyor, kara çalmayı ve diğer namussuzca polemik yöntemlerini geniş biçimde kullanıyordu.

Lenin, daha aşağıda, menşevik *İskra*'nın "partimizin *Novoye Vremya*'sı" olduğunu, menşeviklerin ise *"Novoye Vremya* türünde adamlar" olduklarını söylüyor.

62. *Parti Konseyi* (1903-1905) - R.S.D.İ.P II. Kongresinde kabul edilen parti tüzüğü uyarınca kurulmuştur. M.K ile Merkez Organı yazı kurulunun çalışmalarının eşgüdümünü sağlamaya ve birleştirmeye, bu organlardan birinin bütün üyelerinin çalışacak durumda olmaması durumunda, M.K ve Merkez Organı yazı kurulunu yeniden oluşturmaya ve aynı zamanda diğer partilerle ilişkilerinde partiyi temsil etmeye yetkili kılınmış en üst parti kurumu. Konsey, parti kongrelerini, tüzük tarafından öngörülen süreler içinde yada kongredeki oyların yarısına sahip bulunan parti örgütlerinin isteği üzerine, tarihinden önce toplamakla sorumluydu. Konsey, beş üyeden oluşuyordu: parti kongresi tarafından atanmış bir üye, Merkez Komitesini temsil eden iki üye ve Merkez Organı yazı kurulunu temsil eden iki üye. R.S.D.İ.P II. Kongresi, Plehanov'u Konseyin beşinci üyesi seçmişti. Başlangıçta Lenin, Konsey'de, Merkez Organı yazı kurulunun temsilcisi olarak yer alıyordu, *İskra* yazı kurulunu terkettikten sonra ise Merkez Komitesini temsil ediyordu. Parti Konseyi, Plehanov'un oportünizm yönünde 180 derecelik dönüşünden ve menşeviklerin Merkez Organı yazı kuruluna elkoymasından sonra, menşeviklerin bolşeviklere karşı bir mücadele aracı haline geldi. Lenin, menşeviklerin bozguncu ve bölücü çalışmasını açığa vurarak, Konsey içinde partinin birliği için kararlı biçimde mücadele etti. Konsey, R.S.D.İ.P III. Kongresinde kabul edilen tüzük uyarınca feshedildi. III. Kongreden itibaren, Merkez Komitesi bir kongreden diğerine kadar partinin tek yönetici merkezi haline geldi. Merkez Organı yazı kurulunu da yine o atadı.

63. Orlovski'nin (V.V.Vorovski) 1904'de Cenevre'de basılmış olan *Konsey Partiye Karşı* broşürü söz konusu ediliyor.

64. *Ayaklanma üzerine bildiri,* Çoğunluk Komiteleri Bürosu imzalıdır, 8 Mart (23 Şubat) 1905 tarihli *Vperiod* sayı: 9'da, "Hayati sorunlar" başlığı altında, bütünüyle yeniden yayınlanmıştır.

İÇİNDEKİLER

RUSYA SOSYAL DEMOKRATLARI YURTDIŞI BİRLİĞİNDEKİ BÖLÜNME 5
PARTİ KONSEYİNDEN VE MERKEZ ORGAN YAZI KURULUNDAN ÇEKİLMENİN AÇIKLANMASI 8
RSDİP MERKEZ ORGAN YAZI KURULUNA 9
YAYINLANMAMIŞ BİR AÇIKLAMA 10
İSKRA'YA MEKTUP 12
İSKRA YAZI KURULUNDAN NEDEN ÇEKİLDİM (*İskra* Editörlerine Mektup) 18
İSKRA YAZI KURULUNDAN ÇEKİLME KOŞULLARI 28
PARTİYE 36
R.S.D.İ.P KONSEY TOPLANTISI (31 Mayıs-5 Haziran 1904) 39
2 40
KOMİTELERE ATAMA VE MERKEZ KOMİTESİNİN BUNLARA YENİ ÜYELER ATAMA HAKKI ÜSTÜNE KONUŞMALAR (5 (18) Haziran 1904) 40
I 40
II 41
III 42
NE İÇİN ÇALIŞIYORUZ (Parti'ye) 45
PARTİYE 58

MERKEZ KOMİTESİNİN BEŞ ÜYESİNE (Rusya'da) 69
İKİNCİ PARTİ KONGRESİNDEKİ ÇOĞUNLUKTAN YANA OLAN RSDİP MERKEZ KOMİTESİ TEMSİLCİLERİNE VE KOMİTE ÜYELERİNE MEKTUP 72
GLEBOV'A (V.A.Noskov) MEKTUP 75
BİR ADIM İLERİ, İKİ ADIM GERİ (N. Lenin'in Rosa Luxembourg'a Cevabı) 85
İYİLİKSEVER BİR LİBERAL 101
BİR ÇOĞUNLUK KOMİTELERİ BÜROSU OLUŞTURULMASI DUYURUSU (Taslak) 106
PARTİ İÇİNDEKİ DURUM ÜSTÜNE BİR KONUŞMANIN ANA HATLARI (Konuşmanın Ana Hatları) 110
YOLDAŞLARA BİR MEKTUP (Parti Çoğunluk Organının Yakında Yayınlanmasına İlişkin Olarak) 112
MERKEZİ KURUMLARIN PARTİDEN KOPMASI ÜSTÜNE AÇIKLAMA VE BELGELER 120
Ek 126
BİR ÖRGÜTLENME KOMİTESİNİN OLUŞTURULMASI VE RUSYA SOSYAL DEMOKRAT İŞÇİ PARTİSİ ÜÇÜNCÜ OLAĞAN KONGRESİNİN TOPLANTIYA ÇAĞRILMA DUYURUSU 132
ARTIK KESTİRİP ATMANIN ZAMANIDIR 136
BÜLBÜL MASALLA BESLENMEZ 142
ZÜRİH BOLŞEVİK GRUBUNA MEKTUP 151
BİZİM SAHTEKARLAR 154
RSDİP'DEKİ BÖLÜNMENİN KISA TARİHÇESİ 157
GREULİCH'E MEKTUP 159
SÜREGİDEN KIVIRTMALAR 167
KİMİ ALDATMAK İSTİYORLAR? 170
BONAPARTİSTLERİN DALAVERELERİ 173
Ek 178
SAP İLE SAMAN 180
BOZUM OLAN KONSEY 192
NOTLAR 199

RSDİP, 1903 sonuna dek, komite denilen yerel örgütlerden oluşan bir birlikti. 1898 ilbaharında yapılan I. Kongre'de seçilmiş olan MK ve MO polis tarafından yok edilmişti. Yurt dışında, "Rus Sosyal Demokratları Birliği", yayın organı olarak *Raboçeye Dyelo*'yu çıkarıyor; 1900'de kurulan *İskra* ise, "ekonomizme" yani *Raboçeye Dyelo*'nun doktrini olan bir tür rus oportünizmine karşı devrimci sosal-demokrasinin görüşlerini savunuyordu.

Partide birlik sağlanması için Ağustos 1903'te, yurtdışında Parti II. Kongresi toplandı. Tüm rus komiteleri, *Bund*, *İskra* ve *Raboçeye Dyelo* fraksiyonları kongreye katıldılar; kongrede İskra eğilimi üstün geldi; fakat parti, oylama sonucunda "azınlık" (menşevikler) ve "çoğunluk" (bolşevikler) olmak üzere bölündü. Azınlığın, kongreden sonra, kongre tarafından seçilen merkezi kurumların yönetiminde çalışmaya razı olmaması ve parti içinde gizli bir örgüt oluşturarak bonapartist bir darbeyle merkezi kuruluşları ele geçirmesi, parti bunalımına ve bölünmeye yol açtı.

II. Kongre kararlarına uymayı reddeden ve birleştirici III. Kongreyi engellemeye çalışan azınlığın bozguncu tutumu yüzünden derinleşen parti bunalımı, III. Kongrenin toplanması kararıyla son buldu.

BÖLÜNME ÜZERİNE'de, Lenin'in RSDİP'nin II. ve III. Kongreleri arasındaki bu tarihi dönemi tahlil eden tüm yazılarını okuyuculara sunuyoruz.

ISBN 975-7530-43-3